

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra křesťanské výchovy

Studijní obor: Sociální pedagogika

MARTINA SLÁDKOVÁ

**Problematika šikany jako patologického jevu na II. stupni vybrané
základní školy z pohledu sociálního pracovníka a pedagoga**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Stuchlý

OLOMOUC 2013

Prohlašuji,
že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedené prameny
a literaturu.

V Šumperku dne 27. 3. 2013

.....

Martina Sládková

Děkuji Mgr. Jaroslavu Stuchlému za odborné vedení bakalářské práce, za jeho cenné rady, podporu a za čas, který této práci věnoval. Dále patří mé poděkování pedagogům a žákům základní školy, na níž byl prováděn výzkum.

Obsah

ÚVOD.....	6
I. Teoretická část	8
1. Šikana	9
1.1 Pojem a definice šikany	9
1.2 Šikana dříve a dnes	10
1.3 Příčiny šikany	11
1.4 Osobnost pachatele a oběti	11
1.4.1 Typy agresorů	12
1.4.2 Typy obětí	12
1.5 Stupně šikany	13
2. Faktory ovlivňující šikanu na základní škole.....	14
2.1 Klima ve školní třídě ovlivňuje	15
3. Účastníci šikany.....	16
3.1 Role pachatele	16
3.2 Role oběti	16
3.3 Role pedagoga	17
3.4 Role rodiče	18
3.5 Role sociálního pracovníka	18
4. Následky šikanování.....	19
5. Šikana a paragrafy, legislativa vztahující se k šikaně na základní škole	20
6. Preventivní opatření.....	21
6.1 Školní preventivní program.....	22
6.2 Minimální preventivní program	22
6.3 Školní metodik prevence.....	23
6.4 Školní psycholog	23
7. Šikana z pohledu pedagoga.....	24
8. Šikana z pohledu sociálního pracovníka	25
9. Případ řešený na MěÚ v Šumperku, odd. SPOD	26
10. Novinky v šikanování, nový fenomén škol.....	28
10.1 Kyberšikana – nový typ šikany	28
10.1.1 Preventivní opatření	29

10.2 Sexting – nový typ šikany	29
10.2.1 Preventivní opatření	30
II. Empirická část.....	31
11. VÝZKUM.....	32
11.1 Cíl výzkumu	32
11.2 Použitá metoda výzkumu	33
11.2.1 Stanovení hypotéz.....	34
12. Analýza a interpretace výsledků výzkumu.....	36
13. Diskuze.....	80
14. Závěr.....	82
ANOTACE	85
Seznam literatury	86
Internetové zdroje.....	87
Seznam příloh	88

ÚVOD

Šikana - slovo, které stále vyvolává ve školních sborovnách mrazení na zátylku pedagogických pracovníků. Tolik o ní bylo napsáno, uskutečnilo se tolik školení a zážitkových seminářů. Někteří učitelé jsou již na tento výraz alergičtí, pro ředitele znamená noční můru, protože do školy stigmatizované šikanou se noví žáci pravděpodobně nepohrnou. Toto téma bylo vybráno, protože je v naší společnosti aktuální. Šikana byla v posledních letech medializována, víc se o ní hovoří a vytvářejí se preventivní programy, přesto nevymizela a nadále se v naší společnosti vyskytuje.

Šikana je totiž nebezpečný sociálně patologický jev. Donedávna byl spojován s armádou nebo vězením, nyní se objevuje i ve školských zařízeních a dalších institucích. V médiích se velmi často objevují zprávy o vzrůstající agresi a násilí mezi dětmi. Dochází k brutálnějším útokům a věková hranice agresorů i obětí se snižuje. Je otázkou, do jaké míry zde hrají roli média, počítačové hry a v neposlední řadě výchova rodičů. Mnoho lidí si myslí, že šikanováním se označuje pouze fyzické násilí, ale musíme si uvědomit, že i „pouhé škádlení“ mezi dětmi může mít fatální následky. Rozhodnout, jestli se jedná o šikanu a nejde jen o „pošťuchování“ nebo o jiný typ agrese, je velmi obtížné. Proto je důležité nejen o problému mluvit, ale také ho umět řešit.

Jako sociální pracovnice Městského úřadu v Šumperku organizuji přednášky pro 5. třídy základních škol na Šumpersku, kde děti seznamuji s výše uvedeným problémem, ale také je učím nebýt lhostejné k okolí a vědět, kam se obrátit o pomoc. Ve své praxi jsem se setkala nejen s oběťmi šikany, ale také s pachateli a jejich rodinami.

Toto téma bakalářské práce bylo zvoleno s ohledem na znepokojující situaci v naší společnosti a zjištění, že šikana je běžnou součástí základních škol a začíná se objevovat i v mateřských školách. Tato bakalářská práce byla zúžena na ty nejpodstatnější věci, vedena snahou zajistit srozumitelnost a snadnou orientaci v dané problematice.

V teoretické části práce se budeme zabývat pojmem šikana a vším, co s ní souvisí. Impulzem pro zpracování empirické části byl nárůst sociálně patologického jevu – šikany, v pracovním obvodu MěÚ v Šumperku (Šumperk a okolní obce), právě v období, kdy jsem řešila otázku tématu bakalářské práce. Myšlenka se zjištěním aktuálního stavu šikany na Základní škole Sluneční v Šumperku

mě napadla ve spojitosti s tím, že již v roce 2007 jsem podobný výzkum prováděla, a proto jsem si vytyčila za cíl zjistit, v jakém ohledu se po uplynutí pěti let změnila forma a frekvence šikany na základní škole, zda došlo k úbytku, nebo naopak ke zhoršení situace. Zajímalo mě, zda s rozvojem technologie, kdy téměř každá domácnost má počítač a přístup k internetu, došlo v souvislosti s tímto procesem k nárůstu kyberšikany.

Tato empirická část byla vytvořena pomocí anonymního dotazníku, ve kterém bylo osloveno 140 žáků II. stupně Základní školy Sluneční v Šumperku. V kladení otázek jsme se zaměřili na to, zda se šikana na dané škole vyskytuje, případně o jakou formu šikany se jedná, kde k ní nejčastěji dochází a zda se děti setkaly s novým pojmem kyberšikana, která je velmi aktuální a pojí se s rozvojem informačních technologií a sociálních sítí. U některých otázek si dotazovaní zvolili z předem daných odpovědí, popřípadě zvolili volbu ano, či ne, nebo volnou odpověď. Vyhodnocení otázek bylo doplněno grafickým znázorněním a popisem. Z výsledku výzkumu byly učiněny závěry, které jsou uvedeny na konci druhé části bakalářské práce. Během přípravy se navíc sledovaná škola zapojila do preventivního projektu Silní bez násilí. Také průběh a dílčí (dostupné) výsledky tohoto projektu se podařilo v práci alespoň ve stručnosti reflektovat.

I. Teoretická část

1. Šikana

1.1 Pojem a definice šikany

Vstup na základní školu je významným obdobím v životě každého dítěte. Tímto je spojená role dítěte jako žáka, který se učí plnit své povinnosti, podřizovat se autoritě, být zodpovědný a v neposlední řadě navazovat nové vztahy. Tělesný vývoj každého dítěte je rozdílný. Pokud kolektiv správně funguje, dítě se zbavuje egocentrismu, což může mít vliv na vhodné formování mravních rysů. Součástí správného vývoje je stanovení jasných pravidel a důsledné sledování jejich plnění. Jednání dětí ovlivňuje především prostředí, ve kterém žijí, styl výchovy rodičů, hledání vlastní identity apod. Pokud není všechno tak, jak má být, dochází k narušení identity dítěte, která se většinou projeví v kolektivu dětí. Tímto projevem může být např. agresivita.

Právní řád ČR definici neuvádí, ale Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vymezilo šikanu takto: „Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování a zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.“¹

„Pojem šikana pochází z francouzského *chicane*, význam tohoto slova znamená zlomyslné obtěžování, týrání, sužování a pronásledování.“²

Pojem šikana zavedl pražský psychiatr Petr Příhoda, který jako první u nás promluvil o existenci šikany v armádě.“³

---

¹KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. [online]. 2001 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=1>

²ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi*. 1995, s. 25.

³Tamtéž s. 25.

Definicí šikany se zabývá nepřeberné množství autorů a odborníků, například Dr. Michal Kolář, etoped a psychoterapeut, který se již delší dobu zabývá školním šikanováním, uvedl, že šikanování je nemocné čili patologické chování. Hlavní znaky jsou následující: „Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci.“⁴

Bendl říká: „Šikanu můžeme stručně definovat jako fyzické nebo psychické, popř. kombinované ponižování, až týrání „slabších“ jedinců (většinou ve skupině) „silnějšími“. Jedná se o chování, jehož cílem je ublížit, ohrožit nebo zastrašit jiného člověka, popř. skupinu lidí. Mezi základní typy šikany patří slovní agrese (urážky, pomlavy, zesměšňování), fyzická agrese (bití, týrání, ohrožování zbraní), příkazy, krádeže a ničení věcí.“ Bendl šikanu řadí mezi patologické formy mezilidského soužití.⁵

1.2 Šikana dříve a dnes

Dnešní mládež si neváží toho, že se může vzdělávat a plánovat svoji budoucnost, vnímá to jako samozřejmou věc. V této době je snazší ve škole vyniknout, existuje tolik různých škol, oborů, odvětví a náplní volného času. Podle individuálních potřeb a přání si lze vybírat méně náročné školy, které dávají možnost dostat se v kolektivu mezi nejlepší.

Před více jak sto lety to tak jednoduché nebylo. Žáci si mohli vybrat – buďto pracovat, anebo se raději učit. Každému z nás je jasné, která z těchto dvou činností je tvořivější, a tak není překvapivé, že mladí lidé raději trávili svůj volný čas ve školních lavicích poznáváním nových věcí než tvrdou dřinou na polích.

Z pohledu dospělých si dříve děti nemohly dovolit ani zlomek toho, co si dnes žáci dovolí vůči pedagogům. Také prostory v budovách školy byly pod dohledem dospělé osoby, tudíž byla menší šance k šikaně. S postupem času, kdy docházelo k proměně společnosti, uvolňování mravů, dochází k nárůstu šikany. V minulosti se objevovala šikana, ale ne na takovém stupni intenzity a agresivity jako v posledních letech. Některé zkušenosti

---

⁴ KOLÁŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*. 2011, s. 32.

⁵ BENDL, S. *Prevence a řešení šikany ve škole*. 2003, s. 26.

pedagogů svědčí i o tom, že je šikana překvapuje svou krutostí bez prožitku vzteku či nenávisti ze strany pachatelů.⁶

1.3 Příčiny šikany

Je otázkou, kde hledat příčiny tohoto patologického jevu. Nejspíš nás napadne hledat příčiny ve stále rozvíjející se společnosti, uvolnění norem dané společností, ale nesmíme zapomenout na biologický základ. Každý z nás se rodí a vyrůstá v rodině. Historicky byla rodina i místem pro rozvoj dítěte, kde získávalo sociální, ekonomické, pracovní, řemeslné a další dovednosti. Rodina postupem času prochází mnohými změnami, avšak v každé době zůstává fungující rodina důležitým prvkem pro zdárný vývoj dítěte. Dlouhodobé sledování dětí pocházejících z rodin, kde došlo k narušení role ochrany a výchovy dítěte, prokázalo, že tyto děti trpí duševními poruchami, různými závislostmi či mají rovněž větší sklon k asociálnímu chování. Nutné je zmínit, jak je důležitý pro dítě dostatečný přísun smyslových podnětů zvenku, potřeba bezpečí, jistoty osobních vztahů. V rámci tohoto dochází k vytvoření určité sociální role.⁷

Aby došlo k projevu antisociálního chování, je zapotřebí, aby se setkaly některé faktory, které toto jednání zapříčiní. U rodin šikanujících dětí se častěji setkáváme s tělesným násilím, ať už ve vztahu k dítěti nebo mezi rodiči. První historický případ řešení šikany se přihodil roku 1874 v Ohio (USA). Nezletilá Mary Elen byla svými rodiči nadměrně šikanována, a to ukládáním nepřiměřených úkolů a nadměrnými nároky. Pokud nezletilá nesplnila požadavky, došlo k bití. Protože to byl nový jev, nebyly rady, jak v tomto případě postupovat. Případu se ujal spolek na ochranu zvířat, které dítě z rodiny odebralo a svěřilo pěstounům. Z dívky vyrostla řádná občanka. Zde je patrné, jak důležitou roli hraje rodina.⁸

1.4 Osobnost pachatele a oběti

Pokud dítě reaguje v daném prostředí odlišně, než je běžně zvykem, jedná se o problémového jedince. Sklon k agresivitě se vytváří v předškolním věku. Určitou roli zde hraje temperament, menší citlivost, určitý způsob výchovy a v neposlední řadě

---

⁶ srov. ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi, Jak dát dětem ve škole pocit bezpečí*. 1995, s. 16-17.

⁷ srov. PÖTHER, P. *Dítě v ohrožení*. 1999, s. 25-26.

⁸ srov. NOVÁK, T. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 10, s. 20.

vzájemný vztah pachatele a oběti. Někdy se totiž na první pohled může zdát, že jejich vzájemné chování a jejich potřeby k sobě patří a zapadají.

1.4.1 Typy agresorů

Pro pachatele je typické dominovat, bezohledně se prosazovat, ovládat druhé, nejsou emočně rozvinuti.

1. typ - Hrubý, primitivní, impulsivní, se silným energickým přetlakem, kázeňskými problémy. Šikanuje tvrdě a nelítostně. Šikanu používá k zastrašování ostatních.

2. typ - Velmi slušný, kultivovaný, narcisticky šlechtěný, sevřený, zvýšeně úzkostlivý, někdy i se sadistickými tendencemi v sexuálním smyslu. Šikanuje rafinovaně, bez přítomnosti svědků.

3. typ - Srandista, optimistický, dobrodružná povaha se značnou sebedůvěrou, výmluvný, nezřídká oblíbený a vlivný. Šikanuje pro pobavení druhých.⁹

1.4.2 Typy obětí

Obětí šikan se může stát kdokoliv. Jsou to většinou děti, které jsou nejslabší a neumějí se bránit, ale také děti, které přijdou do nového kolektivu, mají určitou přednost, jsou handicapované nebo jsou odlišné. Zpravidla se obětí stává dítě, které nebylo dostatečně vedeno k samostatnosti a nenaučilo se prosazovat své názory nebo bylo týráno či zanedbáváno.

Podle Michala Koláře existuje typologie obětí:

- oběti „slabé“ s tělesným a psychickým handicapem
- oběti „silné“ a nahodilé
- oběti „deviantní“ a nekonformní
- šikanovaní žáci s životním scénářem „oběti“¹⁰

---

⁹ KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. 2001, s. 86.

¹⁰ KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. 2001, s. 89.

1.5. Stupně šikany

▪ *První stupeň*

Jedná se o etapu vzniku počátků šikany. Stačí, aby se ve třídě objevily méně oblíbené děti, „obětní beránci“, „černé ovce“, „outsideři“. Stačí, aby učitel častěji vytýkal žáku některé jeho slabiny, neschopnost, snižoval jeho autoritu, dotýkal se slovně nevhodně jeho osoby. Takové děti se okamžitě dostanou na chvost skupiny a začnou zakoušet první, sice mírné, převážně psychické formy násilí. Jsou to různé legrácky, intriky, pomluvy. Ostatní se s nimi nebaví, odstrkují je, povyšují se nad nimi, baví se na jejich účet. Takové děti začínají přijímat roli utlačovaných, odstrkovaných, nedokážou se účinně bránit. Tento první stupeň je velice těžko pozorovatelný. Učitel by měl mít pro tyto projevy vytříbený cit a měl by umět rozlišit skutečný vtip od zlého úmyslu. Rodiče se většinou o těchto projevech nedozví, mohou však vyzorovat, že se mění chování dítěte.

▪ *Druhý stupeň*

Je charakteristický tím, že psychický nátlak přerůstá ve fyzickou agresi, přitvrzuje se manipulace s obětí. Agresor v této etapě vstřebává zážitek, jak chutná moc, jaké uspokojení mu přináší to, když bije, týrá, ponižuje. Nereaguje-li v tomto stádiu pozitivní jádro skupiny, třídy, neexistují-li kamarádské vztahy, záporný vztah k násilí, pozitivní morální vlastnosti, pak dochází k prolomení posledních morálních zábran a šikana se rozjíždí ve větším rozsahu.

▪ *Třetí stupeň*

Je prakticky rozhodující. Existuje stále možnost vzniku silné pozitivní skupiny, která by oslabila vliv tvořícího se „úderného jádra“. Pokud tato silná pozitivní skupina nezasáhne, pak tažení tyranů přechází do dalších fází. K agresorům se přidají další jednotlivci. Cílem tohoto „úderného jádra“ budou stále ti nejslabší, ti nejnižší postavení.

▪ *Čtvrtý stupeň*

Šikana se rozjíždí v plném rozsahu. Působení agresorů je tak silné, že jejich normy přejímá celá skupina. Klást odpor v této fázi se již nedá. I mírní a ukáznění žáci se začínají chovat krutě, aktivně se zúčastňují týrání spolužáka. I oni prožívají pocit uspokojení z ponižení,

bolesti a útrap toho druhého, slabšího. Dělají to proto, aby oni sami se nestali tím týraným. Vliv pedagogů na chování takové skupiny – třídy je minimální, případně zprostředkovaný přes „vůdce“.

- *Pátý stupeň*

Zpravidla se na základní škole nestačí vytvořit, je to spíše záležitost věznic, výchovných ústavů, případně středních škol. Jeho charakteristickým znakem je to, že agresori jsou chápáni a uznáváni jako „vůdci“, „otrokáři“, „velkoknížata“, „ministři“ apod. Oběti jsou vnímány jako „podlidi“, „poddaní“, „nevolníci“, „otroci“. Vůdce tyranů zaujímá vedoucí místo, rozhoduje o všem, co se ve skupině děje. Nejhorší je – jestliže je tímto vůdcem žák s výborným prospěchem, ochotně pomáhající pedagogovi, žák mající podporu třídního učitele, protože „on přece všechno spolehlivě zařídí“. Oběť v tomto stadiu utíká do nemoci, má mnoho absencí, často i neomluvených, vyhýbá se škole a v nejhorším případě končí psychickým zhroucením nebo pokusem o sebevraždu.¹¹

2. Faktory ovlivňující šikanu na základní škole

Faktorů, které ovlivňují dění ve třídě, je několik. Děti tráví ve škole spoustu času svého aktivního života. Proto jako pro dospělého, tak i pro dítě je velmi stresující, má-li dlouhodobě docházet do prostředí, které není příznivé a působí na něj stresově, ať už z pohledu fyzického či duševního. Přetrvávající nepříznivé podmínky vedou k vážným psychosomatickým poruchám, ke zhoršení výsledků, k častějším onemocněním a k mnoha dalším komplikacím. Pohoda ve školním prostředí je pro kvalitu osobního i pracovního života důležitá. Proto pozitivní klima ve třídě by mělo být prioritou každé školy.

Záleží na přístupu školy a především samotných pedagogů, jaký bude mít průběh vyučování a jaké bude vytvořeno klima třídy. Výuka u jednotlivých pedagogů může být odlišná, stejně jako ovzduší v jednotlivých třídách, proto je nutné učit v každé třídě odlišným způsobem a především dbát na zdravé a nenarušené vztahy mezi žáky a mezi žáky a učiteli. Každá třída se stává sociální skupinou s vlastním sociálním klimatem. Záleží především na vlastnostech dětí, osobnosti učitele a prioritách dané školy.

---

¹¹ KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. [online]. 2001 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.poradenskecentrum.cz/pet-stupnu-sikany.php>

Jan Čáp a Jiří Mareš uvádějí, že dobré sociální prostředí není zárukou pro vznik dobrého klimatu ve třídě. Mnohem významnější jsou rozdíly mezi dětmi než rozdíly mezi školami či typem komunity.¹² Chování jednotlivých žáků ovlivňuje mikrosociální prostředí třídy.

Pavel Říčan uvádí, že každý by měl vědět, především pedagogové, že žádná škola či třída není proti šikaně imunní. Důležitým faktorem je dbát na důslednou prevenci. Žák by se měl ve třídě cítit bezpečně, důvěřovat autoritě a nedílnou součástí je vzájemná solidarita.¹³

Podle Stanislava Střelce je důležité udržet pohodové prostředí na škole. Všichni se snaží, aby jejich chování vyjadřovalo humanistické postoje ke druhým. Činnost školy musí být v souladu s požadavky denního režimu. Důležité je vést zdravé učení, které se vyznačuje tím, že učitelé dbají, aby dětem předali využitelné věci, aby žáci měli možnost zvládnout základní i rozšiřující učivo, které odpovídá jejich typu inteligence a osobnosti. Motivující hodnocení se snaží vytvářet prostředí, které posiluje sebedůvěru, samostatnost a odpovědnost.¹⁴

2.1. Klima ve školní třídě ovlivňuje

- ❖ Komunikační vztahy mezi členy sociální skupiny
- ❖ Atmosféru ve vyučování i mimo ni
- ❖ Organizaci školního života
- ❖ Spokojenost či soudržnost třídy
- ❖ Kvalitu vnitřního prostředí školy¹⁵

To znamená, že děti by měly být vedeny ke schopnosti samostatného rozhodnutí, schopnosti pomoci druhým, altruismu, v podstatě ke zkvalitnění mezilidských vztahů, aby uměly naslouchat, řešit konflikty smírem, ale na druhou stranu si uměly říct slušně o pomoc. Takové vztahy ve školním prostředí můžou zabránit či potlačit projevy šikany, avšak občas se výskytu šikany na škole neubráníme. Některé zvláštnosti žáka

---

¹² srov. ČÁP, J. - MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. 2001, s. 591.

¹³ srov. ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi*. 1995, s. 12.

¹⁴ srov. STŘELEČEK, S. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. 2004. s. 75-76.

¹⁵ srov. STŘELEČEK, S. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. 2004, s. 84.

lze identifikovat na první pohled, jiné na základě odborných vyšetření. Některé děti se občas nechovají podle stanovených pravidel. Proto je nutné si klást otázky, proč se tak žák chová, co je příčinou, jaké je jeho sociální postavení ve skupině, podmínky rodinného zázemí. Většinou se totiž může jednat o dítě, které má vývojové nedostatky, nebo se jedná o důsledky výchovných chyb rodiny.¹⁶

3. Účastníci šikany

V této kapitole se budeme zabývat hlavními aktéry šikany a dalšími zúčastněnými, protože šikana se totiž netýká jen obětí a agresora. Každý člověk je rozdílný a svojí rozmanitostí se stává členem skupin, tudíž nelze využít nějaký vzorec, který by nám mohl být nápomocný při odhalování patologických jevů.

O osobnosti a typech agresorů a obětí byla zmínka v podkapitole 1.4.1 a 1.4.2. Je nutné si uvědomit, že agresor může být jakéhokoliv věku, výšky, národnosti. Může být z chudé, ale i bohaté rodiny, vzdělaný či zaostalý a může jít jak o chlapce, tak o dívky. Praxe ukazuje, že výskyt dívčí šikany se objevuje v nemalém počtu, jak se později dočteme.

3.1. Role pachatele

Jejich společným rysem je snaha ovládat okolí, prosazovat se a především dominovat. Takové jednání jim přináší pocit radosti a uspokojení. Pachatelé bývají většinou tělesně zdatní, obratní a silní. Krutost a bezohlednost může být spojena i s inteligencí a to v těch případech, kdy agresor nemá tolik potřebné tělesné síly a může být „hlavou“, která šikanu zorganizovala, aniž by se oběti dotkla. Agresor žádá po oběti, aby mu posluhovala, dělala různé věci proti své vůli, předávala peníze, svačinu, plnila různé úkoly nebo se před ostatními zesměšňovala, ztrapňovala apod. Role je plněna do té doby, než si pachatel najde jinou oběť, šikanování vypluje na povrch, nebo odejde ze školy agresor či oběť.

3.2 Role obětí

Kdokoliv se může stát obětí, a to z jakéhokoliv důvodu. Je zajímavé, že pachatelé umí dobře vycítit svoji oběť. V poslední době se rozšiřuje šikana v důsledku nízkého

---

¹⁶ srov. STŘELEČ, S. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. 2004. s. 127.

socio - ekonomickému postavení rodiny. Nutné je zmínit, že některé oběti provokují pachatele svým chováním.

David Fontana popsal postavení oběti. Tyto jsou většinou odlišné svojí rasou, náboženstvím, sociálním a ekonomickým prostředím a v neposlední řadě inteligenční úrovní. Oběti trpí úzkostí, nejistotou, citlivostí apod.¹⁷

Oběť se stává sluhou agresora. Musí mu nosit svačiny, peníze, psát domácí úkoly, nosit aktovku, ale dochází zde i k psychickému traumatu, kdy je oběť ponižována před druhými, zavražďována apod. Tím, že se oběť neumí bránit a ostatní, kteří jsou účastni tomuto protiprávnímu jednání, oběti nepomůžou, dochází k narušení osobnosti oběti, a to u ní může vyvolat psychické obtíže. Můžeme na ní pozorovat roztěkanost, zhoršení prospěchu, nadměrnou absenci, ztuhlý strach, poruchy sebehodnocení.

3.3 Role pedagoga

Důležitou roli zde hraje pedagog, který svojí osobností vytváří specifické klima výuky, ale je nedílnou součástí pro vytváření vzájemných vztahů a tvorby pozitivního klimatu ve třídě. Pedagog by měl být schopen řídit práci, měl by mít odborné znalosti, schopnosti komunikace, empatie, ale na druhou stranu by měl umět nastolit pravidla. Tyto vlastnosti slouží k navázání dobrých vztahů se žáky.

Velký vliv na vytváření kladného prostředí mají neomezené sympatie všem žákům, podpora jejich sebeúcty, pochválení, povzbuzení, hodnocení, akceptace názorů, diskuze. Z hlediska problematiky šikany je jedině sociální typ učitele ten, který je schopen působit ve třídě právě proti šikaně. Pedagog přispívá ke zmíněnému svými sociálními dovednostmi, komunikativními dovednostmi, organizačními schopnostmi.¹⁸

S těmito sociálními dovednostmi pedagog dokáže děti motivovat, posilovat u nich kladné postoje k učení, práci, lidem, řešit problémy, spolupracovat a především u nich zpevňuje pravidla dané společnosti a morální zásady. Důležité je u méně zdatných dětí nevyvolávat pocity méněcennosti či beznaděje.

---

¹⁷ srov. FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. 1997, s. 303.

¹⁸ srov. KOHOUTEK, R. a kol. *Základy pedagogické psychologie*. 1996, s. 24-25.

Umění naslouchat zde hraje velkou roli. Bohužel, jak popisuje Michal Kolář, občas se stává, že pedagogové jsou silně motivováni k práci, zdrojem zájmu o povolání je však potřeba moci, stavět se do pozice nadřazeného, který může nařizovat, ovládat, manipulovat a trestat. Také nevědomky podporovali šikanu i osobnostně nevyzrálí pedagogové. Dobrý pedagog umí stanovit pravidla a důsledně kontrolovat jejich dodržování, jen touto cestou můžeme jít preventivně proti šikaně ve třídě.¹⁹

Pokud dojde k šikaně ve třídě, není dobré, aby pedagog šikanu bagatelizoval či ignoroval. Tím pedagog dává najevo, že není schopen jednotlivé případy prošetřit a kázeňsky zvládnout. Velmi často mu k tomu chybí odborná průprava i podmínky. Často pedagogové zastávají názor, aby si to děti vyřídily mezi sebou.²⁰

3.4 Role rodiče

Už víme, jaké vztahy v rodině a jaká výchova mohou vést děti k tomu, že se stanou účastníky šikany, ať už pasivními či aktivními. Pavel Říčan a Pavlína Janošová ve své knize uvádějí, že stejně jako naše společnost, vědí rodiče o školní šikaně velmi málo a většinou ji podceňují. Rodiče agresorů se většinou nedozví, že jejich dítě šikanuje. Pokud tedy škola věc oznámí rodičům, pak tito mají sklon k bagatelizování, nebo na druhou stranu uvítají, že jejich dítě se dokáže prosadit. Každý rodič je jiný, proto je nelze stavět do stejné řady, protože jsou mezi námi rodiče s běžnými morálními pravidly, kterým se však výchova vymkla, aniž si to uvědomují.²¹

Rodiče obětí se o šikaně většinou dozví (u rodičů agresorů je tomu naopak), když se oběti doma svěří se svým traumatem nebo rodiče poznají, že se s jejich dítětem něco děje. Většina rodičů podpoří své dítě, zajistí jejich ochranu, spolupracují se školou, případně s dalšími orgány. Nutné je, aby se zákonní zástupci spojili s třídním učitelem nebo rovnou s ředitelem školy. Škola by měla být schopna poskytnout odbornou pomoc.

3.5 Role sociálního pracovníka

Pokud škola nemá odborné zkušenosti, nemá svého školního psychologa, měla by se obrátit na nejbližší oddělení sociálně – právní ochrany dětí, kde věc převezme sociální

---

¹⁹ srov. KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. 2001, s. 91.

²⁰ srov. ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi, Jak dát dětem ve škole pocit bezpečí*. 1995, s. 41.

²¹ srov. ŘÍČAN, P., Janošová, P. *Jak na šikanu*. 2010, s. 68-69.

pracovník, případně kurátor pro mládež, a odborně bude stanoveno, jak dál postupovat. Objektivně je nutno konstatovat, že škola nedokáže reagovat odpovídajícím způsobem.

Při řešení šikany dochází nejvíce k těmto chybám:

- vyšetřování je prováděno ve skupině, ve třídě
- vyšetřování nemá promyšlenou taktiku a strategii, postupuje nahodile
- pedagogové nevědomky chrání agresora, nepřipouští, že on by mohl šikanovat
- výpovědi oběti jsou bezdůvodně zlehčovány ve snaze šikanu zakrýt
- pedagog se snaží „objektivně“ rozdělit vinu mezi agresora a oběť
- výpovědi zmanipulovaných svědků nejsou konfrontovány
- agresori jsou včas informováni, mají dost času na přípravu své výpovědi i ovlivnění svědků a často i oběti
- postup vyšetřujícího je natolik nevhodný, že oběť odmítne vypovídat
- vyšetřování je vedeno tak neobratně, že ostatní žáci odmítnou vypovídat, či vědomě lžou ze strachu, aby se nestali i oni obětí.²²

4. Následky šikanování

Asi každému je jasné, že šikanování může mít fatální následky u oběti, zvláště jedná-li se o trýznění dlouhodobé a v pokročilém stádiu. Často se zapomíná, že nepříznivě je také ovlivněn agresor a vůbec celá skupina. U oběti jsou následky velmi vážné a mnohdy celoživotní. Dlouhodobé násilí vede ke zhroucení osobnosti, strachu o život, poruchám spánku či psychosomatickým potížím, jako je únava, nevolnost, bolesti hlavy, břicha apod. Nejzávažnější případy mohou končit sebevraždou oběti. Proto je důležité, aby se oběť měla komu svěřit, a neřešit tuto situaci odchodem na jinou školu.

U oběti lehčích stupňů šikanování nelze brát následky na lehkou váhu. Potřeby těchto žáků jsou frustrovány, děti rychle získají negativní postoj k životu, ke škole. Můžeme u nich pozorovat nejistotu, nervozitu, zhoršení prospěchu atd.²³

---

²² srov. KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*. [online]. 1997 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.poradenskecentrum.cz/sikana-rodice.php>

²³ srov. KOLÁŘ, P. *Skrytý svět šikanování ve školách*. 1997, s. 68-69.

Jak uvádějí Říčan s Janošovou, je nutné, aby pachatel šikany opustil třídu, pracovní skupinu, případně školu. Bohužel, na základních školách není možné agresora vyloučit, proto dochází k tomu, že někteří ředitelé základních škol si problematické žáky „přehazují“. Mravní i zákonné normy jsou agresory zcela bez zábran překračovány. Domnívají se, že se nic neděje, že se jim nemůže nic stát. Avšak šikanování často naplňuje skutkovou podstatu mnoha trestných činů a i na tyto nezletilé pachatele se vztahují, jak se o tomto dočteme v následující kapitole.²⁴

5. Šikana a paragrafy, legislativa vztahující se k šikaně na základní škole

Podle JUDr. PhDr. Oldřicha Choděry je pojem šikana v právní praxi používán jako synonymum pro „úmyslné jednání, které je namířeno proti jinému subjektu a které útočí na jeho důstojnost“. Není důležité, zda k němu dochází slovními útoky, fyzickou formou nebo hrozbou násilí. Rozhodující je, kdy se tak děje úmyslně. Dále musí být splněny tyto podmínky:

- pachatel se dopustil jednání, které splňuje znaky konkrétního trestného činu tak, jak jsou vymezeny v trestním zákoně
- musí být prokázán úmysl pachatele dopustit se takového jednání a míra společenské nebezpečnosti
- jeho jednání dosahuje intenzity uvedené v zákoně

U trestných činů, jejichž podstatou byla šikana, lze proto předpokládat, že právě s ohledem na rozšiřující se případy podobných jednání bude skutek za trestný čin považován. Šikana bývá nejčastěji postihována podle ustanovení trestního zákona, a to jako:

- trestný čin omezování osobní svobody
- trestný čin vydírání
- trestný čin vzbuzení důvodné obavy
- trestný čin loupeže
- trestný čin ublížení na zdraví
- trestný čin poškozování cizí věci

---

²⁴ srov. ŘÍČAN, P., Janošová, P. *Jak na šikanu*. 2010, s. 93-95.

- trestný čin znásilnění, či pohlavního zneužívání

K tomu, aby byl pachatel postižen, musí být starší 15 let (15-18 let mladistvý).

K trestní odpovědnosti mladších 15 let nedochází, neznamená to však, že nemohou být postiženi jinak, případně mohou být postiženi rodiče.

Nezletilý pachatel může být postižen nařízením ústavní výchovy, může nad ním být stanovený dohled.

Pokud jde o trestní sazby, je v případě šikany možný i jednočinný skutek, tzn. že jedno jednání může být kvalifikováno jako více trestných činů.

Pokud k šikanování došlo v průběhu vyučování, nese plnou odpovědnost škola. Prokáže-li se zanedbání ředitele školy nebo některého pedagoga, může být právně nebo pracovněprávně potrestán. Na školském zařízení lze v oprávněných případech požadovat i náhradu škody vzniklé v důsledku šikany. A to jak náhradu na věcech, tak na zdraví, včetně způsobené psychické újmy.

Pokud dítě v důsledku šikany nemohlo např. docházet do školy (vyšší stupeň šikany), nese školské zařízení odpovědnost i za škody vzniklé rodičům dítěte v důsledku např. uvolnění ze zaměstnání, zajištění hlídání dítěte, zajištění doprovodu do a ze školy apod.²⁵

6. Preventivní opatření

Za nejdůležitější považujeme prevenci šikany především tam, kde k ní dosud nedošlo, ale i tam, kde k ní samozřejmě došlo.

Podle Kateřiny Vágnerové je na prvním místě rodina, kde se děti učí navazovat kontakty, prožívat životní role a učit se překonávat krizové situace. Rodina je základem pro získání norem, jistoty a také místem, kde jsme milováni. S tím souvisí potřeba někam patřit, vykonávat své potřeby a přání.²⁶

---

²⁵ KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*. [online]. 1997, [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-dozept/253-sikana-a-paragrafy>

²⁶ srov. VÁGNEROVÁ, K. a kolektiv. *Minimalizace šikany. Praktické rady pro rodiče*. 2009, s. 49.

Dále k prevenci šikany patří ochrana dětí před vlivem masmédií, rozvojem techniky, především virtuálních bojových her, které snižují citlivost u jedinců.

Neméně důležitá je příjemná atmosféra ve třídním kolektivu, ve škole. Nejvíce k tomu může přispět právě sám pedagog, který upřednostňuje vztahy založené na partnerství a je všímavý k okolí. Nedílnou součástí jsou také dozory dospělých nad žáky. Tato činnost snižuje příležitosti k patologickým jevům.

Školská zařízení jsou vázána na školní primární prevenci. Mezi aktivity škol v rámci preventivního působení patří především vzdělávání školních metodiků prevence, organizování preventivních akcí, vytváření podmínek pro trávení volného času atd. Každá škola v dnešní době si má vytvořit vlastní Program proti šikanování, na kterém se podílejí pedagogičtí pracovníci a školní metodik prevence, který vše koordinuje. Cílem je vytvářet takové prostředí ve škole, ve kterém převládá bezpečí, dobré vztahy, spolupráce a respekt.

6.1 Školní preventivní program

Školní preventivní program (dále jen ŠPP) je součástí školního vzdělávacího programu (ŠVP). Je zároveň dlouhodobým preventivním programem pro školy a školská zařízení, ze kterého následně čerpá a vychází realizace minimálního preventivního programu. ŠPP pro MŠ má následující obsah – vymezení obsahu a formy prevence v rámci kompetencí podpory zdraví a zdravého životního stylu, sebedůvěry, seberozvíjení, věkově smíšené třídy, rodiče, mateřská škola a prevence, stát, obec a mateřská škola. Dále vymezuje obsah a formu prevence při naplňování Rámcového programu pro předškolní vzdělávání a preventivní program pro MŠ.²⁷

6.2 Minimální preventivní program

Minimální preventivní program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j. 2129/2010-28). Minimální preventivní program (dále jen MPP) je dokument školy, který se zaměřuje na výchovu žáků ke zdravému stylu života, zaměřuje se také na osobnostní a sociální rozvoj žáka. Tento program zpracovává a je za něj zodpovědný

---

²⁷ MŠMT. *Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení* Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/>

školní metodik prevence, který by měl mít základní znalost a orientaci v legislativě této problematiky. Na tvorbě MPP a jeho realizaci se také podílejí ostatní pracovníci školy. Podle zákona 561/2004 Sb. § 12 odst. 1 je program soustavně vyhodnocován, evaluován a podléhá kontrole České školní inspekce. Při vyhodnocování tohoto programu spolupracuje školní metodik prevence s příslušnou pedagogicko-psychologickou poradnou. Minimální preventivní program se zpracovává na období jednoho školního roku, tj. od začátku září do konce června. Je založen na podpoře aktivity žáků a zapojení všech pedagogických i nepedagogických pracovníků školy.²⁸

6.3 Školní metodik prevence

Na tuto pozici musí být zaměstnanec dostatečně proškolen a připraven. Školní metodik prevence má řadu povinností. Mezi tyto povinnosti patří koordinace přípravy a realizace MPP, spolupráce s rodiči, třídními učiteli, příslušnou pedagogicko-psychologickou poradnou, oblastním metodikem prevence (OMP), s krajským školským koordinátorem prevence (KŠKP) a dalšími organizacemi, poskytujícími preventivní programy v daném regionu.

Role školního metodika prevence se velmi často spojuje s rolí výchovného poradce. Školní metodik prevence by měl zajišťovat metodické informace a kontakty, uspořádat aktivity pro děti i pro rodiče – získat si jejich pomoc a podporu. Jeho povinností je zajistit metodické pomůcky, vést evidenci o realizovaných preventivních aktivitách, o problémech, které mají žáci.²⁹

6.4 Školní psycholog

Za velmi přínosné můžeme považovat to, že některé školy již mají svého psychologa. Je to výhoda, protože odborníci z řad dětské psychologie mají dlouhé čekací lhůty a v dané situaci je tato možnost nenahraditelná. Psycholog spolupracuje s pedagogy, předává jim důležité informace a provádí např. individuální práci s dětmi, terapie, screening klimatu ve třídě či poradenství pro rodiče. Je také nejen podporou pro žáky, ale i pro pedagogy, kteří řeší nějaké problémy (nejčastěji syndrom vyhoření).

---

²⁸ MŠMT. *Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže.* [online]. 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicke-pokyny>

²⁹ Ceskaasociaceskolnichmetodikuprevence.cz [online]. 2004 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.casmp.cz/>

7. Šikana z pohledu pedagoga

Pedagog je důležitým článkem v problematice šikany. Téměř každý pedagog nerad přiznává, že se v jeho třídě objevila šikana. Na vině může být osobnost učitele, který si neumí zjednat respekt, pořádek a autoritu, avšak v těchto případech nelze zevšeobecňovat. Pokud však nejsou stanoveny hranice, děti zkouší, kam mohou zajít a co jim vše projde. Na druhou stranu je nutné zmínit, že hlavní roli zde také hraje liberální výchova rodičů, která končí nerespektováním autority. Nynější požadavky na kvalitu školy stoupá, ale i nároky společnosti na pedagogy jsou vysoké, avšak podpora je nedostačující. Stavění práv žáků nad práva učitelů je smutnou skutečností.

Pokud dojde k šikaně ve třídě, pedagog nesmí propadnout panice a musí věc začít řešit, nebýt lhostejný. Důležité je odhalení šikany v raném stádiu, avšak to může být často obtížné. Hlavní roli zde hraje strach oběti, ale i pachatelů a dalších zúčastněných. Pokud fungují vztahy mezi pedagogem a žáky, většinou se najde někdo, kdo udělá první krok a věc oznámí. Z pohledu pedagoga je nutné při vyšetřování šikany rozhovor s obětí a dalšími zúčastněnými. Přístup musí být individuální, s citlivostí, nikdy však nevyužívat konfrontace. Dalším krokem je zajistit ochranu oběti a potrestání agresora.

Ke každému případu je nutný individuální přístup. Nezapomenout oběti zprostředkovat odbornou péči (např. psychologa, psychiatra či psychoterapeuta), nikdy totiž nevíme, co dětem „běží“ v hlavě. Pachatele můžeme potrestat výchovným opatřením:

- ❖ napomenutím, důtkou třídního učitele, důtkou ředitele
- ❖ snížením známky z chování
- ❖ převedení do jiné třídy na základě odborného vyšetření
- ❖ vyloučení ze školy při opakovaní násilí (pouze na výběrové škole)
- ❖ pokud šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, je povinností jej oznámit Policii ČR

S ohledem na závažnost situace je nutné spolupracovat s dalšími orgány a institucemi, jako např. orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD nebo odd. SPOD), Policií ČR, střediskem výchovné péče, pedagogicko-psychologickou poradnou apod. V dalších případech lze užít další opatření, které se dočteme v následující kapitole. Závěrem

nesmíme zapomenout napravit situaci ve skupině. Nedílnou součástí je pracovat s celým třídním kolektivem, vypořádat se s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli.

8. Šikana z pohledu sociálního pracovníka

Dalšími opatřeními, která lze využít po domluvě se sociálním pracovníkem, je doporučení dobrovolného umístění nezletilého do střediska výchovné péče, případně realizovat dobrovolný diagnostický pobyt. Další možností je, aby ředitel školy podal OSPOD podnět či návrh k zahájení práce s rodinou. V tomto případě je důležitá spolupráce a předávání informací školy příslušnému odd. SPOD. Velmi častým jevem na šumperských i vesnických školách je bagatelizování věcí a upozorňování na skutečnosti, až když je situace vyhrocená.

Pokud výše uvedené se mívá účinkem, pracovník OSPOD podá k příslušnému soudu (tam kde se dítě zdržuje se svým zákonným zástupcem) podnět nebo návrh na výchovné opatření (viz příloha). V podnětu či návrhu může být uvedeno zařízení, kam bude nezletilý umístěn, např. diagnostický ústav. Pro Olomoucký kraj je nejbližší diagnostický ústav pro mladistvé v Brně pro dívky a v Ostravě pro chlapce. Pokud je dítě mladší patnácti let, toto je umístěno na základě usnesení okresního soudu do Diagnostického ústavu v Olomouci, Sv. Kopeček.

V rámci řízení, pokud nedojde k nápravě agresora, může být následně nařízena ústavní výchova.

Co se týká oběti šikany, i s touto je ze strany OSPOD pracováno. Rodině jsou předány kontakty na odborníky a nabídnuta pomoc v případě potřeby. Odd. SPOD je však represivním orgánem, proto sleduje rodinu pachatele a dále s dítětem pracuje.

Také pracovníci OSPOD v rámci Komplexního primárního preventivního programu (dále KPPP) pořádají přednášky na základních školách. Tyto se týkají „Práva dítěte“ a jsou určeny pro páté třídy. Náplní přednášky je děti seznámit s pracovní náplní odd. SPOD, dále seznámit s domácím násilím, základními pojmy práva v ČR. Pro sedmé třídy základních škol je pořádána přednáška na téma „Jak se nestát pachatelem trestného činu? Začínám dospívat – co na to naše právo?“ Obsahem přednášky je seznámit děti s pojmem přestupek, trestný čin, náplní práce kurátora pro mládež, pojmem šikana a dalšími patologickými jevy.

Ze závěrů této kapitoly vyplývá, jak je důležitá spolupráce školy s dalšími institucemi a rozpoznání špatné situace v zárodku. Jen tím, že nebude váznout komunikace, budou navázány kontakty a bude fungovat spolupráce a informovanost. Pak může práce fungovat a společnými silami lze dosahovat výborných výsledků.

9. Případ řešený na MěÚ v Šumperku, odd. SPOD

Nezletilý, roč. 1995, se narodil z druhovského poměru. Rozsudkem OS v Šumperku z roku 1996 byla schválena dohoda rodičů o úpravě poměrů rodičů k nezletilému, kterého vychovávala matka (roč. 1973) a otec (roč. 1974) se zavázal přispívat na jeho výživu.

Nezletilý bydlel společně se svou matkou, jejím novým manželem (roč. 1975) a jejich společnými dětmi: bratrem (roč. 1999) a sestrou (roč. 2004). Manžel matky pracoval jako řidič autobusu. Matka pracovala jako prodavačka. Se svým bratrem nezletilý moc nevycházel, bývaly mezi nimi časté konflikty. Sestru přijímal lépe, byl schopen se o ni postarat. S biologickým otcem byl nezletilý v kontaktu jednou za půl nebo čtvrt roku.

Nezletilý plnil školní docházku na ZŠ v Šumperku. Navštěvoval 7. třídu. Měl výukové i kázeňské potíže, a proto po dohodě s ředitelkou přešel na speciální školu. Od září 2010 opět nastoupil na ZŠ v Šumperku. Jeho prospěch byl podprůměrný.

Škola poukazovala na jeho problémové chování, které se od listopadu 2009 zhoršilo. Nezletilý negativně vystupoval vůči spolužákům, ale i vůči některým pedagogům. Jeho chování bylo nevyzpytatelné, reakce nepřiměřené, mluva vulgární, domluva zůstává bez efektu. O přestávkách napadal spolužáky, nebyl ve třídě příliš oblíbený pro své chování, které neslo znaky agrese. K vyučujícím byl velmi drzý, vulgární, bez respektu a úcty. Na napomenutí odmlouval a neposlechnul. Jeho chování se nezlepšilo ani po intervenci kurátora v rodině a na vysvědčení byl hodnocen sníženou známkou z chování. V jeho chování se začaly objevovat prvky verbální i fyzické agrese, spolužáky napadal slovně, urážel je, vyvolával konflikty, fyzicky napadal mladší spolužáky školy.

Ke konci školního roku 2010/2011 situace vygradovala, když rodiče spolužáka nezletilého oznámili, že nezletilý opakovaně a delší dobu jejich syna obtěžuje, požaduje od něho svačiny, peníze, nadává a vyhrožuje mu, prohledává mu věci a kapsy, následkem toho jejich syn odmítá chodit do školy a má z nezletilého strach. Věc byla nahlášena na Policii ČR, která vyslechla poškozené, svědky i nezletilého. Svědci potvrdili výpověď

poškozeného v plném rozsahu. Nezletilý vše popíral. V září 2010 policie oznámila orgánu sociálně právní ochrany dětí skutečnost, že opětovně obdrželi oznámení, že nezletilý své chování nezměnil a pokračuje v šikanování spolužáka. V rámci krizové intervence byla ještě téhož měsíce prošetřena situace ve škole a byla iniciována schůzka ve škole, které se zúčastnila Policie ČR, třídní učitel, metodik prevence sociálně patologických jevů, matka nezletilého a kurátor pro mládež a kde se projednávala aktuální situace a zjištění postoje nezletilého. Bylo konstatováno, že radikální řešení situace nesnese odkladu, je nutné neprodleně učinit opatření na ochranu poškozeného.

O situaci byl informován i otec nezletilého, který uvedl, že v současné době nemůže převzít výchovu syna s ohledem na své nepříznivé bytové poměry. Otec nezletilého byl obeznámen s tím, že za daných podmínek i jeho syn vyžaduje pozornost a pomoc odborníků a pouhá změna výchovného prostředí nemusí být dostatečným a situaci odpovídajícím řešením. S ohledem na to, že nejenom poškozený, ale i nezletilý je ohrožen na řádném vývoji a v současně vyhrocené situaci je nutné bezpodmínečně zajistit nejenom ochranu oběti, ale i odbornou pomoc nezletilému. Proto kurátor pro mládež podal návrh na předběžné opatření dle §76 a) zákona 99/1963 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Nezletilý byl umístěn do péče diagnostického ústavu.

Nezletilý podmínky a řád zařízení přijal a respektoval ho. Byl v kontaktu s prarodiči ze strany matky, také s matkou. Avšak nezletilý po několika dnech začal mít suverénní chování vůči dětem a dospělým. Požadavky a úkoly zadané vychovatelem téměř nerespektoval. Nezletilý absolutně neumí zvládat náročné, konfliktní či zátěžové situace. Nedokáže přijímat kritiku. V průběhu pobytu se chování nezletilého výrazně zhoršovalo, dokonce byly zaznamenány útoky ze zařízení.

Nad nezletilým byla nařízena ústavní výchova, která trvá dosud s tím, že nezletilý byl v listopadu 2010 přemístěn do výchovného ústavu, kde jeho chování nevykazuje výraznější potíže. Na víkendové pobyty si jej pravidelně berou prarodiče ze strany matky. V jejich domácnosti nedochází k žádným negativním jevům ze strany nezletilého. Tento respektuje prarodiče, líbí se mu v jejich domácnosti.

Příčiny:

Příčinu problémového chování lze spatřovat v nestabilním prostředí s rozdílným výchovným vedením matky a nevlastního otce. Nevlastní otec pro něj není přirozenou autoritou, a pokud se výchovné vedení byť jen okrajově dotýká stylu výchovy otčima, má s tím nezletilý velké potíže.

Další možnou příčinou jeho chování je nedostatečná pochvala a ocenění ze strany rodiny, a tak se toho dožaduje ve škole, popřípadě se takhle vybíjí. Nezletilý se se svými pocity příliš nesvěřuje, spíše se stahuje do sebe, nese si výrazný pocit křivdy ze strany otčima, který „dává moc najevo, že není jeho“, malý zájem ze strany rodiny, hledá se, potřebuje v osobě dospělého oporu, málo motivovaný svou perspektivou.

Nejvážnější případ, který řešil OSPOD Šumperk, se stal dne 25.10.2004, kdy tehdy čtrnáctiletý chlapec ubodal svého spolužáka ze Základní školy v Hanušovicích. Zabitý chlapec šikanoval a ubližoval mladším dětem, obětí se stal i tento nezletilý.

10. Novinky v šikanování, nový fenomén škol

Společnost se neustále vyvíjí. Doba i životní tempo jdou kupředu a především rozvoj technologie s sebou přináší rizika. Šikanování se může tímto zneužíváním techniky posunout na mnohem vyšší úroveň. Používání internetu, mobilu a dalších technologií se stává prostředkem pro vyhrožování, obtěžování, zesměšňování či šikaně proti dětem. Jedná se o různé způsoby neetického, neslušného, až nebezpečného chování. Je to dáno tím, že za anonymitou se skrývá spousta možností. Pachatel si navíc může měnit svou identitu.

10.1. Kyberšikana – nový typ šikany

U šikany, jak byla úvodem popisována, se jedná o fyzickou sílu, u kyberšikany o znalost techniky. Šikanovat přes techniku může i člověk, který je fyzicky slabý, který si na oběť za normálních okolností netroufne. Nemusí to být pravidlem, ale útočníkem může být v podstatě kdokoliv. Pachatel jedná s úmyslem získat nad obětí převahu, moc a např. tak získat určité výhody. Kyberšikana je opakované, úmyslné a nepřátelské chování, jehož cílem je ublížit oběti prostřednictvím technologie (např. internet, mobil).

Šikana	Kyberšikana
Konkrétní útočníci	Anonymní útočník
Útočník se nemění	Útočník má mnoho identit
Fyzická síla	Počítačové znalosti
Omezený počet účastníků	Publikum – přístup může mít každý (webové stránky, blogy atd.)
Náznaky (roztrhané oblečení, modřiny...)	Těžko rozpoznatelná

10.1.1 Preventivní opatření

Na prevenci se mají podílet především rodiče, kteří by měli vědět, co dělají jejich děti, ale také pedagogové. Dnešní děti mají větší znalosti a zkušenosti s internetem než jejich rodiče. Předejít kyberšikaně lze pouze tím, že každý musí zvážit odesílání citlivých údajů, neuvádět svou skutečnou identitu (jméno, věk, adresu, telefon), zvolit si svoje správné heslo a zabezpečit si svoje účty, nereagovat na podezřelé vzkazy a zprávy, zvažovat obsah svého sdělení a především nebýt důvěřivý.³⁰

10.2 Sexting – nový typ šikany

Za nejnovější fenomén lze považovat sexting, který označuje rozesílání textových zpráv, fotografií a videí se sexuálním obsahem. Tyto materiály většinou vznikají v rámci partnerských vztahů, ale velmi často děti sexuální materiály, na kterých jsou svlečené či úplně nahé, umístily samy na internetu v rámci sociální sítě. Toto jednání lze považovat za velmi rizikové a to z toho důvodu, že se jedná o citlivé materiály a pachatelé se dopouštějí přestupku či trestného činu.³¹

³⁰ Univerzita Palackého v Olomouci Ministerstvo. [online]. 2013 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.kyber-sikana.eu/jak-se-branit/>

³¹ KOPECKÝ, K. *Možnost virtuálního vzdělávání pro malé a střední podniky v ČR*. [online]. 2009 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z <http://www.sexting.cz/>

10.2.1 Preventivní opatření

Nejdůležitější je, aby rodiče mluvili se svými dětmi o problémech, preventivně na ně působili a připomínali jim, jak by se jim líbilo, kdyby se jejich intimní fotky dostaly k učitelům, rodičům či do nepatřičných rukou. To jsou věci, která se dějí úplně běžně, i když si děti nechtějí připustit, že by k něčemu takovému mohlo dojít.

Pokud se dítě setká se shora uvedenými problémy, je nutné mu vštěpovat, že nemá být na svůj problém samo, mělo by se svěřit. Proto je nutná komunikace a především dobře fungující vzájemné vztahy v rodině.

II.   Empirická část

11. VÝZKUM

Výzkum byl proveden na jedné základní škole v Šumperku se sportovním zaměřením (především atletika, sportovní gymnastika a baseball). Na škole se vzdělává celkem 314 žáků, z toho 148 na druhém stupni. Škola je známa svým členstvím v Asociaci sportu pro všechny a v Asociaci školních sportovních klubů, dále je zapojena do programu Zdravá škola, organizovaného Státním zdravotním ústavem. Škola pořádá pro žáky lyžařské výcvikové kurzy, zimní a letní pobyty v přírodě, plavecké výcvikové kurzy, přípravu žáků na výuku cizích jazyků, práce s počítačem. Dále se zaměstnanci školy aktivně zapojují do akcí vzdělávání pedagogických pracovníků, účastní se odborných seminářů apod. Škola slouží také pro veřejnost, např. nabízí k využívání prostory venkovního sportovního areálu, tělocvičnu nebo školící středisko.³²

11.1 Cíl výzkumu

Praktická část je vyhodnocením výzkumu, který jsem provedla na druhém stupni Základní školy Sluneční v Šumperku. Jedním z důvodů tohoto výzkumu bylo zjistit, zda došlo k poklesu výskytu šikany na dané škole. Ve školním roce 2006/2007 totiž proběhl na této škole vlastní výzkum autorky práce. Dalším aspektem, který autorku vedl k průzkumu, byla stále stoupající agrese a násilí mezi dětmi, kdy dochází k brutálnějším útokům a stále více dětí se stává svědkem, nebo obětí šikany. Dalším cílem bylo zjistit, zda mají děti povědomí o novém fenoménu kyberšikany a zda jsou pořádány přednášky o šikaně.

Během výzkumu hledáme odpovědi na výzkumné otázky např. jaká je věková struktura dětí, které se se šikanou setkají. Dílčí položené otázky byly směřovány i ke zjištění vztahů mezi spolužáky, jejich prospěchu, postavení k šikaně, zda šikanování probíhá spíše mezi chlapci nebo mezi dívkami. Také jsme se zaměřili na otázky, zda se děti cítí ve třídě dobře, zda mají mezi sebou kamarády, zda je mezi nimi někdo, kdo se ve třídě necítí dobře, co udělaly, pokud se staly svědky šikany, zda děti hovoří o těchto problémech, komu se případně svěřují, kde a jak často se šikana děje.

---

³² Základní škola Šumperk, Sluneční. *O škole*. [online]. 2006 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z <http://www.iv-zs-sumperk.cz/o-skole/charakteristika-skoly/>

11.2 Použitá metoda výzkumu

Výzkum byl proveden v měsíci prosinci 2012 na ZŠ Sluneční v Šumperku a zúčastnili se jej žáci 6. až 9. tříd. Vyplňování dotazníků předcházelo seznámení s důvodem jeho vyplnění. Dále byla nabídnuta pomoc v případě, že žáci nebudou něčemu rozumět apod. Dotazníky byly anonymní a obsahovaly celkem 26 otázek. Otázky byly kombinovaného typu, tj. ano – ne odpovědi, otevřené otázky nebo měli respondenti odpovědět vlastními slovy. Vyplňování dotazníku a vše s tím spojené trvalo necelou vyučovací hodinu.

K dosažení výzkumných cílů bylo využito kvantitativního výzkumu, který využívá náhodné výběry, experimenty a silně strukturovaný sběr dat pomocí testů, dotazníků nebo pozorování.³³ Proto jsem pro získání dat využila kvantitativní výzkum pomocí anonymních dotazníků, které byly rozdány na druhém stupni ZŠ Sluneční v Šumperku. Pomocí dotazníkové metody lze získat data od poměrně velkého množství respondentů v krátkém časovém období. Využila jsem vypracovaný dotazník Michala Koláře, který jej použil v roce 2001 pro výzkumné účely.³⁴ Dotazník je vhodný pro žáky druhého stupně základní školy a zaměřuje se na zkušenosti žáků se šikanou.

Získaná statistická data byla zpracována v programu Microsoft Excel, který byl využit ke zpracování tabulek v absolutních a relativních četnostech za účelem provedení potřebných výpočtů.

Pomocí testu nezávislosti chí-kvadrátu pro kontingenční tabulku budeme zjišťovat, zda existuje, či neexistuje závislost mezi zjišťovanými jevy. Data byla uspořádána do kontingenční tabulky, obsahující pozorované četnosti, které jsou nutné k výpočtu. Čtyřpolní tabulku získáme tehdy, když každý znak má pouze dvě kategorie. Tato metoda byla zvolena, protože se porovnávají pozorované (P) a očekávané četnosti (O). Při výpočtu vycházíme z předpokladu, že platí nulová hypotéza. Pravděpodobnost se nazývá dosažená hladina významnosti statistického testu (p-hodnota), pokud je menší než 0,05, nulovou

---

³³ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, s. 46.

³⁴ srov. KOLÁŘ, M.: *Bolest šikanování*. 2001, s. 223.

hypotézu zamítáme. V opačném případě nulovou hypotézu nemůžeme zamítnout. Bližší informace o výpočtu najdeme na stránkách, které jsou uvedeny v poznámce pod čarou.³⁵

11.2.1 Stanovení hypotéz

Hypotéza č. 1:

H₁₀: Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje ve škole šikana v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{1A}: Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje ve škole šikana v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Hypotéza č. 2:

H₂₀: Mezi počtem žáků, kteří znají někoho, komu ve škole bylo ubližováno v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{2A}: Mezi počtem žáků, kteří znají někoho, komu ve škole bylo ubližováno v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Hypotéza č. 3:

H₃₀: Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje šikana ve třídě v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{3A}: Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje šikana ve třídě v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Hypotéza č. 4:

H₄₀: Mezi počtem žáků, kteří mají osobní zkušenost s ubližováním v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{4A}: Mezi počtem žáků, kteří mají osobní zkušenost s ubližováním v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

---

³⁵ Ústav lékařské biofyziky [online]. 2012 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z <http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika3.pdf>

Hypotéza č. 5:

H₅₀: Mezi počtem žáků, kteří vědí co je pojem kyberšikana v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{5A}: Mezi počtem žáků, kteří vědí co je pojem kyberšikana v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Hypotéza č. 6:

H₆₀: Mezi počtem žáků, pro které pořádala škola přednášky týkající se šikany v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{6A}: Mezi počtem žáků, pro které pořádala škola přednášky týkající se šikany v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

12. Analýza a interpretace výsledků výzkumu

Otázka č. 1: Třída

V první otázce dotazníku měli žáci napsat, do jaké třídy patří. Ze získaných údajů vyplývá, že celkový počet dětí na druhém stupni je 148. V šestém ročníku je celkem 36 dětí, z toho 14 chlapců a 22 dívek, v sedmém ročníku je celkem 41 dětí, z toho 23 chlapců a 18 dívek, v osmém ročníku je 31 dětí, z toho 17 chlapců a 14 dívek, v devátém ročníku je celkem 40 dětí, z toho 25 chlapců a 15 dívek.

Třída	Počet žáků	Chlapci	Dívky
6.A	18	5	13
6.B	18	9	9
7.A	17	9	8
7.B	24	14	10
8.A	31	17	14
9.A	21	12	9
9.B	19	13	6
Celkem	148	79	69

Tabulka č.1 Rozdělení jednotlivých tříd

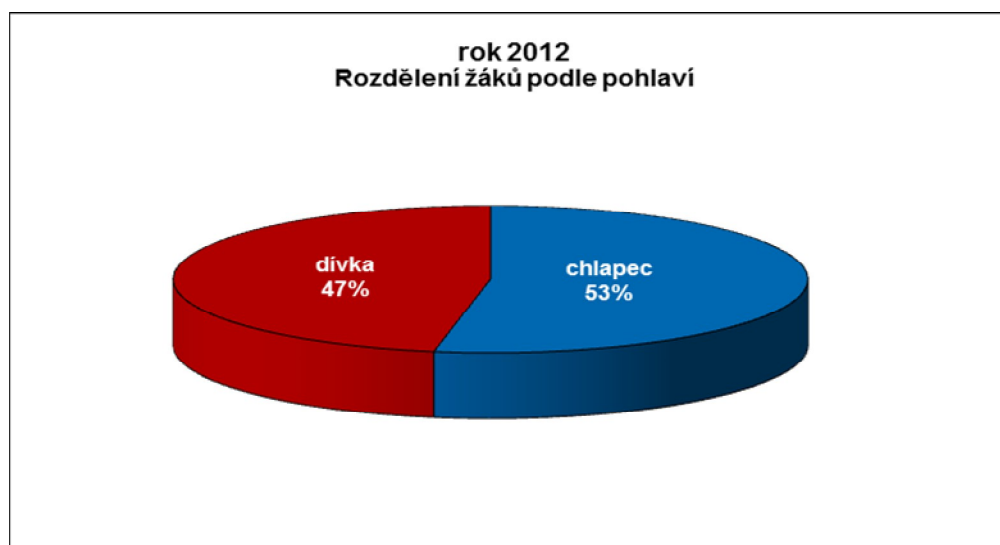
Otázka č. 2 a 3: Pohlaví a věk

Složení respondentů podle pohlaví a věku je přehledně znázorněna v následující tabulce č. 2 a grafech č. 1 a 2. V roce 2007 bylo nejvíce chlapců ve věku 13 let a nejvíc dívek byly ve věku 12 let. V roce 2012 bylo více chlapců ve věku 14 let a u dívek ve věku 13 a 14 let. Za zmínku také stojí to, že v roce 2007 bylo 27% žáků ve věku 12 let a na druhém stupni bylo 55% dívek. V roce 2012 bylo 29% žáků ve věku 14 let. Oproti roku 2007 došlo v roce 2012 k nárůstu počtu žáků mužského pohlaví na 53%.

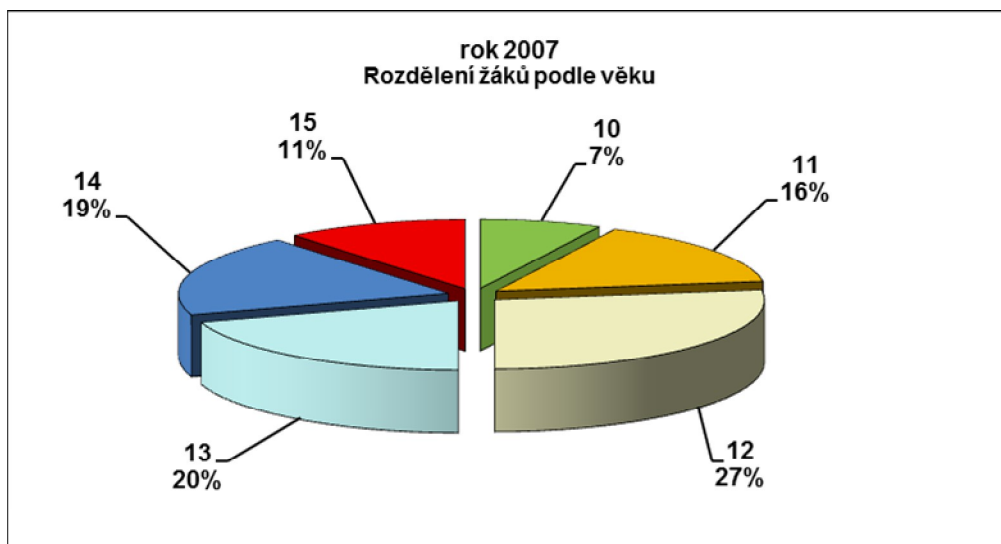
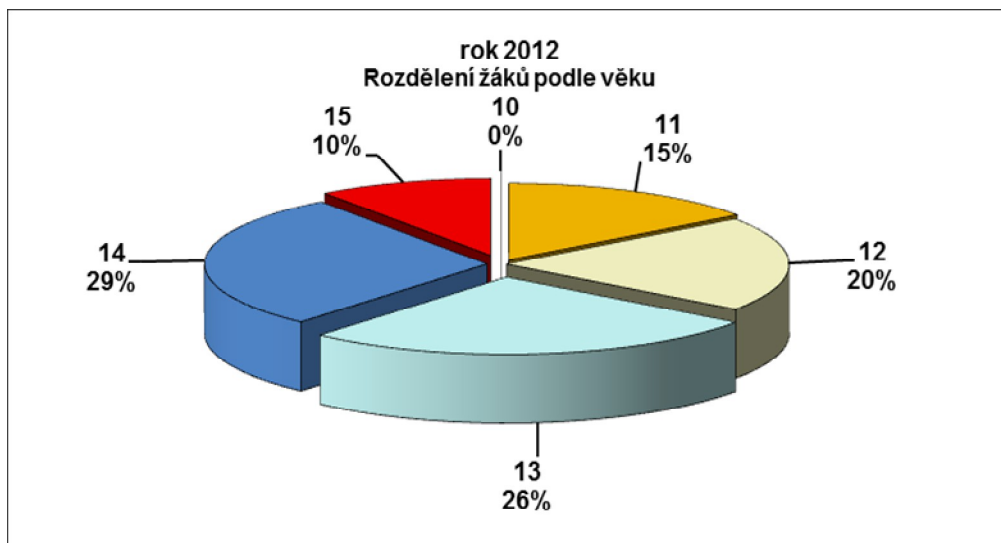
2012	10	11	12	13	14	15	CELKEM
chlapec	0	6	13	21	24	10	74
relativně	0%	8%	18%	28%	32%	14%	53%
dívka	0	15	15	16	16	4	66
relativně	0%	23%	23%	24%	24%	6%	47%
CELKEM	0	21	28	37	40	14	140
relativně	0%	15%	20%	26%	29%	10%	

2007	10	11	12	13	14	15	CELKEM
chlapec	2	7	11	13	9	8	50
relativně	4%	14%	22%	26%	18%	16%	45%
dívka	6	10	19	9	12	4	60
relativně	10%	17%	32%	15%	20%	7%	55%
CELKEM	8	17	30	22	21	12	110
relativně	7%	15%	27%	20%	19%	11%	

Tabulka č.2 Pohlaví a věk žáků

Graf č. 1 Rozdělení žáků podle pohlaví v roce 2007 a v roce 2012

Graf č. 2 Rozdělení žáků podle věku v roce 2007 a v roce 2012

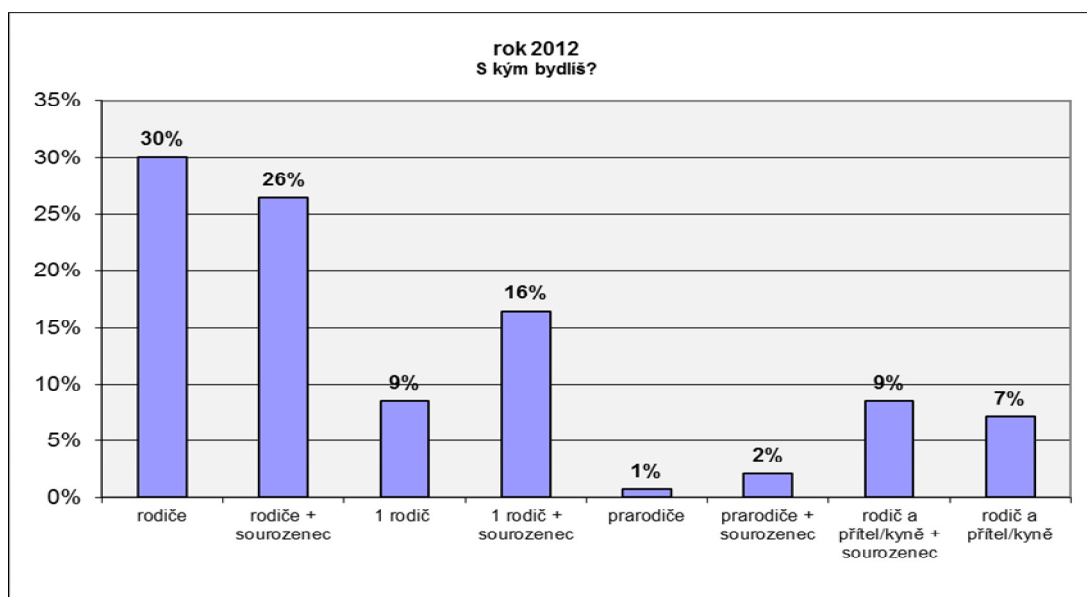
Otázka č. 4: S kým bydlíš (např. s rodiči, pouze s mámou, pouze s tátou, se sourozencem, s mámou a jejím partnerem, s tátou a jeho partnerkou, babičkou,...).

Z uvedených dat vyplývá, že 30% respondentů bydlí s rodiči (tj. matkou a otcem), 26 % žije s rodiči a sourozencem, 16 % s jedním rodičem a sourozencem, 9 % bydlí pouze s jedním rodičem a dalších 9 % respondentů bydlí v jedné domácnosti s jedním rodičem a jeho partnerem a vlastním sourozencem, 7 % žije s jedním rodičem a jeho partnerem, 2 % respondentů žije s prarodiči a sourozencem a 1 % bydlí pouze s prarodiči.

Velmi zajímavé je, že 31 % chlapců a 29 % dívek bydlí pouze s rodiči.

2012	rodiče	rodiče + sourozenec	1 rodič	1 rodič + sourozenec	prarodiče	prarodiče + sourozenec	rodič a přítel/kyně + sourozenec	rodič a přítel/kyně	CELKEM
chlapec	23	18	4	15	1	1	6	6	74
relativně	31%	24%	5%	20%	1%	1%	8%	8%	
dívka	19	19	8	8	0	2	6	4	66
relativně	29%	29%	12%	12%	0%	3%	9%	6%	
CELKEM	42	37	12	23	1	3	12	10	140
relativně	30%	26%	9%	16%	1%	2%	9%	7%	

Tabulka č. 3 S kým dítě žije v jedné domácnosti

Graf č. 3 S kým dítě žije v jedné domácnosti

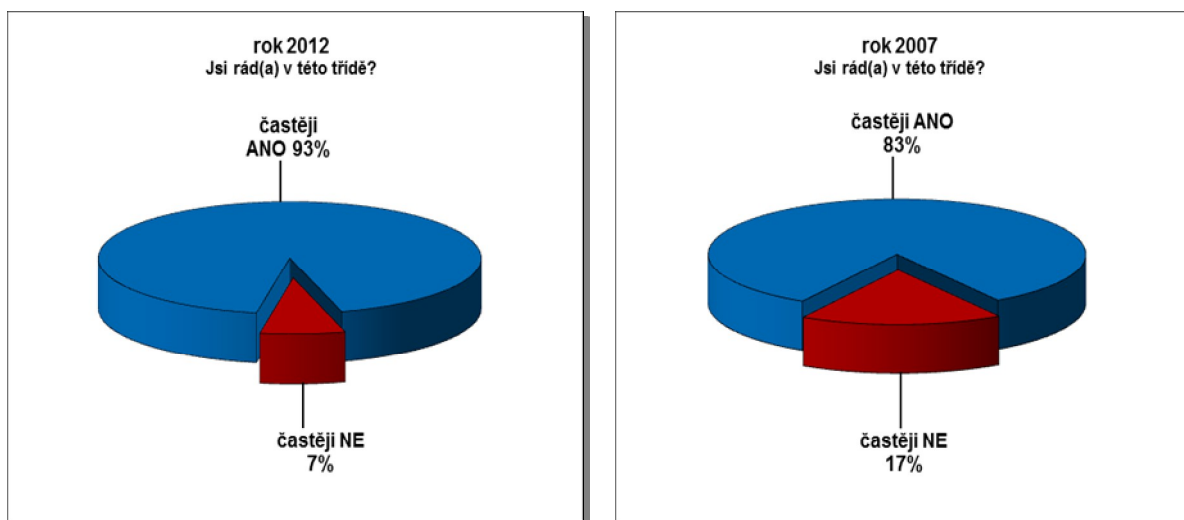
Otázka č. 5: Jsi rád (a) v této třídě?

Velmi zajímavé je, že v roce 2007 bylo „pouze“ 83 % respondentů spokojeno ve třídě, oproti roku 2012 vzrostla spokojenost na 93%. V roce 2007 bylo nespokojeno ve třídě 16 % chlapců a 18 % dívek. Přitom v roce 2012 došlo k poklesu nespokojenosti především u chlapců z 16% na 5 % a u dívek z 18% na 9 %. Z toho vyplývá, že především dívky nejsou ve třídě spokojeny.

2012	častěji ANO	častěji NE	CELKEM
chlapec	70	4	74
relativně	95%	5%	
dívka	60	6	66
relativně	91%	9%	
CELKEM	130	10	140
relativně	93%	7%	

2007	častěji ANO	častěji NE	CELKEM
chlapec	42	8	50
relativně	84%	16%	
dívka	49	11	60
relativně	82%	18%	
CELKEM	91	19	110
relativně	83%	17%	

Tabulka č. 4 Jsi rád v této třídě?

Graf č. 4 Jsi rád v této třídě?

Pokud častěji ano, tak proč?

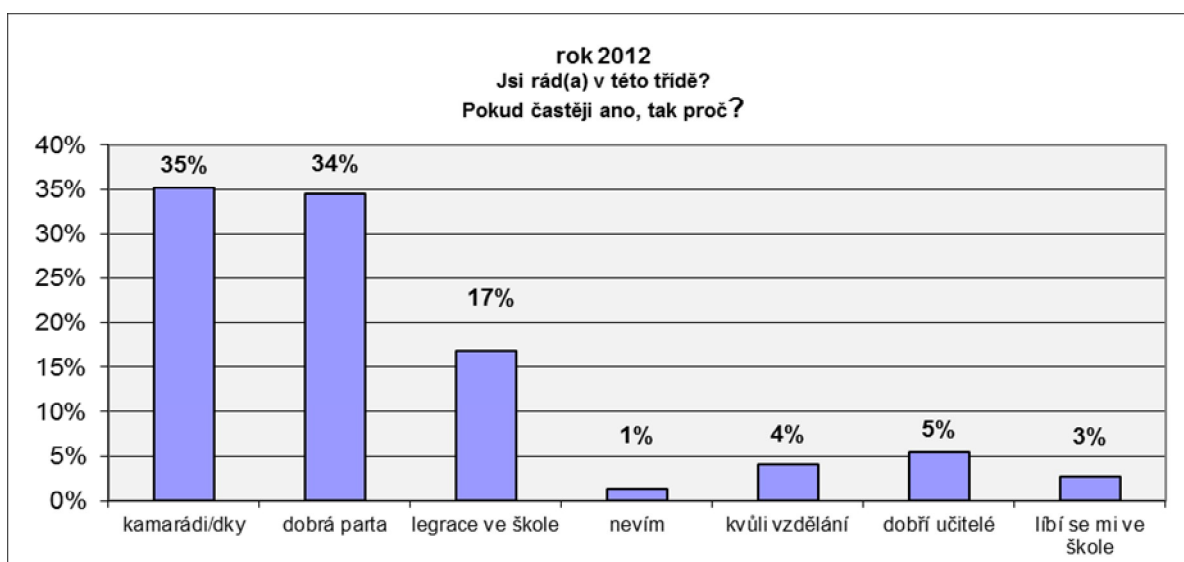
V roce 2007 a 2012 byli žáci spokojeni ve třídě, a to díky svým kamarádům. Na druhém místě se v roce 2012 umístila dobrá parta s 34 % a v roce 2007 byli žáci spokojeni ve třídě z důvodu legrace, a to ve 13 %.

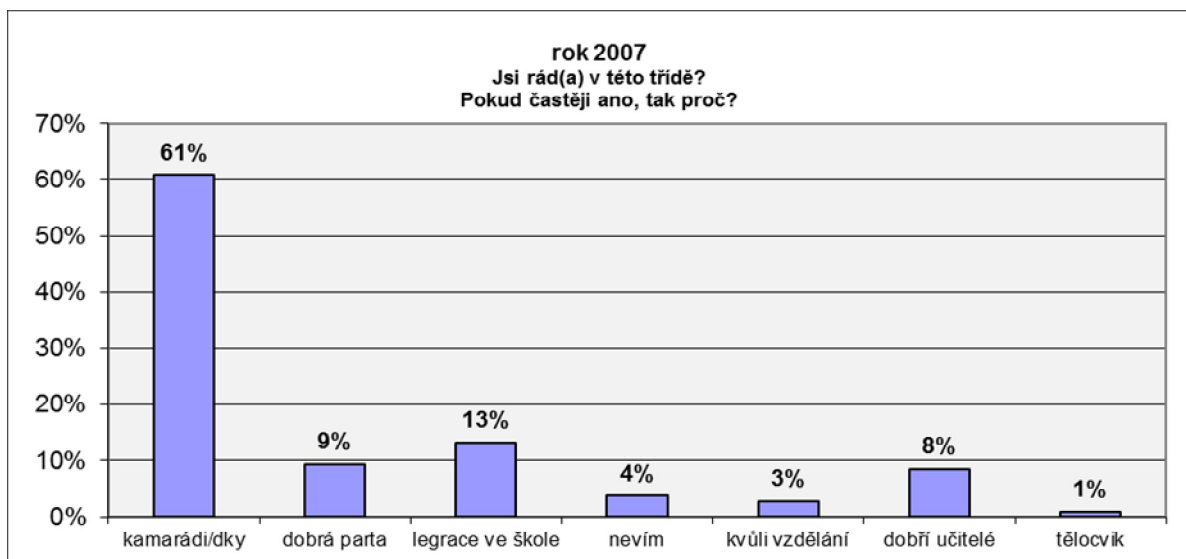

2012	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
kamarádi (-dky)	32	39%	20	30%	52	35%
dobrá parta	19	23%	32	48%	51	34%
legrace ve škole	18	22%	7	11%	25	17%
nevím	2	2%	0	0%	2	1%
kvůli vzdělání	4	5%	2	3%	6	4%
dobří učitelé	3	4%	5	8%	8	5%
líbí se mi ve škole	4	5%	0	0%	4	3%
CELKEM	82		66		148	

2007	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
kamarádi (-dky)	22	47%	43	72%	65	61%
dobrá parta	10	21%	0	0%	10	9%
legrace ve škole	6	13%	8	13%	14	13%
nevím	4	9%	0	0%	4	4%
kvůli vzdělání	2	4%	1	2%	3	3%
dobří učitelé	1	2%	8	13%	9	8%
tělocvik	1	2%	0	0%	1	1%
hezké holky ve třídě	1	2%	0	0%	1	1%
CELKEM	47		60		107	

Tabulka č. 5 Pokud častěji ano, tak proč?

Graf č. 5 Pokud častěji ano, tak proč?

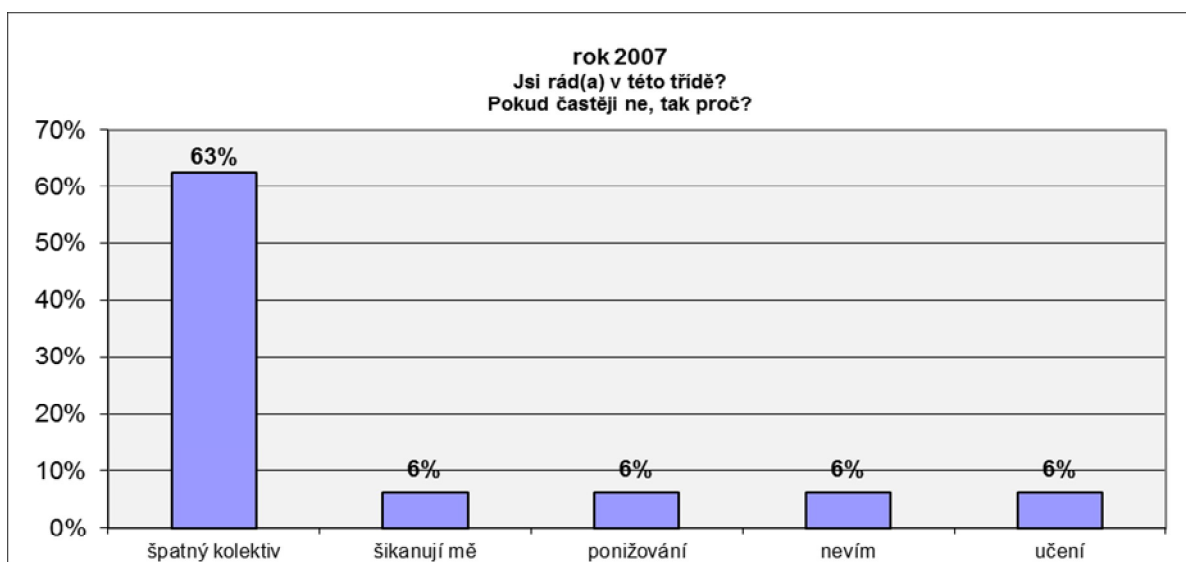
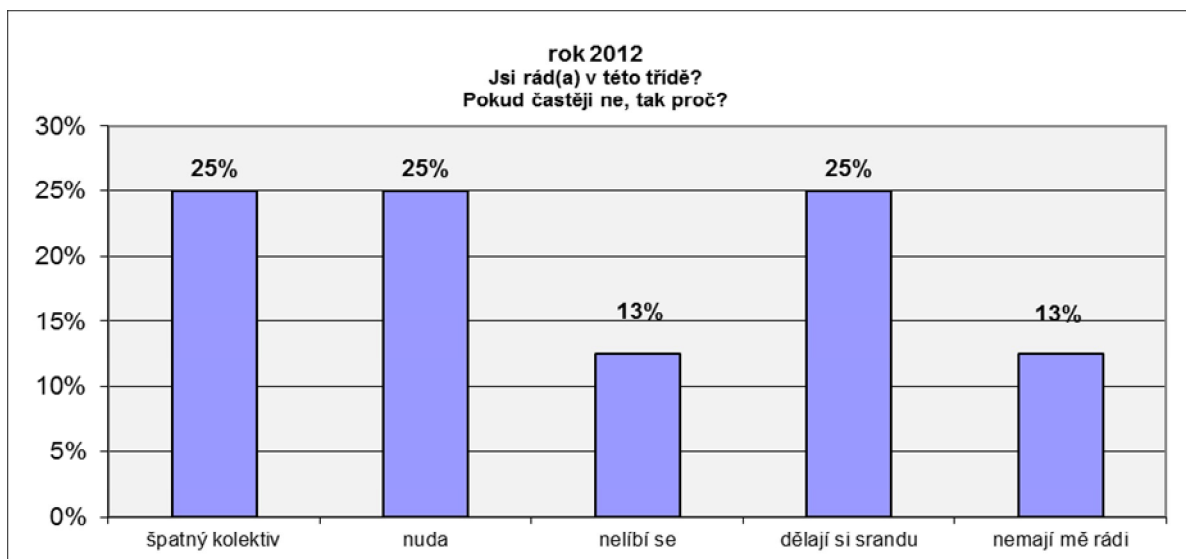
Pokud častěji ne, tak proč?

Velký vliv na to, že se dítě necítí dobře ve třídě, má v roce 2012 špatný kolektiv, nuda a problém s výskytem srandy na účet druhých. V roce 2007 měl špatnou atmosféru ve třídě na svědomí především špatný vliv kolektivu.

2012	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
špatný kolektiv	1	25%	1	25%	2	25%
nuda	2	50%	0	0%	2	25%
nelíbí se	1	25%	0	0%	1	13%
dělají si srandu	0	0%	2	50%	2	25%
nemají mě rádi	0	0%	1	25%	1	13%
CELKEM	4		4		8	

2007	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
špatný kolektiv	3	43%	7	78%	10	63%
šikaují mě	1	14%	0	0%	1	6%
ponižování	1	14%	0	0%	1	6%
nevím	1	14%	0	0%	1	6%
učení	1	14%	0	0%	1	6%
hodně žáků ve třídě	0	0%	1	11%	1	6%
bijí mě	0	0%	1	11%	1	6%
CELKEM	7		9		16	

Tabulka č. 6 Pokud častěji ne, tak proč?

Graf č. 6 Pokud častěji ne, tak proč?

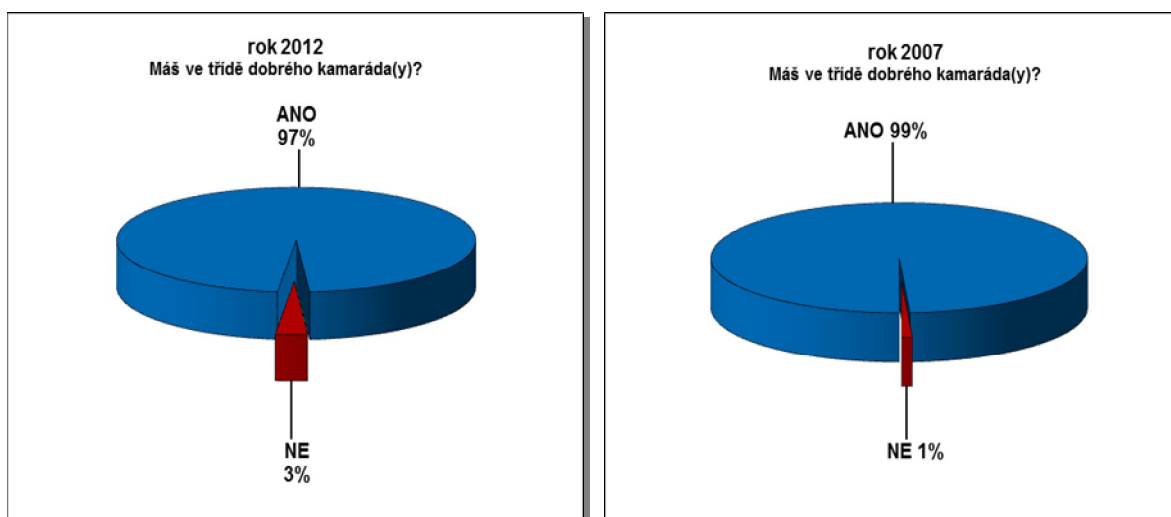
Otázka č. 6: Máš ve třídě dobrého kamaráda (y)?

V roce 2007 z celkového počtu 110 respondentů pouze jedna dívka odpověděla, že nemá žádnou kamarádku ve třídě. V roce 2012 mělo z celkového počtu 140 respondentů 136 kamarády ve třídě a čtyři žáci neměli kamaráda, z toho jeden chlapec a tři dívky.

2012	ANO	NE	CELKEM
chlapec	73	1	74
relativně	99%	1%	
dívka	63	3	66
relativně	95%	5%	
CELKEM	136	4	140
relativně	97%	3%	

2007	ANO	NE	CELKEM
chlapec	50	0	50
relativně	100%	0%	
dívka	59	1	60
relativně	98%	2%	
CELKEM	109	1	110
relativně	99%	1%	

Tabulka č. 7 Máš ve třídě dobrého kamaráda(y)?

Graf č. 7 Máš ve třídě dobrého kamaráda(y)?

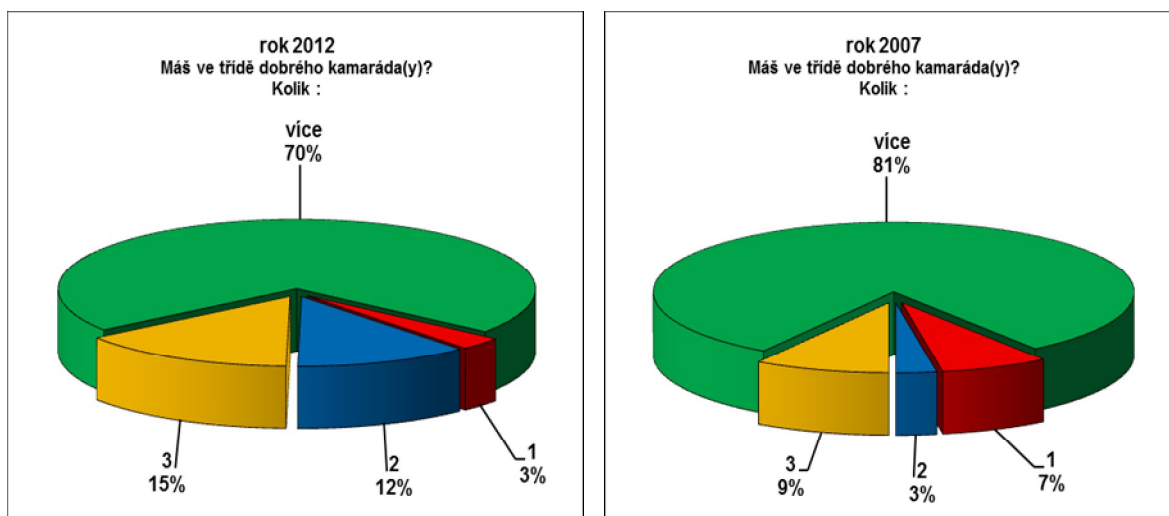
Kolik máš kamarádů?

V roce 2007 a 2012 je zřejmé, že jak chlapci, tak dívky mají více kamarádů ve třídě. V roce 2012 pouze 1% chlapců a 5% dívek měli jednoho kamaráda, v roce 2007 to bylo 10% chlapců a 5% dívek.

2012	1	2	3	více	CELKEM
chlapec	1	5	14	53	73
relativně	1%	7%	19%	73%	
dívka	3	11	6	43	63
relativně	5%	17%	10%	68%	
CELKEM	4	16	20	96	136
relativně	3%	12%	15%	71%	

2007	1	2	3	více	CELKEM
chlapec	5	1	7	37	50
relativně	10%	2%	14%	74%	
dívka	3	2	3	52	60
relativně	5%	3%	5%	87%	
CELKEM	8	3	10	89	110
relativně	7%	3%	9%	81%	

Tabulka č. 8 Kolik máš kamarádů?

Graf č. 8 Kolik máš kamarádů?

Otázka č. 7: Jaké bylo tvoje poslední vysvědčení?

V roce 2007 z počtu 110 respondentů mělo 61 (55%) žáků jedničky a dvojky, z toho 20 (40%) chlapců a 41 (68%) dívek, trojek na vysvědčení mělo 20 (40%) chlapců a 18 (30%) dívek, čtyřky mělo na vysvědčení 11 respondentů, z toho 10 (20%) chlapců a 1 dívka.

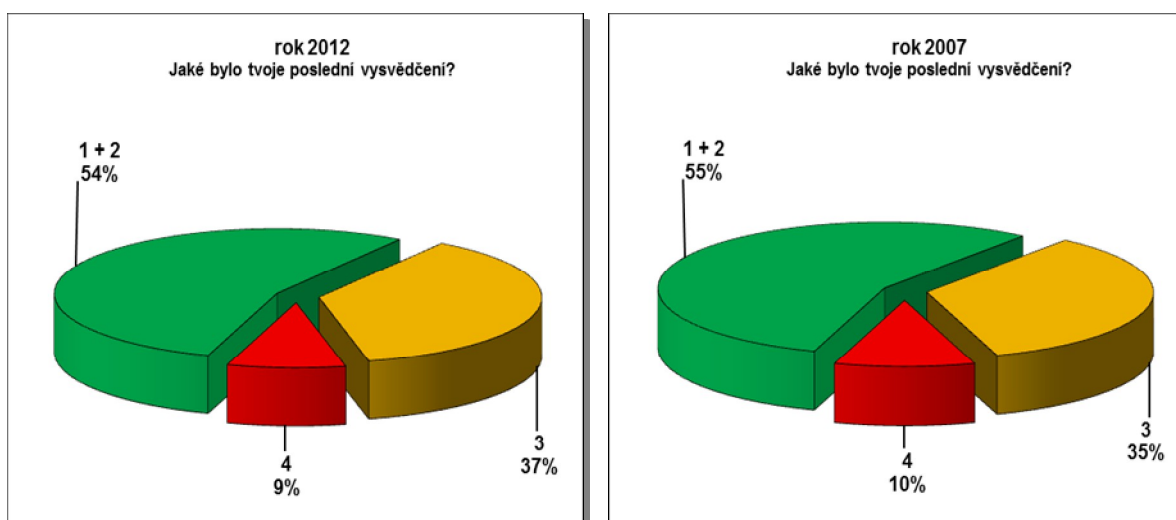
Z celkového počtu 140 respondentů v roce 2012 vyplývá, že 76 žáků mělo jedničky a dvojky, z toho 35 (47%) chlapců a 41 (62%) dívek, trojek na vysvědčení mělo celkem 52 respondentů, z toho 30 (41%) chlapců a 22 (33%) dívek a čtyřky mělo na vysvědčení 12 respondentů, z toho 9 (12%) chlapců a 3 (5%) dívky.

Nutné je podotknout, že v roce 2012 došlo ke zlepšení známek u chlapců, za to u dívek došlo ke zhoršení. Dále můžeme vyčíst, že v roce 2012 došlo u chlapců k poklesu těch, kteří měli na vysvědčení čtyřky, a naopak u dívek došlo k mírnému zhoršení.

2012	1 + 2	3	4	CELKEM
chlapec	35	30	9	74
relativně	47%	41%	12%	
dívka	41	22	3	66
relativně	62%	33%	5%	
CELKEM	76	52	12	140
relativně	54%	37%	9%	

2007	1 + 2	3	4	CELKEM
chlapec	20	20	10	50
relativně	40%	40%	20%	
dívka	41	18	1	60
relativně	68%	30%	2%	
CELKEM	61	38	11	110
relativně	55%	35%	10%	

Tabulka č. 9 Jaké bylo tvoje poslední vysvědčení?

Graf č. 9 Jaké bylo tvoje poslední vysvědčení?

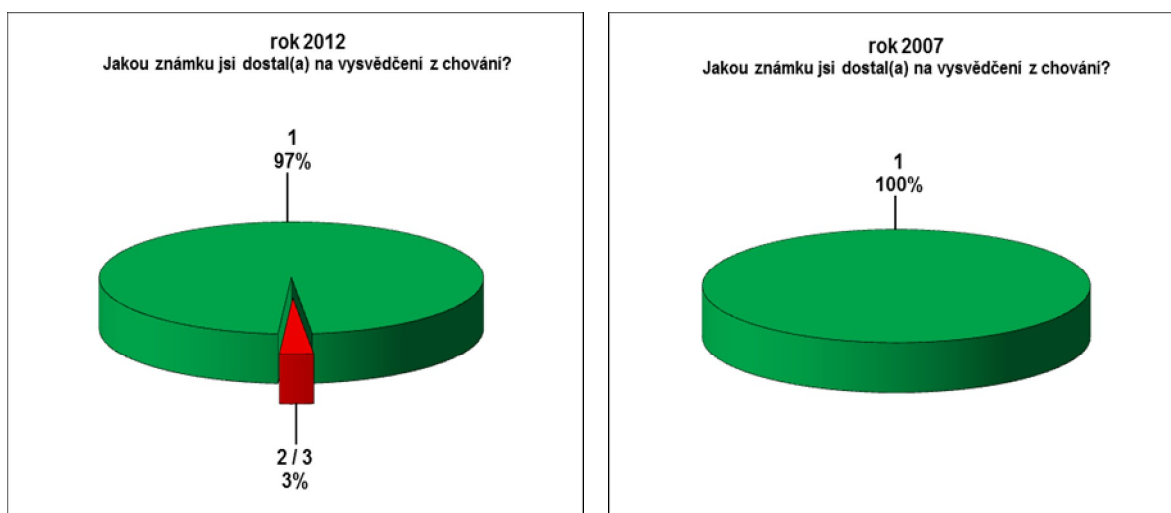
Otázka č. 8: Jakou známku jsi dostal (a) na vysvědčení z chování?

Z vyhodnocené otázky č. 8 je zřejmé, že v roce 2012 došlo ke zhoršení známek z chování u chlapců. Nutno podotknout, že známka z chování se netýká jen samotného vztahu a chování k okolí, ale vychází také z přístupu k přípravě a plnění dalších povinností.

2012	1	2 / 3	CELKEM
chlapec	70	4	74
relativně	95%	5%	
dívka	66	0	66
relativně	100%	0%	
CELKEM	136	4	140
relativně	97%	3%	

2007	1	2 / 3	CELKEM
chlapec	50	0	50
relativně	100%	0%	
dívka	60	0	60
relativně	100%	0%	
CELKEM	110	0	110
relativně	100%	0%	

Tabulka č. 10 Jakou známku jsi dostal (a) na vysvědčení z chování?

Graf č. 10 Jakou známku jsi dostal (a) na vysvědčení z chování?

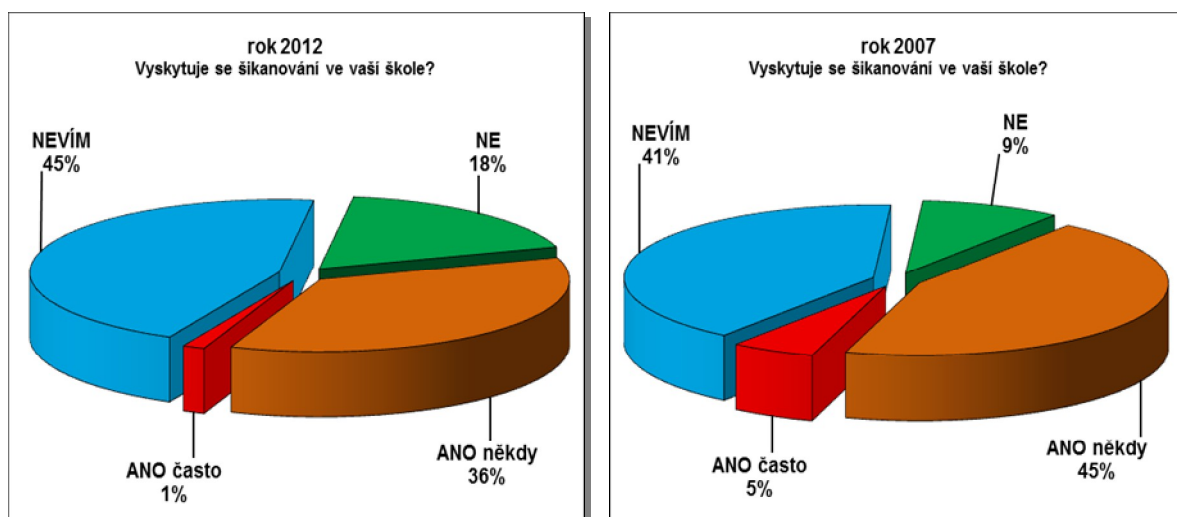
Otázka č. 9: Vyskytuje se šikanování ve vaší škole?

Touto otázkou bylo zjištěno, v jakém poměru se šikana vyskytuje ve škole. Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje ve škole šikana v roce 2007 a v roce 2012, je významný rozdíl. Z výsledků je zřejmé, že došlo k poklesu šikany ve škole, avšak zarážející je, že 39% dívek a 32% chlapců se domnívá, že v roce 2012 se vyskytuje šikana ve škole.

2012	NE	ANO někdy	ANO často	NEVÍM	CELKEM
chlapec	15	24	2	33	74
relativně	20%	32%	3%	45%	
dívka	10	26	0	30	66
relativně	15%	39%	0%	45%	
CELKEM	25	50	2	63	140
relativně	18%	36%	1%	45%	

2007	NE	ANO někdy	ANO často	NEVÍM	CELKEM
chlapec	3	23	6	18	50
relativně	6%	46%	12%	36%	
dívka	7	26	0	27	60
relativně	12%	43%	0%	45%	
CELKEM	10	49	6	45	110
relativně	9%	45%	5%	41%	

Tabulka č. 11 Vyskytuje se šikanování ve vaší škole?

Graf č. 11 Vyskytuje se šikanování ve vaší škole?

Hypotéza č. 1:

H₁₀: Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje ve škole šikana v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{1A}: Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje ve škole šikana v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Žáci		ANO	NE	Celkem
2007	Počet	55	10	65
	%	84,62%	15,38%	100,00%
2012	Počet	52	25	77
	%	67,53%	32,47%	100,00%
Celkem počet		107	35	142
Celkem %		75,35%	24,65%	100,00%

Pozorované četnosti	55	10	65
	52	25	77
	107	35	142

Očekávané četnosti	48,98	16,02
	58,02	18,98

Signifikance chí-kvadrát testu:

0,018606

Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje ve škole šikana v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

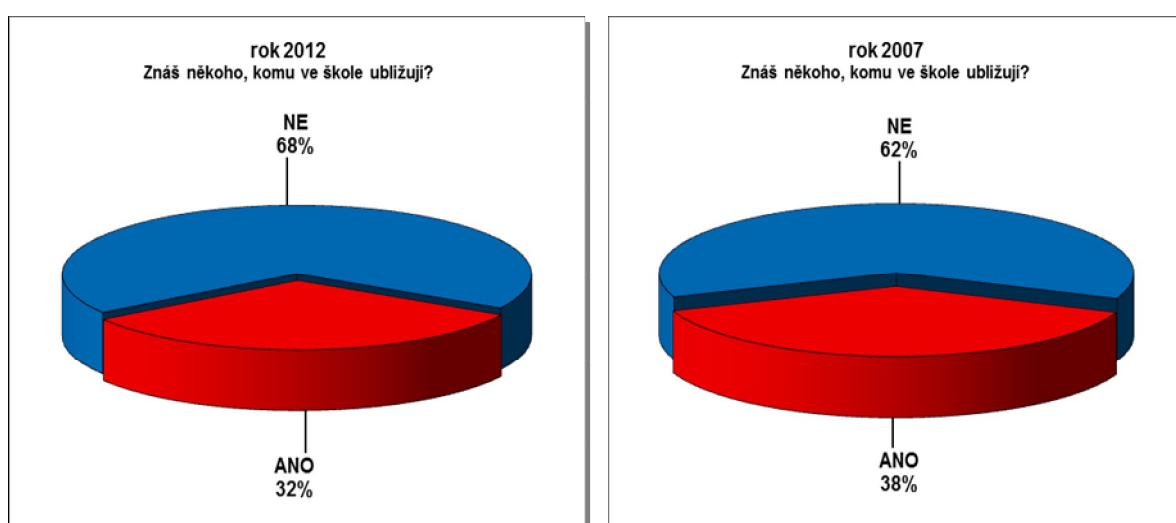
Otázka č. 10: Znáš někoho, komu ve škole ubližují?

Z vypracovaných dat této otázky vyplývá, že chlapci a dívky v obou letech znají vždy někoho, komu se ubližuje. Je nutné podotknout mírný nárůst v roce 2012 u dívek, které znají někoho, komu se ve škole ubližuje, oproti chlapcům, u kterých došlo k poklesu.

2012	ANO	NE	CELKEM
chlapec	16	58	74
relativně	22%	78%	
dívka	29	37	66
relativně	44%	56%	
CELKEM	45	95	140
relativně	32%	68%	

2007	ANO	NE	CELKEM
chlapec	19	31	50
relativně	38%	62%	
dívka	23	37	60
relativně	38%	62%	
CELKEM	42	68	110
relativně	38%	62%	

Tabulka č. 12 Znáš někoho, komu ve škole ubližují?

Graf č. 12 Znáš někoho, komu ve škole ubližují?

Hypotéza č. 2:

H₂₀: Mezi počtem žáků, kteří znají někoho, komu ve škole bylo ubližováno v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{2A}: Mezi počtem žáků, kteří znají někoho, komu ve škole bylo ubližováno v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Žáci		ANO	NE	Celkem
2007	Počet	42	68	110
	%	38,18%	61,82%	100,00%
2012	Počet	45	95	140
	%	32,14%	67,86%	100,00%
Celkem počet		87	163	250
Celkem %		34,80%	65,20%	100,00%

Pozorované četnosti	42	68	110
	45	95	140
	87	163	250

Očekávané četnosti	38,28	71,72
	48,72	91,28

Signifikance chí-kvadrát testu: 0,319718

Mezi počtem žáků, kteří znají někoho, komu ve škole bylo ubližováno v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

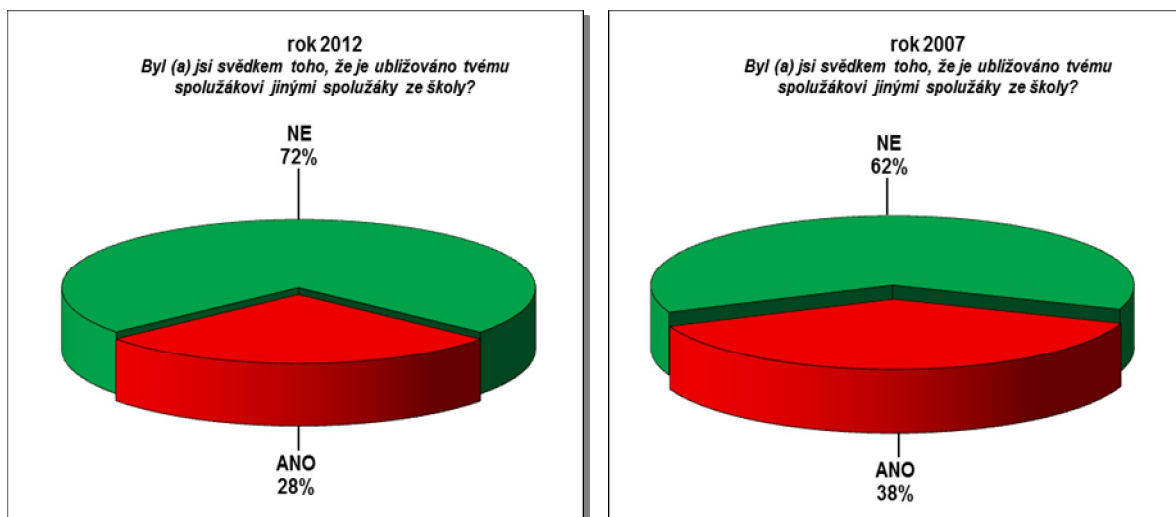
Otázka č. 11: Byl(a) jsi svědkem toho, že je ubližováno tvému spolužákovi jinými spolužáky ze školy?

Do svědectví šikany bylo v roce 2007 zainteresováno více dětí než v roce 2012. Můžeme tedy vyzorovat, že problematika svědectví je klesající jak u dívek, tak u chlapců, avšak je nutné podotknout, že se pohybuje kolem 28%.

2012	ANO	NE	CELKEM
chlapec	25	49	74
relativně	34%	66%	
dívka	14	52	66
relativně	21%	79%	
CELKEM	39	101	140
relativně	28%	72%	

2007	ANO	NE	CELKEM
chlapec	21	29	50
relativně	42%	58%	
dívka	21	39	60
relativně	35%	65%	
CELKEM	42	68	110
relativně	38%	62%	

Tabulka č. 13 Byl (a) jsi svědkem toho, že je ubližováno tvému spolužákovi jinými spolužáky ze školy?

Graf č. 13 Byl (a) jsi svědkem toho, že je ubližováno tvému spolužákovi jinými spolužáky ze školy?

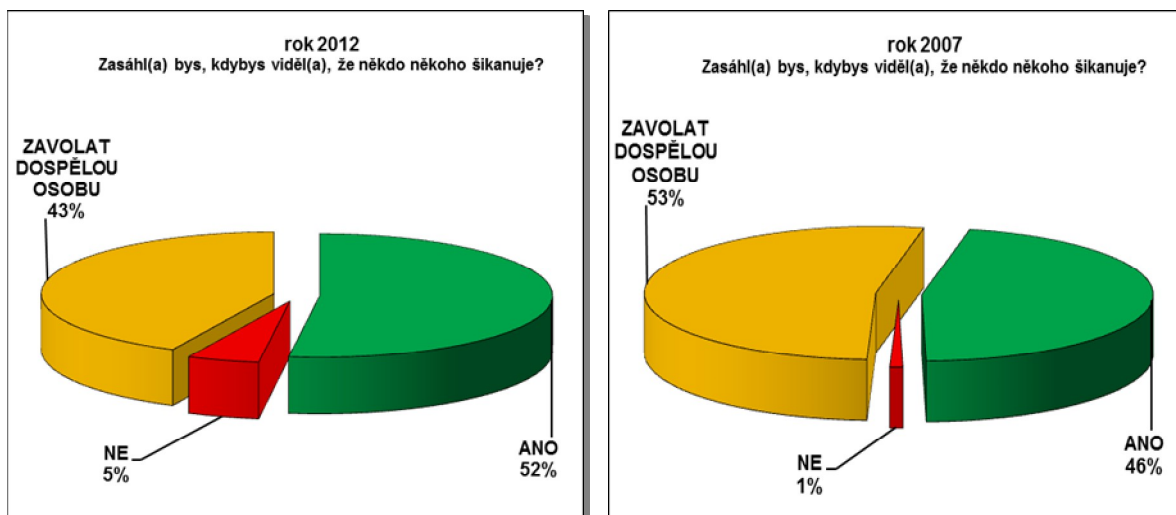
Otázka č. 12: Zasáhl(a) bys, kdybys viděl(a), že někdo někoho šikanuje?

Z výsledku této otázky je potěšující, že v obou letech žáci odpovídají kladně anebo by k pomoci přivolali dospělou osobu. Je tedy zřejmé, že děti již nabraly zkušenost v této problematice a věc se nebojí řešit.

2012	ANO	NE	ZAVOLAT DOSPĚLOU OSOBU	CELKEM
chlapec	47	5	22	74
relativně	64%	7%	30%	
dívka	26	2	38	66
relativně	39%	3%	58%	
CELKEM	73	7	60	140
relativně	52%	5%	43%	

2007	ANO	NE	ZAVOLAT DOSPĚLOU OSOBU	CELKEM
chlapec	27	1	22	50
relativně	54%	2%	44%	
dívka	24	0	36	60
relativně	40%	0%	60%	
CELKEM	51	1	58	110
relativně	46%	1%	53%	

Tabulka č. 14 Zasáhl(a) bys, kdybys viděl(a), že někdo někoho šikanuje?

Graf č. 14 Zasáhl(a) bys, kdybys viděl(a), že někdo někoho šikanuje?

Proč bys pomohl(a), nepomohl(a), zavolal(a) dospělou osobu

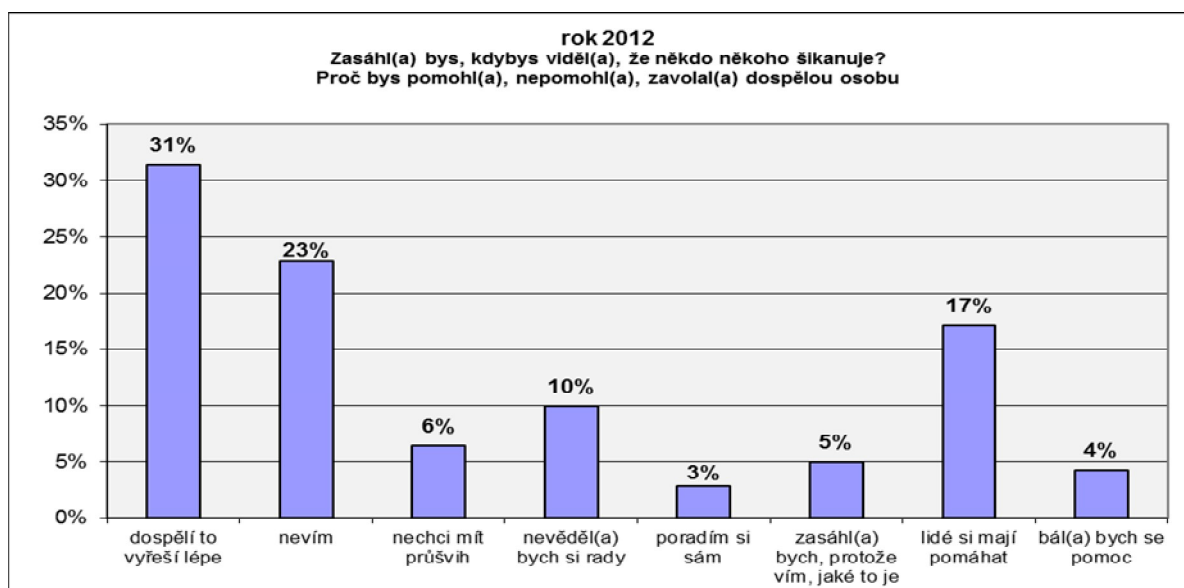
Tato otázka zjišťuje důvod pomoci či lhostejnosti a možnosti přivolání dospělé osoby. Z výsledků 2007 vyplývá, že respondenti měli ve většině důvěru v dospělé osoby, dívky se v tomto roce výrazně vyjádřily, že by si s danou situací nevěděly rady.

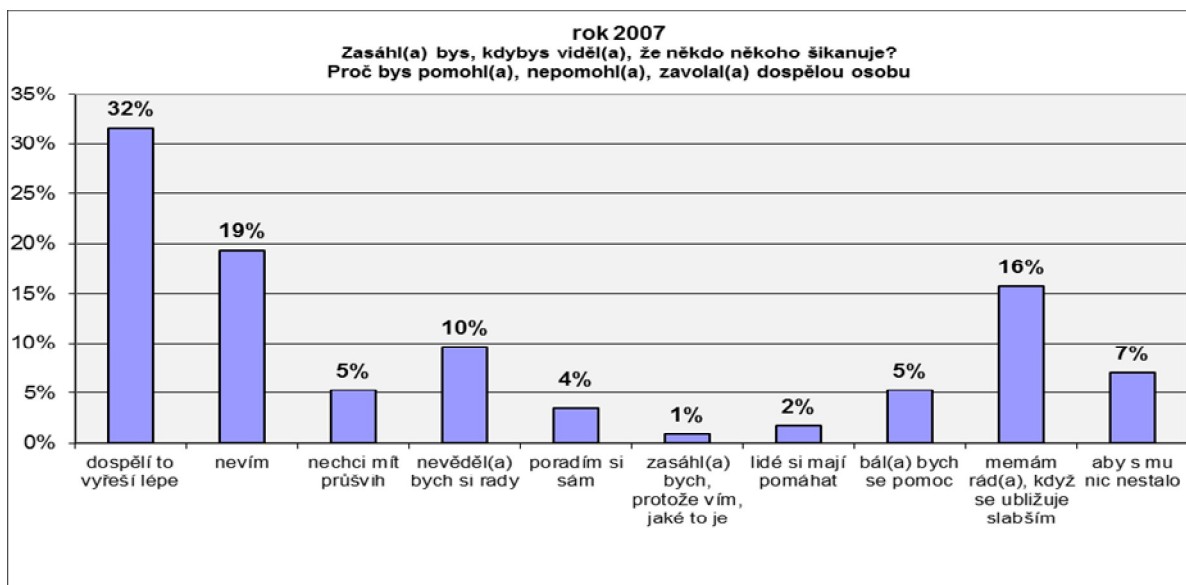
V roce 2012 mají respondenti ve většině případu důvěru v dospělé osoby. Zarážející je, že ti, co by zasáhli, nebo by zavolali dospělou osobu, neví, proč by tak učinili.

2012	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
dospělí to vyřeší lépe	16	22%	28	42%	44	31%
nevím	21	28%	11	17%	32	23%
nechci mít průšvih	7	9%	2	3%	9	6%
nevěděl(a) bych si rady	2	3%	12	18%	14	10%
poradím si sám	4	5%	0	0%	4	3%
zasáhl(a) bych, protože vím, jaké to je	7	9%	0	0%	7	5%
lidé si mají pomáhat	17	23%	7	11%	24	17%
bál(a) bych se pomoc	0	0%	6	9%	6	4%
CELKEM	74		66		140	

2007	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
dospělí to vyřeší lépe	13	24%	23	38%	36	32%
nevím	13	24%	9	15%	22	19%
nechci mít průšvih	3	6%	3	5%	6	5%
nevěděl(a) bych si rady	3	6%	8	13%	11	10%
poradím si sám	4	7%	0	0%	4	4%
zasáhl(a) bych, protože vím, jaké to je	1	2%	0	0%	1	1%
lidé si mají pomáhat	1	2%	1	2%	2	2%
bál(a) bych se pomoc	0	0%	6	10%	6	5%
nemám rád(a), když se ubližuje slabším	13	24%	5	8%	18	16%
aby se mu nic nestalo	3	6%	5	8%	8	7%
CELKEM	54		60		114	

Tabulka č. 15 Proč bys pomohl(a), nepomohl(a), zavolal(a) dospělou osobu

Graf č. 15 Proč bys pomohl(a), nepomohl(a), zavolal(a) dospělou osobu

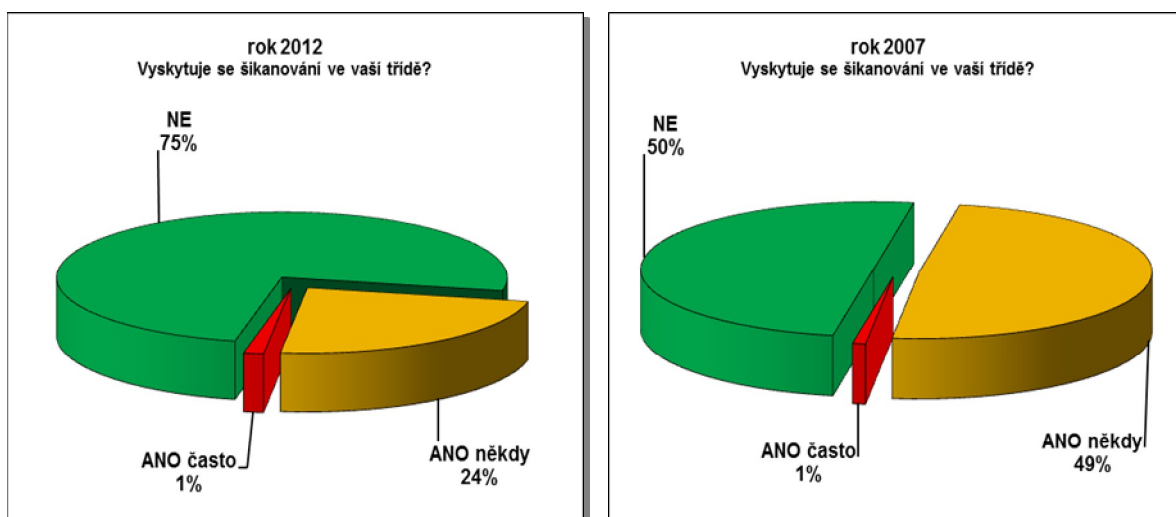
Otázka č. 13: Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?

V roce 2007 se šikana dle respondentů ve škole vyskytovala častěji než v roce 2012, a to jak u dívek, tak i u chlapců. Naopak nárůst byl zaznamenán v roce 2012 u chlapců, kdy 3% se domnívají, že se ve třídě šikana objevuje často.

2012	NE	ANO někdy	ANO často	CELKEM
chlapec	58	14	2	74
relativně	78%	19%	3%	
dívka	47	19	0	66
relativně	71%	29%	0%	
CELKEM	105	33	2	140
relativně	75%	24%	1%	

2007	NE	ANO někdy	ANO často	CELKEM
chlapec	26	24	0	50
relativně	52%	48%	0%	
dívka	29	30	1	60
relativně	48%	50%	2%	
CELKEM	55	54	1	110
relativně	50%	49%	1%	

Tabulka č. 16 Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?

Graf č. 16 Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?

Hypotéza č. 3:

H₃₀: Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje šikana ve třídě v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{3A}: Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje šikana ve třídě v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Žáci		ANO	NE	Celkem
2007	Počet	55	55	110
	%	50,00%	50,00%	100,00%
2012	Počet	35	105	140
	%	25,00%	75,00%	100,00%
Celkem počet		90	160	250
Celkem %		36,00%	64,00%	100,00%

Pozorované četnosti	55	55	110
	35	105	140
	90	160	250

Očekávané četnosti	39,60	70,40
	50,40	89,60

Signifikance chí-kvadrát testu:

0,000044

Mezi počtem žáků, podle kterých se vyskytuje šikana ve třídě v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

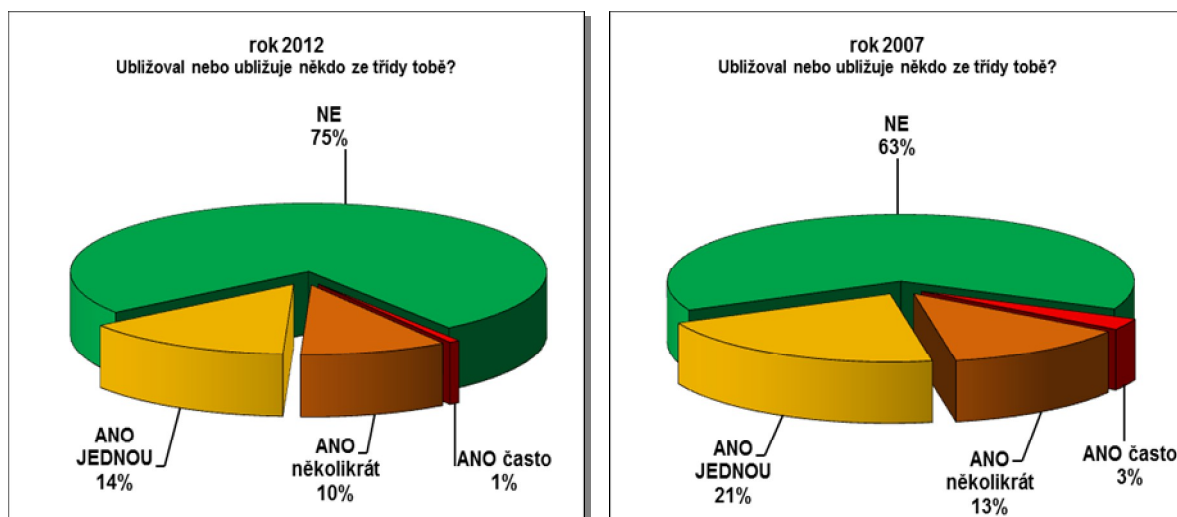
Otázka č. 14: Ublížíval nebo ubližuje někdo ze třídy tobě?

Z šetření vyplývá, že mezi počtem žáků, kteří mají osobní zkušenost s ubližováním v roce 2007 a v roce 2012, není významný rozdíl.

2012	ANO často	ANO několikrát	ANO JEDNOU	NE	CELKEM
chlapec	0	6	11	57	74
relativně	0%	8%	15%	77%	
dívka	1	8	9	48	66
relativně	2%	12%	14%	73%	
CELKEM	1	14	20	105	140
relativně	1%	10%	14%	75%	

2007	ANO často	ANO několikrát	ANO JEDNOU	NE	CELKEM
chlapec	1	7	14	28	50
relativně	2%	14%	28%	56%	
dívka	2	7	9	42	60
relativně	3%	12%	15%	70%	
CELKEM	3	14	23	70	110
relativně	3%	13%	21%	64%	

Tabulka č. 17 Ublížíval nebo ubližuje někdo ze třídy tobě?

Graf č. 17 Ublížíval nebo ubližuje někdo ze třídy tobě?

Hypotéza č. 4:

H₀: Mezi počtem žáků, kteří mají osobní zkušenost s ubližováním v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{4A}: Mezi počtem žáků, kteří mají osobní zkušenost s ubližováním v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Žáci		ANO	NE	Celkem
2007	Počet	40	70	110
	%	36,36%	63,64%	100,00%
2012	Počet	35	105	140
	%	25,00%	75,00%	100,00%
Celkem počet		75	175	250
Celkem %		30,00%	70,00%	100,00%

Pozorované četnosti	40	70	110
	35	105	140
	75	175	250

Očekávané četnosti	33,00	77,00
	42,00	98,00

Signifikance chí-kvadrát testu:

0,051625

Mezi počtem žáků, kteří mají osobní zkušenost s ubližováním v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

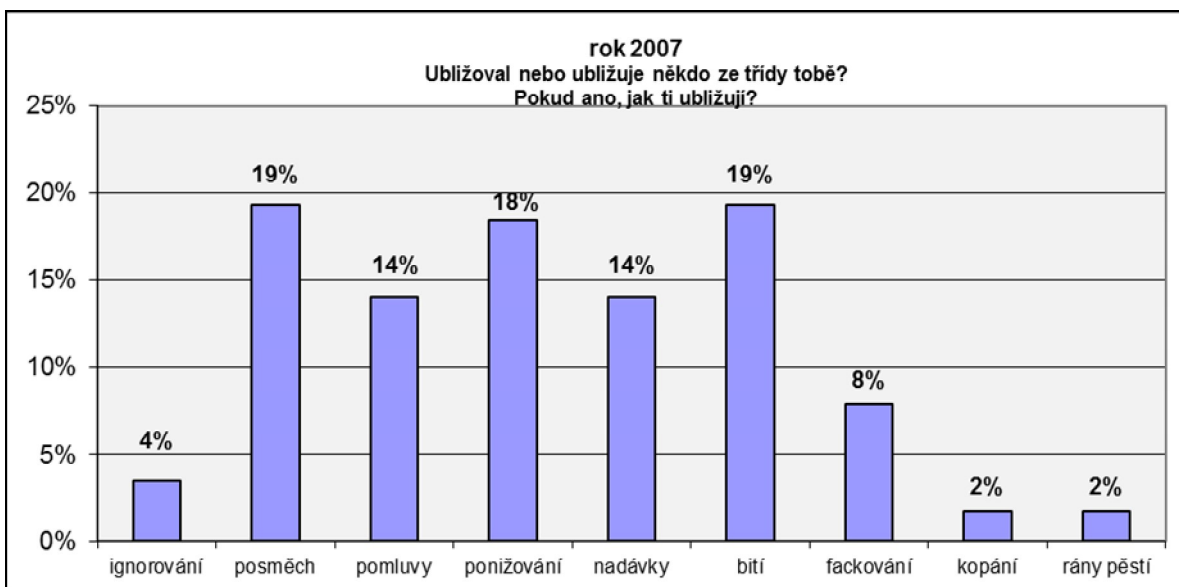
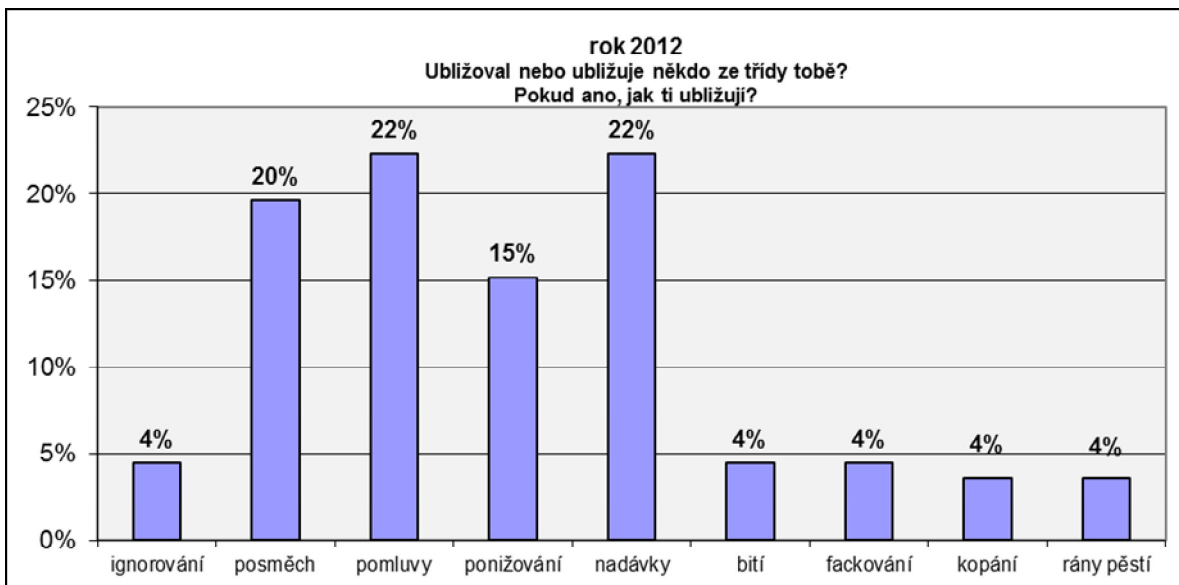
Pokud ano, jak ti ubližují?

V roce 2007 bylo dětem nejvíce ubližováno formou bití, posměchu a ponižování. Alarmující je výsledek v kolonce bití. V roce 2012 došlo k výraznému poklesu bití, avšak zvýšila se četnost pomluv, nadávek a posměchu. K výraznému poklesu bití a fackování u dívek došlo v roce 2012, naopak se viditelně zvýšila četnost pomluvy a nadávky.

2012	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
ignorování	2	4%	3	5%	5	4%
posměch	8	14%	14	25%	22	20%
pomluvy	10	18%	15	27%	25	22%
ponižování	8	14%	9	16%	17	15%
nadávky	13	23%	12	21%	25	22%
bití	4	7%	1	2%	5	4%
fackování	5	9%	0	0%	5	4%
kopání	2	4%	2	4%	4	4%
rány pěstí	4	7%	0	0%	4	4%
CELKEM	56		56		112	

2007	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
ignorování	2	3%	2	4%	4	4%
posměch	11	19%	11	20%	22	19%
pomluvy	9	16%	7	13%	16	14%
ponižování	10	17%	11	20%	21	18%
nadávky	14	24%	2	4%	16	14%
bití	7	12%	15	27%	22	19%
fackování	3	5%	6	11%	9	8%
kopání	1	2%	1	2%	2	2%
rány pěstí	1	2%	1	2%	2	2%
CELKEM	58		56		114	

Tabulka č. 18 Pokud ano, jak ti ubližují?

Graf č. 18 Pokud ano, jak ti ubližují?

Jak často ti bylo ubližováno?

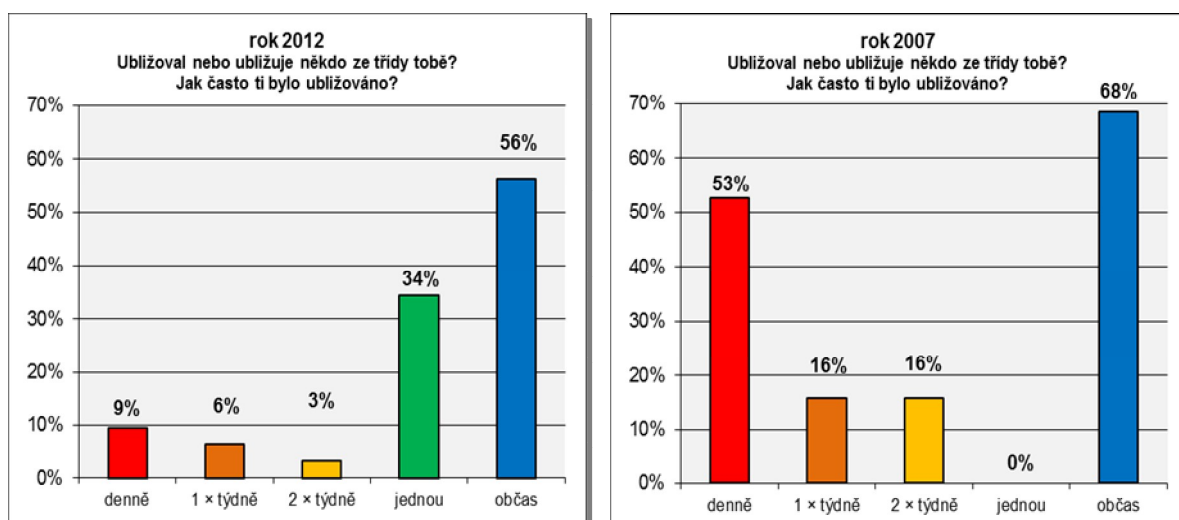
V obou zkoumaných letech vychází výsledek občasného ubližování. Zajímavostí je, že v roce 2007 v kolonce jednou bylo zaznamenáno 0% ubližování, zatímco v roce 2012 byl nárůst o 31%. K výraznému poklesu také došlo v ubližování denně, kdy v roce 2007 bylo celkem 34% respondentů, a v roce 2012 pouze 9%.

Zajímavostí je, že v roce 2007 bylo dětem denně ubližováno více než v roce 2012.

2012	denně	1 × týdně	2 × týdně	jednou	občas	CELKEM
chlapec	2	2	1	5	7	17
relativně	12%	12%	6%	29%	41%	
dívka	1	0	0	6	11	18
relativně	6%	0%	0%	33%	61%	
CELKEM	3	2	1	11	18	35
relativně	9%	6%	3%	31%	51%	

2007	denně	1 × týdně	2 × týdně	jednou	občas	CELKEM
chlapec	4	2	1	0	9	16
relativně	25%	13%	6%	0%	56%	
dívka	6	1	2	0	4	13
relativně	46%	8%	15%	0%	31%	
CELKEM	10	3	3	0	13	29
relativně	34%	10%	10%	0%	45%	

Tabulka č. 19 Jak často ti bylo ubližováno?

Graf č. 19 Jak často ti bylo ubližováno?

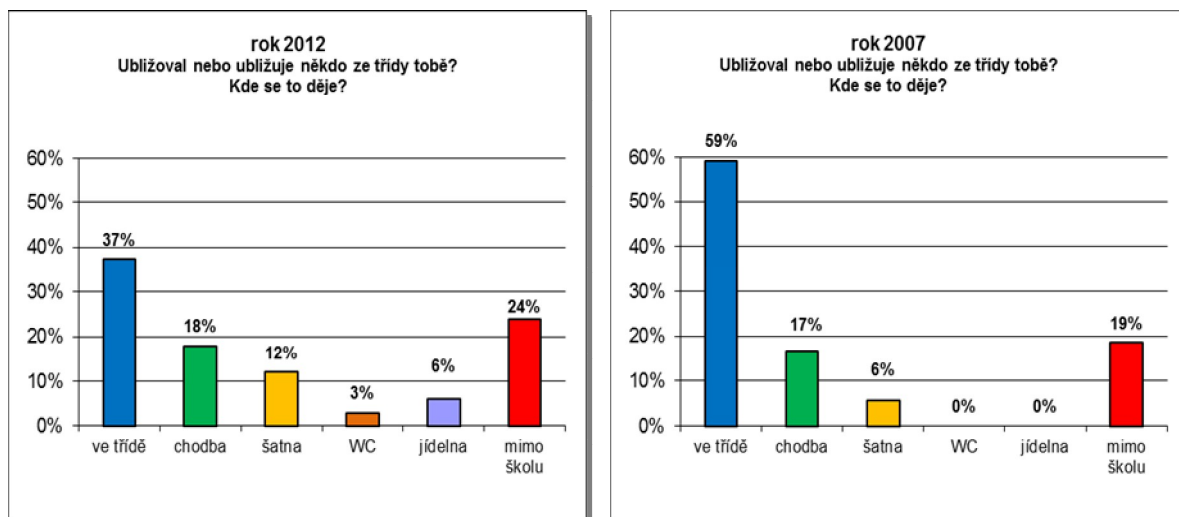
Kde se to děje?

V roce 2007 docházelo k ubližování nejčastěji ve třídě, a to v 59% případů, v roce 2012 došlo k poklesu na 37%. Naopak mírný nárůst v roce 2012 zaznamenalo ubližování mimo školu, na WC a v jídelně.

2012	ve třídě	chodba	šatna	WC	jídelna	mimo školu	CELKEM
chlapec	14	5	7	2	3	10	41
relativně	34%	12%	17%	5%	7%	24%	
dívka	11	7	1		1	6	26
relativně	42%	27%	4%	0%	4%	23%	
CELKEM	25	12	8	2	4	16	67
relativně	37%	18%	12%	3%	6%	24%	

2007	ve třídě	chodba	šatna	WC	jídelna	mimo školu	CELKEM
chlapec	16	7	2	0	0	5	30
relativně	53%	23%	7%	0%	0%	17%	
dívka	16	2	1	0	0	5	24
relativně	67%	8%	4%	0%	0%	21%	
CELKEM	32	9	3	0	0	10	54
relativně	59%	17%	6%	0%	0%	19%	

Tabulka č. 20 Kde se to děje?

Graf č. 20 Kde se to děje?

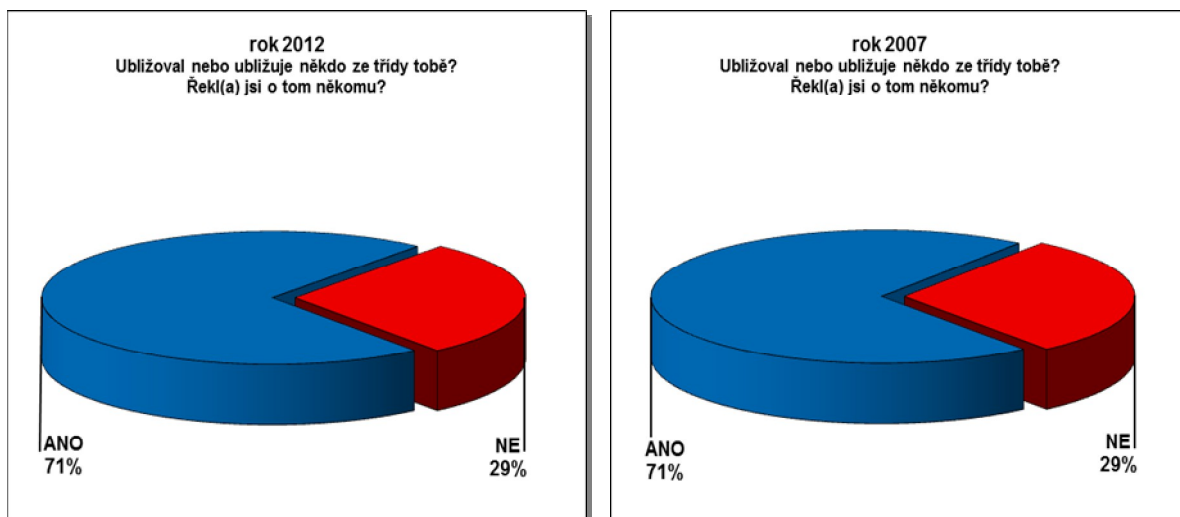
Řekl(a) jsi o tom někomu?

Velmi zajímavé výsledky vyplynuly v této otázce, kde nedošlo k žádným změnám. Se svými problémy se svěřilo v obou letech 71% respondentů.

2012	ANO	NE	CELKEM
chlapec	10	7	17
relativně	59%	41%	
dívka	15	3	18
relativně	83%	17%	
CELKEM	25	10	35
relativně	71%	29%	

2007	ANO	NE	CELKEM
chlapec	13	10	23
relativně	57%	43%	
dívka	16	2	18
relativně	89%	11%	
CELKEM	29	12	41
relativně	71%	29%	

Tabulka č. 21 Řekl(a) jsi o tom někomu?

Graf č. 21 Řekl(a) jsi o tom někomu?

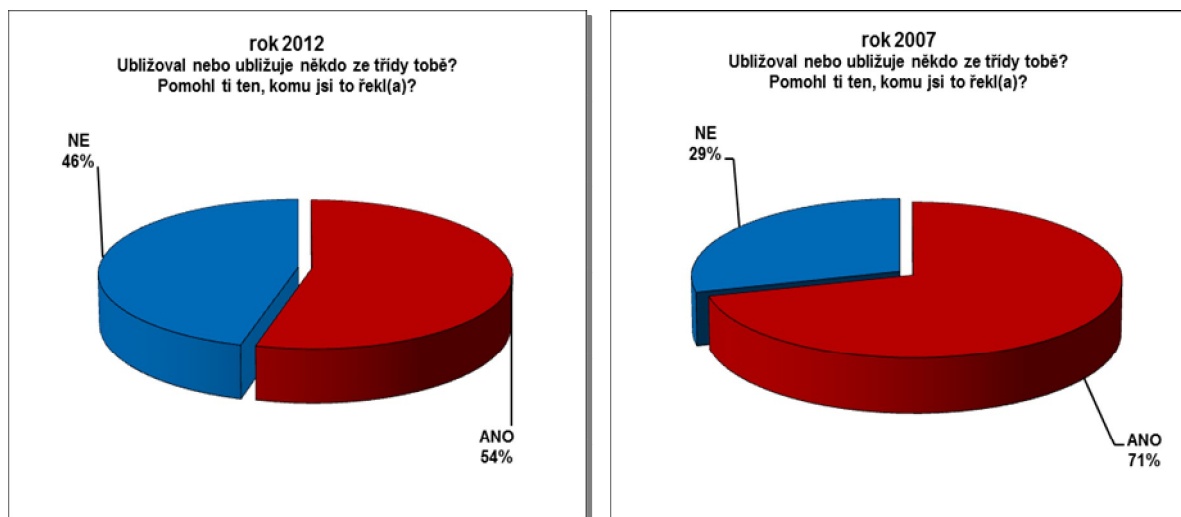
Pomohl ti ten, komu jsi to řekl(a)?

V této otázce lze lépe hodnotit rok 2007, kdy 71% respondentům pomohl ten, komu dítě řeklo o svých problémech. K poklesu došlo v roce 2012 na 54% u těch, kterým dotyčná osoba pomohla.

2012	ANO	NE	CELKEM
chlapec	8	9	17
relativně	47%	53%	
dívka	11	7	18
relativně	61%	39%	
CELKEM	19	16	35
relativně	54%	46%	

2007	ANO	NE	CELKEM
chlapec	13	10	23
relativně	57%	43%	
dívka	16	2	18
relativně	89%	11%	
CELKEM	29	12	41
relativně	71%	29%	

Tabulka č. 22 Pomohl ti ten, komu jsi to řekl(a)?

Graf č. 22 Pomohl ti ten, komu jsi to řekl(a)?

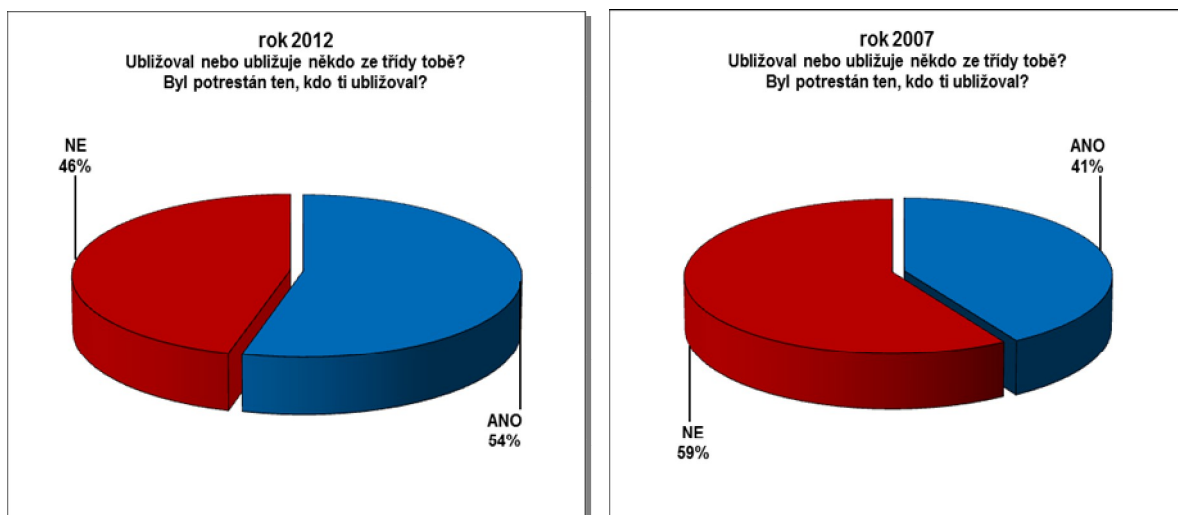
Byl potrestán ten, kdo ti ubližoval?

Z obou let vyplývá mírný nárůst za rok 2012 oproti roku 2007. Z výsledků je zřejmé, že v roce 2007 byli pachatelé potrestáni méně než v roce 2012. V obou letech byli potrestáni více chlapci. Je zajímavé, že v roce 2012 došlo k výraznému nárůstu potrestání u dívek.

2012	ANO	NE	CELKEM
chlapec	8	9	17
relativně	47%	53%	
dívka	11	7	18
relativně	61%	39%	
CELKEM	19	16	35
relativně	54%	46%	

2007	ANO	NE	CELKEM
chlapec	10	13	23
relativně	43%	57%	
dívka	7	11	18
relativně	39%	61%	
CELKEM	17	24	41
relativně	41%	59%	

Tabulka č. 23 Byl potrestán ten, kdo ti ubližoval?

Graf č. 23 Byl potrestán ten, kdo ti ubližoval?

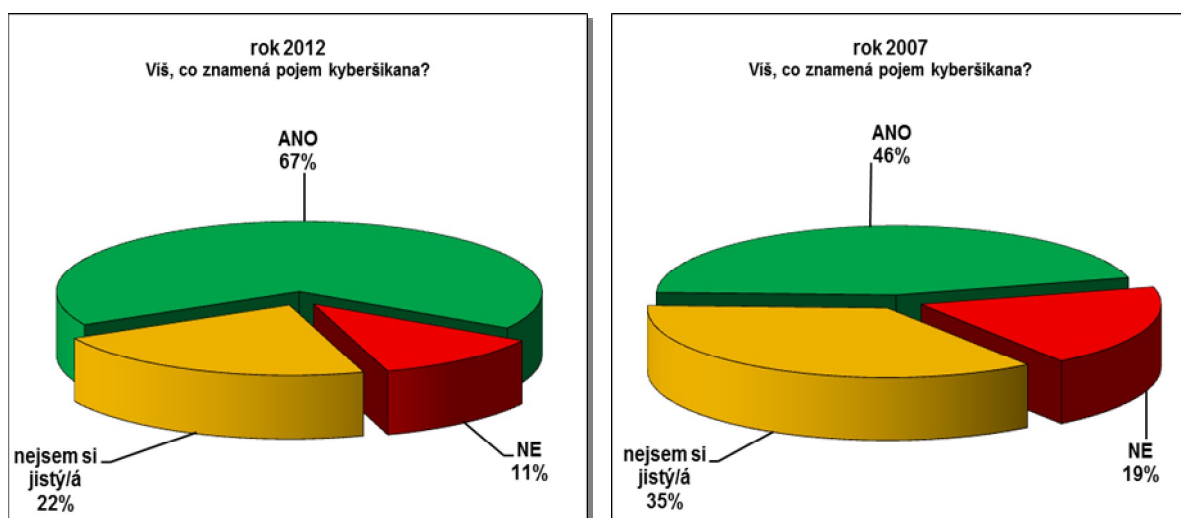
Otázka č. 15: Víš, co znamená pojem kyberšikana?

Je evidentní, že v roce 2007 dotazovaní tento pojem neznali, či si nebyli jisti jeho významem. V roce 2012 jsme šetřením zaznamenali výrazný nárůst povědomí o pojmu kyberšikana u obou pohlaví.

2012	ANO	NE	nejsem si jistý/á	CELKEM
chlapec	49	8	17	74
relativně	66%	11%	23%	
dívka	44	8	14	66
relativně	67%	12%	21%	
CELKEM	93	16	31	140
relativně	66%	11%	22%	

2007	ANO	NE	nejsem si jistý/á	CELKEM
chlapec	23	10	17	50
relativně	46%	20%	34%	
dívka	27	11	22	60
relativně	45%	18%	37%	
CELKEM	50	21	39	110
relativně	45%	19%	35%	

Tabulka č. 24 Víš, co znamená pojem kyberšikana?

Graf č. 24 Víš, co znamená pojem kyberšikana?

Hypotéza č. 5:

H₅₀: Mezi počtem žáků, kteří vědí, co je pojem kyberšikana v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_{5A}: Mezi počtem žáků, kteří vědí, co je pojem kyberšikana v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Žáci		ANO	NE	Celkem
2007	Počet	50	21	71
	%	70,42%	29,58%	100,00%
2012	Počet	93	16	109
	%	85,32%	14,68%	100,00%
Celkem počet		143	37	180
Celkem %		79,44%	20,56%	100,00%

Pozorované četnosti	50	21	71
	93	16	109
	143	37	180

Očekávané četnosti	56,41	14,59
	86,59	22,41

Signifikance chí-kvadrát testu:

0,015630

Mezi počtem žáků, kteří vědí co je pojem kyberšikana v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

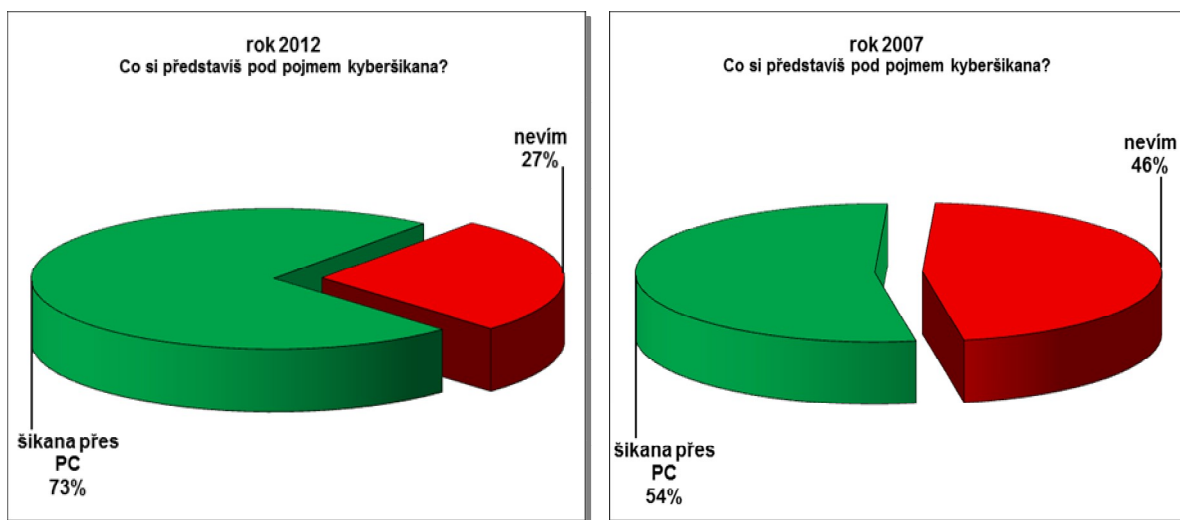
Otázka č. 16: Co si představíš pod pojmem kyberšikana?

V této otázce měli respondenti odpovědět, zda mají představu, co se skrývá pod pojmem kyberšikana. V roce 2012 došlo k nárůstům znalosti pojmu u obou pohlaví.

2012	šikana přes PC	nevím	CELKEM
chlapec	53	21	74
relativně	72%	28%	
dívka	49	17	66
relativně	74%	26%	
CELKEM	102	38	140
relativně	73%	27%	

2007	šikana přes PC	nevím	CELKEM
chlapec	29	21	50
relativně	58%	42%	
dívka	30	30	60
relativně	50%	50%	
CELKEM	59	51	110
relativně	54%	46%	

Tabulka č. 25 Co si představíš pod pojmem kyberšikana?

Graf č. 25 Co si představíš pod pojmem kyberšikana?

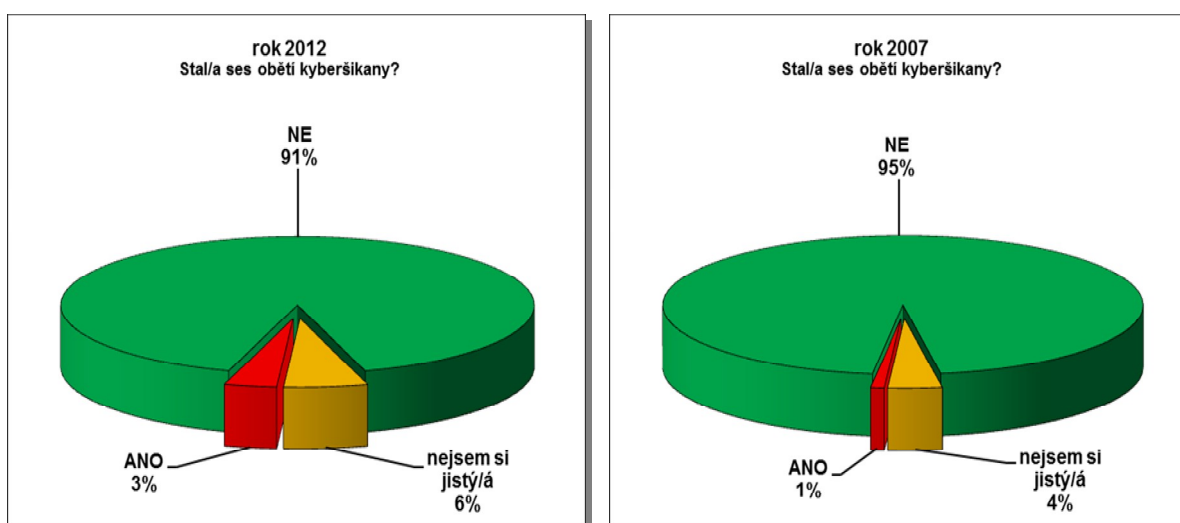
Otázka č. 17: Stal/a ses obětí kyberšikany?

Z odpovědí na otázku vyplývá, že chlapci se nestali v obou letech obětí kyberšikany, u dívek došlo v roce 2012 k významnému nárůstu.

2012	ANO	NE	nejsem si jistý/á	CELKEM
chlapec	0	68	6	74
relativně	0%	92%	8%	
dívka	5	59	2	66
relativně	8%	89%	3%	
CELKEM	5	127	8	140
relativně	4%	91%	6%	

2007	ANO	NE	nejsem si jistý/á	CELKEM
chlapec	0	49	1	50
relativně	0%	98%	2%	
dívka	1	56	3	60
relativně	2%	93%	5%	
CELKEM	1	105	4	110
relativně	1%	95%	4%	

Tabulka č. 26 Stal/a ses obětí kyberšikany?

Graf č. 26 Stal/a ses obětí kyberšikany?

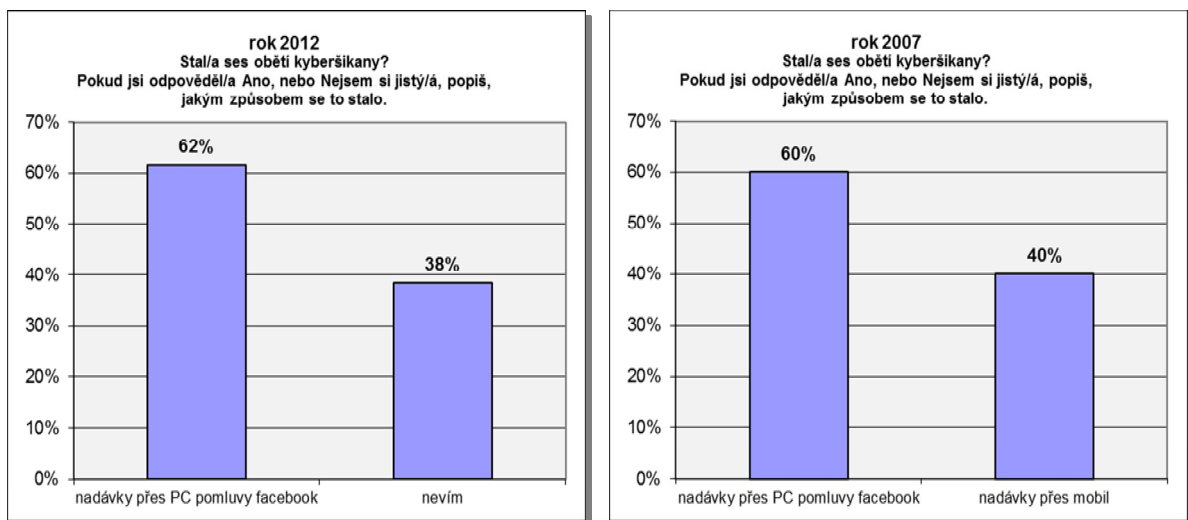
Pokud jsi odpověděl/a Ano, nebo Nejsem si jistý/á, popiš, jakým způsobem se to stalo.

Z šetření u obou výzkumných let je zřejmý výrazný rozdíl, kdy v roce 2007 bylo méně obětí kyberšikany než v roce 2012, kdy došlo k nárůstu. Je zajímavé, že obětí se více stala v obou letech děvčata.

2012	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
nadávky přes PC pomluvy facebook	2	33%	6	86%	8	62%
nevím	4	67%	1	14%	5	38%
CELKEM	6		7		13	

2007	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
nadávky přes PC pomluvy facebook	0	0%	3	43%	3	60%
nadávky přes mobil	1	17%	1	14%	2	40%
CELKEM	1		4		5	

Tabulka č. 27 Pokud jsi odpověděl/a Ano, nebo Nejsem si jistý/á, popiš, jakým způsobem se to stalo.

Graf č. 27 Pokud jsi odpověděl/a Ano, nebo Nejsem si jistý/á, popiš, jakým způsobem se to stalo.

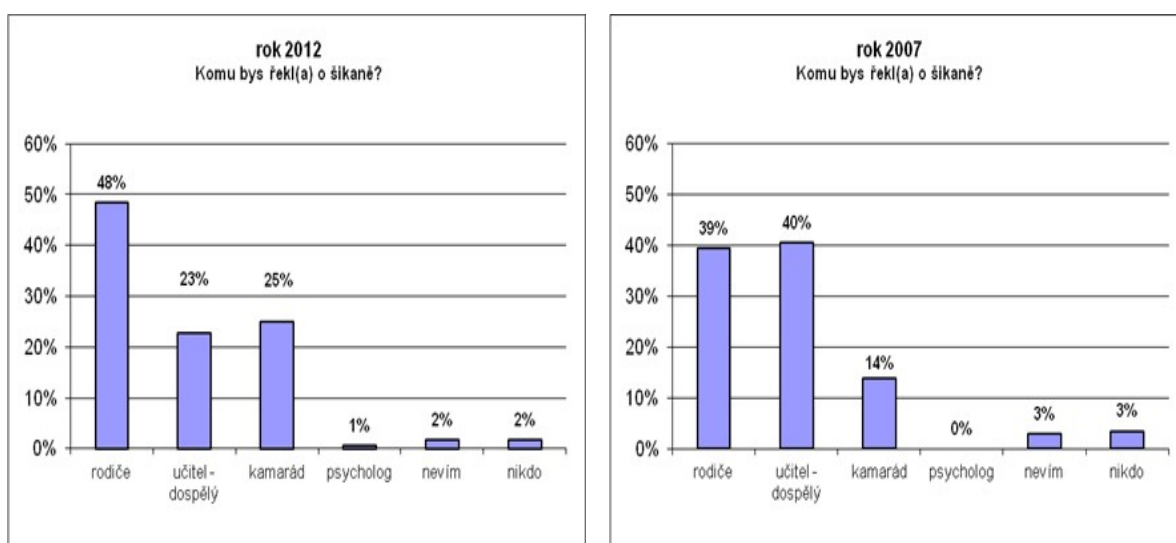
Otázka č. 18: Komu bys řekl(a) o šikaně?

Na otázku, komu by respondenti řekli o šikaně, odpověděli většinou v roce 2007, že by tuto záležitost sdělili spíše rodičům než učitelům. K rapidním změnám došlo v roce 2012. Učitelé mají ještě méně důvěry než tomu bylo v roce 2007, zatímco důvěra v rodiče vzrostla. V roce 2012 došlo k nárůstu důvěry v kamaráda.

2012	rodiče	učitel - dospělý	kamarád	psycholog	nevím	nikdo	CELKEM
chlapec	39	23	19	1	2	1	85
relativně	46%	27%	22%	1%	2%	1%	
dívka	46	17	25	0	1	2	91
relativně	51%	19%	27%	0%	1%	2%	
CELKEM	85	40	44	1	3	3	176
relativně	48%	23%	25%	1%	2%	2%	

2007	rodiče	učitel - dospělý	kamarád	psycholog	nevím	nikdo	CELKEM
chlapec	22	30	9	0	5	5	71
relativně	31%	42%	13%	0%	7%	7%	
dívka	46	40	15	0	0	1	102
relativně	45%	39%	15%	0%	0%	1%	
CELKEM	68	70	24	0	5	6	173
relativně	39%	40%	14%	0%	3%	3%	

Tabulka č. 28 Komu bys řekl(a) o šikaně?

Graf č. 28 Komu bys řekl(a) o šikaně?

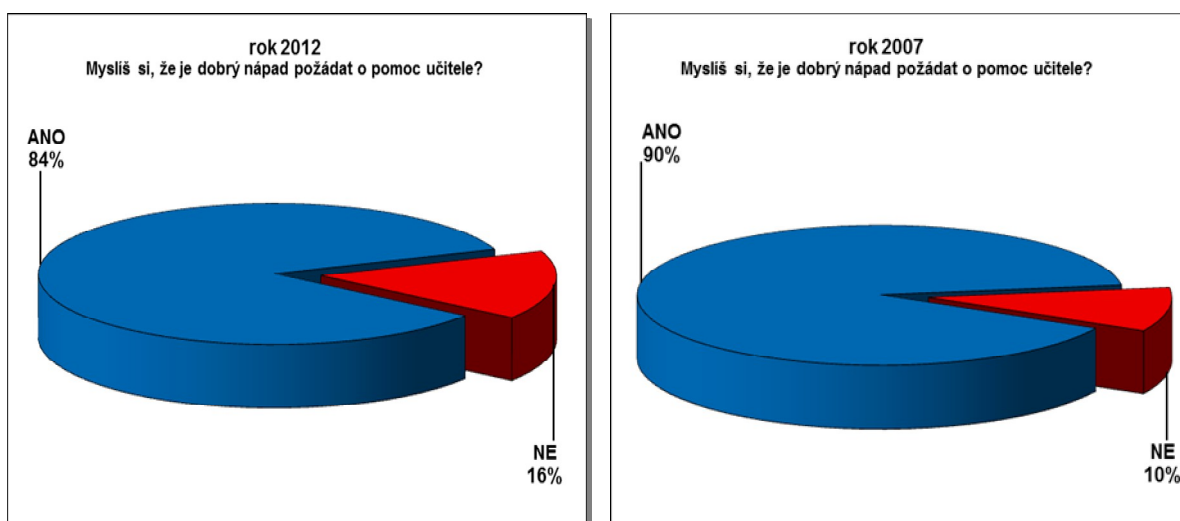
Otázka č. 19: Myslíš si, že je dobrý nápad požádat o pomoc učitele?

Kdyby se respondenti měli rozhodnout, zda požádat učitele o pomoc, z odpovědí vyplývá potěšující výsledek, že žáci věří svým učitelům v obou výzkumných letech. Mírný pokles jsme však zaznamenali v roce 2012.

2012	ANO	NE	CELKEM
chlapec	58	16	74
relativně	78%	22%	
dívka	60	6	66
relativně	91%	9%	
CELKEM	118	22	140
relativně	84%	16%	

2007	ANO	NE	CELKEM
chlapec	43	7	50
relativně	86%	14%	
dívka	56	4	60
relativně	93%	7%	
CELKEM	99	11	110
relativně	90%	10%	

Tabulka č. 29 Myslíš si, že je dobrý nápad požádat o pomoc učitele?

Graf č. 29 Myslíš si, že je dobrý nápad požádat o pomoc učitele?

Otázka č. 20: Řekl (a) bys o tom, že ti někdo ubližuje, rodičům?

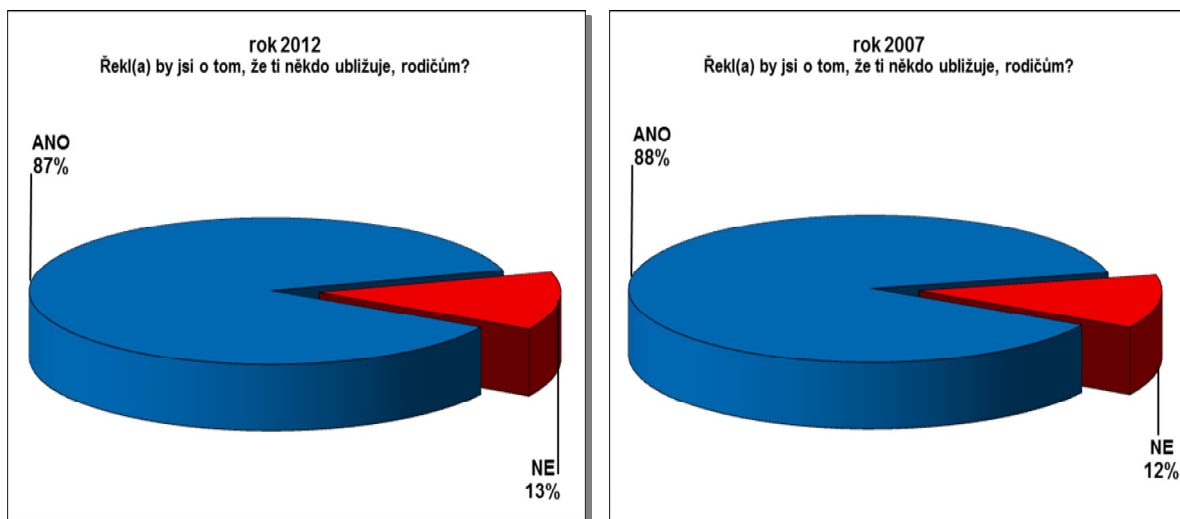
Na otázku, zda by se dotazovaní s šikanou svěřili rodičům, odpověděli za oba roky srovnatelně. Mírný nárůst je v roce 2012 u chlapců a mírný pokles u dívek.

2012	ANO	NE	CELKEM
chlapec	59	15	74
relativně	80%	20%	
dívka	63	3	66
relativně	95%	5%	
CELKEM	122	18	140
relativně	87%	13%	

2007	ANO	NE	CELKEM
chlapec	39	11	50
relativně	78%	22%	
dívka	58	2	60
relativně	97%	3%	
CELKEM	97	13	110
relativně	88%	12%	

Tabulka č. 30 Řekl(a) bys o tom, že ti někdo ubližuje, rodičům?

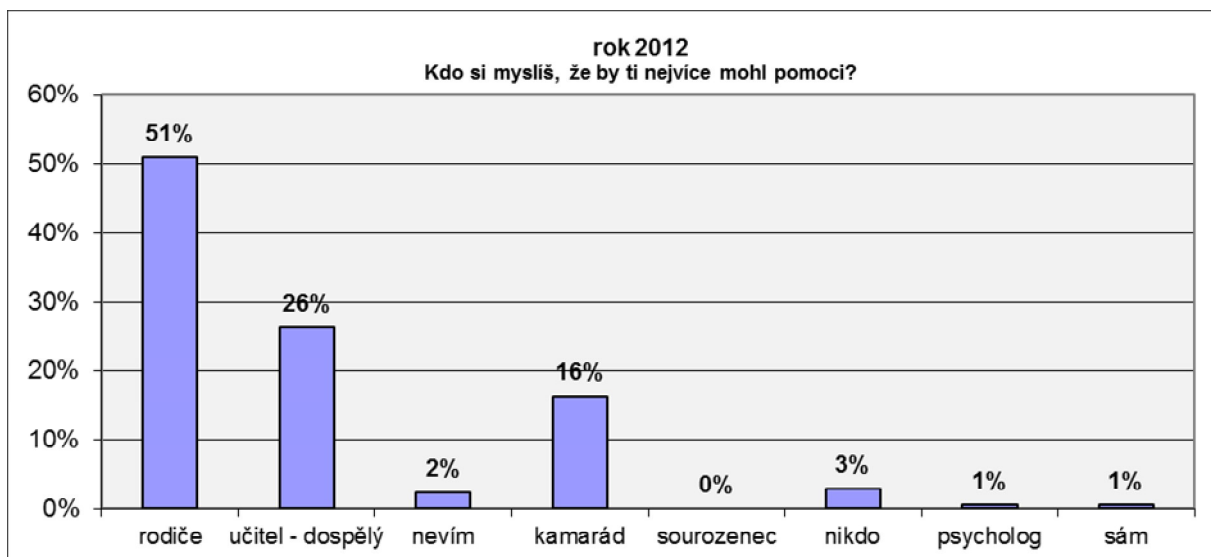
Graf č. 30 Řekl(a) bys o tom, že ti někdo ubližuje, rodičům?

Otázka č. 21: Kdo si myslíš, že by ti nejvíce mohl pomoci?

Děti preferují v pomoci s šikanou na prvním místě rodiče. Dobrý výsledek jsme zaznamenali i u učitelů a u kamarádů. Z šetření vyplývá, že dívky se častěji obracejí na své rodiče. Z výsledků je zřejmé a chvályhodné, že téměř vždy mají děti snahu se obrátit o pomoc na druhé.

2012	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
rodiče	40	46%	47	56%	87	51%
učitel - dospělý	24	28%	21	25%	45	26%
nevím	2	2%	2	2%	4	2%
kamarád	17	20%	11	13%	28	16%
sourozenec	0	0%	0	0%	0	0%
nikdo	3	3%	2	2%	5	3%
psycholog	0	0%	1	1%	1	1%
sám	1	1%	0	0%	1	1%
CELKEM	87		84		171	

Tabulka č. 31 Kdo si myslíš, že by ti nejvíce mohl pomoci?

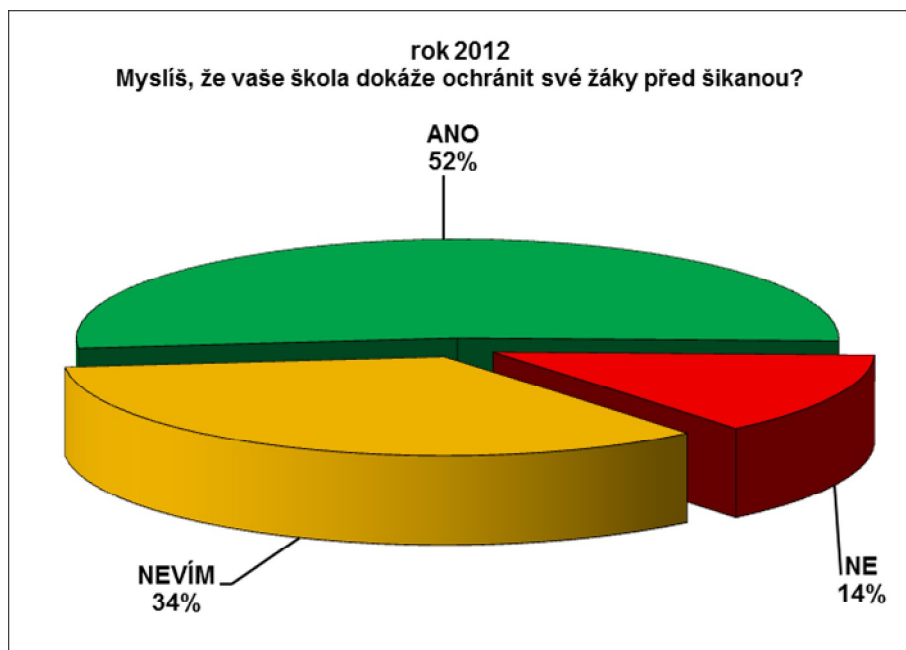
Graf č. 31 Kdo si myslíš, že by ti nejvíce mohl pomoci?

Otázka č. 22: Myslíš, že vaše škola dokáže ochránit své žáky před šikanou?

Na tuto zajímavou otázku, zda se respondent cítí ve škole bezpečně, se v roce 2012 přiklonila ke kladným odpovědím více jak polovina dotazovaných. Pouze 14% respondentů se domnívá, že škola není schopna své žáky ochránit.

2012	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
chlapec	41	13	20	74
relativně	55%	18%	27%	
dívka	32	6	28	66
relativně	48%	9%	42%	
CELKEM	73	19	48	140
relativně	52%	14%	34%	

Tabulka č. 32 Myslíš, že vaše škola dokáže ochránit své žáky před šikanou?

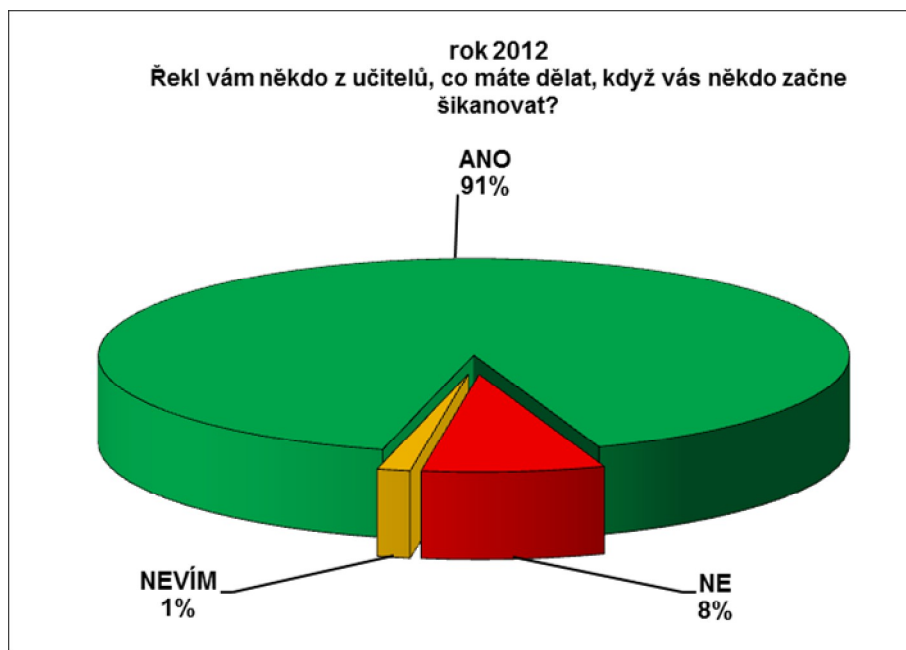
Graf č. 32 Myslíš, že vaše škola dokáže ochránit své žáky před šikanou?

Otázka č. 23: Řekl vám někdo z učitelů, co máte dělat, když vás někdo začne šikanovat?

Z výsledků je zřejmé, že by si žáci uměli s problémem poradit. Chlapci by si uměli poradit více než dívky.

2012	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
chlapec	69	5	0	74
relativně	93%	7%	0%	
dívka	58	6	2	66
relativně	88%	9%	3%	
CELKEM	127	11	2	140
relativně	91%	8%	1%	

Tabulka č. 33 Řekl vám někdo z učitelů, co máte dělat, když vás někdo začne šikanovat?

Graf č. 33 Řekl vám někdo z učitelů, co máte dělat, když vás někdo začne šikanovat?

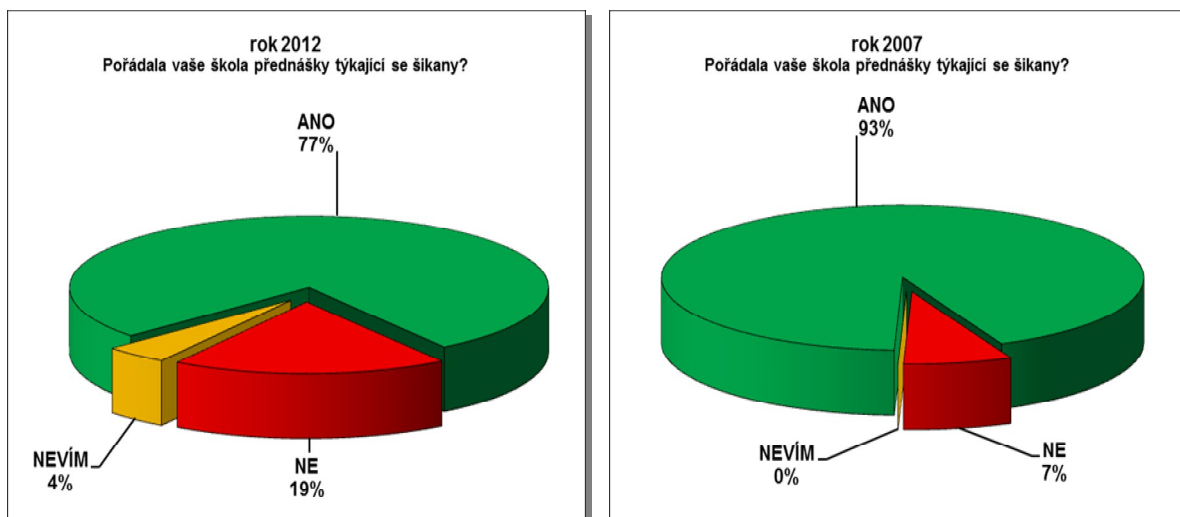
Otázka č. 24: Pořádala vaše škola přednášky týkající se šikany?

Je zajímavé, že za rok 2012 děti výrazně vnímají pokles přednášek týkajících se šikany oproti roku 2007. Velký rozdíl je u obou pohlaví, kdy v roce 2012 se domnívá 23% dívek a 15% chlapců, že škola nepořádá přednášky na téma šikany.

2012	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
chlapec	61	11	2	74
relativně	82%	15%	3%	
dívka	47	15	4	66
relativně	71%	23%	6%	
CELKEM	108	26	6	140
relativně	77%	19%	4%	

2007	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
chlapec	47	3	0	50
relativně	94%	6%	0%	
dívka	55	5	0	60
relativně	92%	8%	0%	
CELKEM	102	8	0	110
relativně	93%	7%	0%	

Tabulka č. 34 Pořádala vaše škola přednášky týkající se šikany?

Graf č. 34 Pořádala vaše škola přednášky týkající se šikany?

Hypotéza č. 6:

H₀: Mezi počtem žáků, pro které pořádala škola přednášky týkající se šikany v roce 2007 a v roce 2012, není statistický významný rozdíl.

H_A: Mezi počtem žáků, pro které pořádala škola přednášky týkající se šikany v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Žáci		ANO	NE	Celkem
2007	Počet	102	8	110
	%	92,73%	7,27%	100,00%
2012	Počet	108	26	134
	%	80,60%	19,40%	100,00%
Celkem počet		210	34	244
Celkem %		86,07%	13,93%	100,00%

Pozorované četnosti	102	8	110
	108	26	134
	210	34	244

Očekávané četnosti	94,67	15,33
	115,33	18,67

Signifikance chí-kvadrát testu:

0,006479

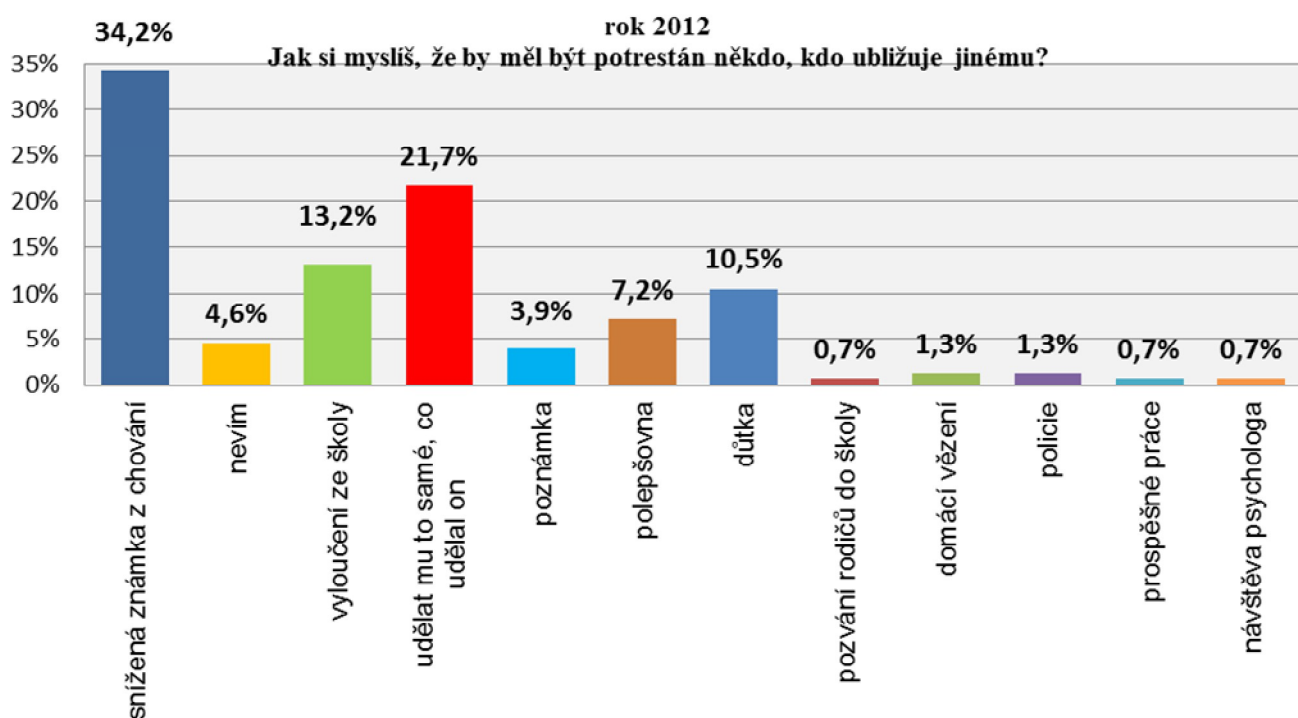
Mezi počtem žáků, pro které pořádala škola přednášky týkající se šikany v roce 2007 a v roce 2012, je statistický významný rozdíl.

Otázka č. 25: Jak si myslíš, že by měl být potrestán někdo, kdo ubližuje jinému?

Reakcí, jak by měl být potrestán agresor, většina odpověděla, že dostačující bude snížení známky z chování, a to jak u chlapců, tak u dívek. O něco méně respondentů odpovědělo, že by udělali agresorovi to samé. Jako třetím výrazným výsledkem bylo vyloučení ze školy. Je pozoruhodné, že výsledky v těchto reakcích byly srovnatelné jak u dívek, tak u chlapců.

2012	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
snížená známka z chování	28	34%	24	35%	52	34%
nevím	2	2%	5	7%	7	5%
vyloučení ze školy	11	13%	9	13%	20	13%
udělat mu to samé, co udělal on	19	23%	14	20%	33	22%
poznámka	3	4%	3	4%	6	4%
polepšovna	6	7%	5	7%	11	7%
důtka	10	12%	6	9%	16	11%
pozvání rodičů do školy	0	0%	1	1%	1	1%
domácí vězení	1	1%	1	1%	2	1%
police	2	2%	0	0%	2	1%
prospěšné práce	1	1%	0	0%	1	1%
návštěva psychologa	0	0%	1	1%	1	1%
CELKEM	83		69		152	

Tabulka č. 35 Jak si myslíš, že by měl být potrestán někdo, kdo ubližuje jinému?

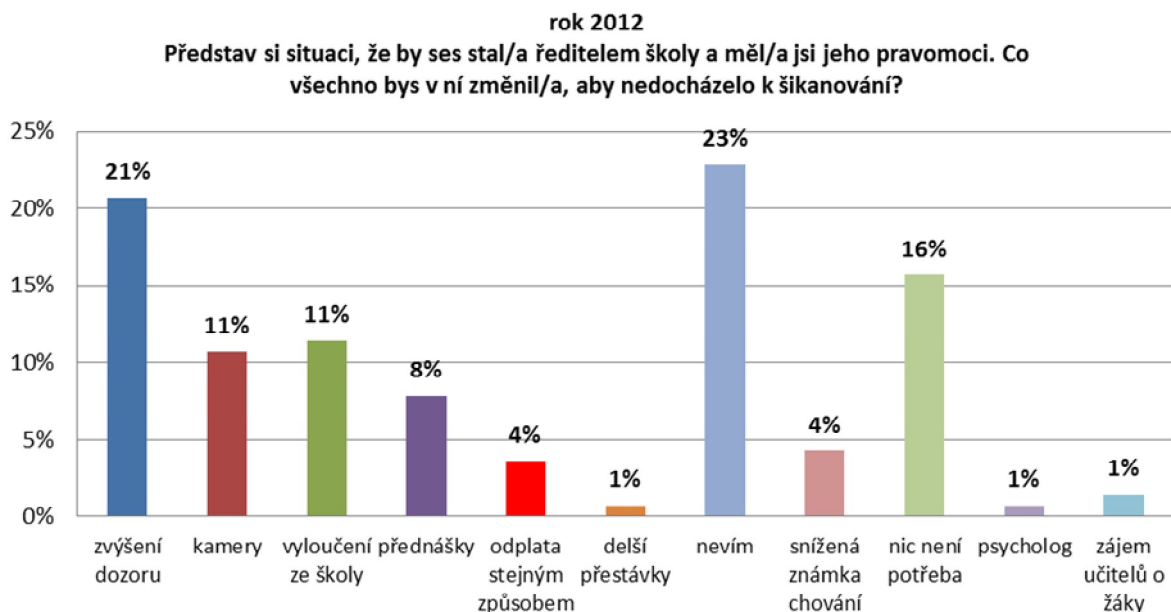
Graf č. 35 Jak si myslíš, že by měl být potrestán někdo, kdo ubližuje jinému?

Otázka č. 26: Představ si situaci, že by ses stal/a ředitelem školy a měl/a jsi jeho pravomoci. Co všechno bys v ní změnil/a, aby nedocházelo k šikanování?

Tato otázka se zaměřila na kompetence ředitele. Žáci odpovídali, jakým způsobem by oni zasáhli, kdyby byli ředitelé školy. Dívky i chlapci by si ve většině případů nevěděli rady. Chlapci by zvýšili dozor učitelů nad chováním žáků, naopak dívky preferují přednášky. Zajímavé je, že respondenti by také nic neměnili, je tudíž možné, že se tak cítí ve škole bezpečně.

2012	chlapec	relativně	dívka	relativně	CELKEM	relativně
zvýšení dozoru	19	26%	10	15%	29	21%
kamery	9	12%	6	9%	15	11%
vyloučení ze školy	8	11%	8	12%	16	11%
přednášky	0	0%	11	17%	11	8%
odplata stejným způsobem	2	3%	3	5%	5	4%
delší přestávky	1	1%	0	0%	1	1%
nevím	17	23%	15	23%	32	23%
snížená známka chování	3	4%	3	5%	6	4%
nic není potřeba	14	19%	8	12%	22	16%
psycholog	0	0%	1	2%	1	1%
zájem učitelů o žáky	1	1%	1	2%	2	1%
CELKEM	74		66		140	

Tabulka č. 36 Představ si situaci, že by ses stal/a ředitelem školy a měl/a jsi jeho pravomoci. Co všechno bys v ní změnil/a, aby nedocházelo k šikanování?

Graf č. 36 Představ si situaci, že by ses stal/a ředitelem školy a měl/a jsi jeho pravomoci. Co všechno bys v ní změnil/a, aby nedocházelo k šikanování?

13. Diskuze

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit za pomoci anonymního dotazníku zkušenosti se šikanou na 2. stupni Základní školy Sluneční v Šumperku. Výzkumná část se opírá o výsledky z roku 2012 a roku 2007, kdy na této škole proběhlo podobné šetření, které provedla autorka práce. Dotazník v roce 2007 vyplnilo 110 respondentů, v roce 2012 bylo celkem shromážděno 140 anonymních dotazníků. Bylo stanoveno několik dílčích výzkumných cílů, pro jejich zpracování byla zvolena metoda kvantitativního sběru dat s využitím dotazníků. Test dobré shody chí-kvadrát byl využit u těch otázek, které se týkaly stanovených hypotéz.

Výsledky výzkumu zhruba odpovídaly očekáváním. Lze poznat, že děti o problematice šikany mají přehled. Velmi zajímavým výsledkem bylo, že v roce 2012 došlo k poklesu počtu žáků, podle kterých se vyskytuje ve škole šikana. Alespoň jednou se s ubližováním ve třídě setkalo 14% respondentů a stejné procento se domnívá, že škola nedokáže ochránit své žáky před šikanou. Mohlo by se zdát, že rok od roku stoupá počet případů šikany. Je otázkou, do jaké míry zde hraje roli připravenost škol, informovanost, pořádání přednášek apod. Výzkum přinesl nesrovnalost v tom, že pokud se žáci někomu svěřili, v roce 2007 tato osoba pomohla v 71%, v roce 2012 došlo k poklesu na 54%, avšak došlo k nárůstu pachatelů, kteří byli potrestáni z 41% na 54%.

Je chvályhodné, že většina respondentů by zasáhla, kdyby viděla, že někdo někomu ubližuje. Většina dotázaných dívek a chlapců se domnívá, že nejlepší bude informovat dospělého člověka, který by situaci vyřešil lépe, a také zajímavý výsledek vyšel v tom, že v podstatě někteří ani neví, proč by zavolali dospělou osobu. Dokonce 51% respondentů se domnívá, že nejvíce by jim pomohli rodiče. Pro společnost musí být tyto výsledky potěšující, protože děti mají důvěru v dospělé a věří jim. Tato důvěra nesmí být zklamána.

Podobné výsledky u obou pohlaví se objevily v otázce č. 25, kdy chlapci i dívky se domnívají, že pachatel by měl být potrestán sníženou známkou z chování, panovala shoda na tom, že by pachateli udělali to samé, co udělal on, a na třetím místě byla také shoda na trestu vyloučení ze školy pro pachatele tohoto patologického jevu. V odpovědích na toto téma se objevily zajímavosti, jako např. pachatel by měl navštívit psychologa, udělit mu prospěšné práce či jej potrestat domácím vězením.

Pokud dostali respondenti možnost, aby jako ředitelé školy změnili cokoliv, aby nedocházelo k šikanování, 23% žáků uvedlo, že neví, co by změnili, dále pak 21% by zavedlo zvýšení dozoru a 16% se domnívá, že není potřeba nic měnit. Je nutné podotknout, že děti mají povědomí o zmiňovaných pojmech, že se ve škole cítí dobře a že škola funguje, jak má.

Z výsledku výzkumu je zarážející, že došlo k poklesu pořádaných přednášek ve škole, a to v roce 2007 z 93%, na 77% v roce 2012. Příčinou může být neúčast žáků na přednášce, např. z důvodu nemoci, anebo do určité míry může ovlivnit výsledek to, co si každý respondent z přednášky odnese. Velmi alarmující začíná být problém s kyberšikanou, neboť téměř každý jedinec využívá internet, na kterém prostřednictvím sociální sítích zveřejňuje své osobní údaje včetně fotografií, které mohou být lehce zneužity. Bylo by zajímavé provést hlubší výzkum na téma kyberšikana, protože tento pojem poroste s vývojem moderních technologií.

14. Závěr

Bakalářská práce se zabývala problematikou šikany na dané škole z pohledu sociálního pracovníka a pedagoga. Šikana je totiž společenský jev, který se vyskytoval a vyskytovat bude v různých podobách. Je na nás na dospělých, abychom se snažili děti ochránit před těmito patologickými jevy. Děti si totiž neuvědomují, co jim všechno hrozí. Především třídní učitel by měl mít základní znalosti o své třídě. Každá sociální skupina má totiž své charakteristické rysy a každý člen ve třídě má svou pozici. Pozice dítěte je ovlivněna vnějšími a vnitřními vlivy. Pokud pedagog zná dynamiku třídního kolektivu, výskyt sociálně patologických jevů se sníží. Pedagog nesmí zapomenout, že vztahy ve třídě mají svou patologii, protože soužití dětí mezi sebou je komplikované, pokud se sejde v dětském kolektivu více jedinců s asociálním chováním. Jsme si vědomi, že šikanu nelze zcela ze školských zařízení vymýtit, ale je nutné proti ní bojovat a nebýt lhostejný.

Z druhé části bakalářské práce, která se zabývala výzkumem šikany na Základní škole Sluneční, je patrné, že v malém měřítku se šikana na této škole vyskytuje. Je velmi povzbuzující, že děti se svěřují dospělým osobám, proto je nutné posilovat vzájemně vztahy, především vztahy pedagoga a žáka, rodiče a školy. Uvědomit si, že každá krizová situace v sobě nese i možnost, novou příležitost, budoucí zlepšení. Je dobře vědět, co v rizikových situacích dělat a jak postupovat, nutné je klást důraz na prevenci. Pokud dojde k šikaně, škola by neměla být lhostejná a neměla by se snažit „zamést“ tento problém pod koberec, aby nepřišla o žáky, ale měla by vyvinout aktivitu, aby došlo k nápravě, a především pomoci oběti, která je velmi často opomíjena. Školská zařízení a různé instituce by měly vzájemně spolupracovat a být si nápomocny, jen tak můžeme přispět ke zlepšení stavu.

Za zmínku stojí projekt „Silní bez násilí“. Jedná se o projekt, který podporuje pozitivní sociální klima ve škole a klade si za cíl pomocí zážitkových technik, modelových situací, příkladů dobré praxe, hudby a tance posilovat sebevědomí dětí a jejich odvalu řešit problémy nenásilným způsobem, a tím přispět k potírání sociálně-patologických jevů mezi žáky.³⁶ Sledovaná základní škola se do projektu, který vznikl v polovině 90. let ve Spolkové republice Německo a v ČR se jeho organizací zabývá brněnské občanské

---

³⁶ <http://www.silnibeznasili.cz/> [online]. 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z <http://www.silnibeznasili.cz/o-projektu/>

sdužení Trialog, přihlásila v srpnu 2012. První fáze byla přípravná, do výuky se vnášela zadaná témata, např. Vymezení rolí, Moje budoucnost, Agresivita a násilí (vše dokladováno zápisy v třídních knihách a na připravených formulářích). Celý projekt pak vyvrcholil v týdnu od 18. do 22.3.2013, kdy do školy přibyla mezinárodní umělecká skupina Gen Rosso. Žáci byli už předem rozděleni do více jak desíti workshopů (tanec, hudba, zpěv, scénografie, dokumentace, ozvučení atd.), v nichž pod vedením zahraničních lektorů ze skupiny spolupracovali na uvedení muzikálu Streetlight. Společné představení mělo premiéru ve středu 20.3.2013 v Domě kultury v Šumperku a dočkalo se velmi pozitivních ohlasů v místním tisku. Ve čtvrtek se konala repríza pro žáky šumperských škol a v pátek společné zhodnocení projektu, tzv. feedback.

Do projektu se nějakým způsobem zapojili všichni žáci školy, přímo na workshopech (a tedy na muzikálu) se podíleli žáci od 3. do 9. ročníku. Dostali tak unikátní příležitost spolupracovat nejen se zahraničními lektory (zpěváky, tanečníky, herci, hudebníky), ale především poznat svoje spolužáky i jinak než jen ve školní lavici (a nakonec i sebe sama a hranice svých možností). Zástupci Trialogu slíbili, že s dobrovolnými zájemci budou dále pracovat v rámci svých vlastních seminářů a aktivit, zaměřených na posilování sebevědomí a prevenci sociálně - patologických jevů.

Projekt provázelo také dotazníkové šetření (na podzim a opakovaně po skončení práce na muzikálu), v němž se žáci vyjadřovali ke klimatu ve třídě a osobě třídního učitele, pedagogové ke klimatu ve škole a osobě ředitele školy a zákonní zástupci k úrovni spolupráce a informovanosti mezi rodičovskou veřejností a školou. Výsledky šetření (jejich analýza a srovnání) bohužel nebyly v době dokončení této práce dosud známy. Z rozhovorů s pedagogy ovšem vyplývá, že většina z nich vnímá právě tento projekt velmi pozitivně. Je zde nutné také podotknout, že Silní bez násilí je projekt čerpající duchovně z myšlenek Hnutí fokoláre, ekumenicky otevřeného převážně katolického hnutí. V popředí projektu ovšem nestojí náboženská otázka, nýbrž univerzální myšlenka lidské sounáležitosti.

Jedním z výstupů projektu bylo i založení facebookové stránky Silní bez násilí - Šumperk, na níž byly ještě dlouho po skončení „muzikálového“ týdne zveřejňovány příslušné dokumentační materiály (fota, videa) a kolem které se shromáždila početná komunita fanoušků nejen z řad nadšených žáků školy, ale také jejich rodičů a lidí z různých koutů

světa. Je patrné, že tento (v řadě škol úspěšně odzkoušený) projekt, postavený na základě vzájemné spolupráce, respektu a rovnocenného partnerského vztahu mezi spolužáky i žáky a dospělými (lektory a učiteli školy), mohl významně přispět k budování přátelského a vstřícného klimatu na sledované základní škole.

Příprava této práce mi přinesla nové poznatky, především z výzkumu, kdy mě velmi potěšily výsledky zlepšení situace v problematice šikany na škole. Nic není ztracené, pouze je na společnosti, aby nadále bojovala za příznivější výsledky.

Námětem pro diplomovou práci by mohlo být hlubší šetření, které by zjišťovalo, z jakých rodin pochází pachatelé a oběti, jaký byl impulz k šikanování, jejich postavení v kolektivu a další zajímavé otázky ohledně dopadu projektu Silní bez násilí na celkové klima sledované školy.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Martina Sládková
Katedra:	Katedra křesťanské výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Jaroslav Stuchlý
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Problematika šikany jako patologického jevu na II. stupni vybrané základní školy z pohledu sociálního pracovníka a pedagoga
Název v angličtině:	Bullying amongst middle school children as a pathological phenomenon from a social worker's and educator's perspective
Anotace práce:	<p>Tématem bakalářské práce je problematika šikany na základní škole z pohledu sociálního pracovníka a pedagoga. Cílem je zmapovat situaci na konkrétní základní škole v místě bydliště autora práce a zjištěný stav porovnat s výzkumným rokem 2007, kdy byl prováděn podobný výzkum. Práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část je věnována pojmům a seznámení s problematikou šikany.</p> <p>V praktické části je stručná charakteristika školy, popis využitých výzkumných metod a charakteristika zkoumaného vzorku. Následuje vyhodnocení dotazníkového šetření provedeného na druhém stupni dané základní školy. Závěr je věnován shrnutí problematiky šikany.</p>
Klíčová slova:	Šikana, škola, žák, pedagog, rodiče, agresor, oběť, sociální pracovník
Anotace v angličtině:	<p>Abstract: This thesis deals with high school bullying from social worker's and educator's perspective. The main objective is to map the situation at a specific school in the author's area and compare the current status with one in 2007 when a similar research was conducted. The theses is divided into two parts. The theoretical part is devoted to concepts and introduces the problem of bullying.</p> <p>In the practical part, the school's characteristics is presented along with the research method and the sample used. The questionnaire presented at the middle school is then evaluated. The problems of bullying are then summarized in the conclusion.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Key words: bullying, school, student, educator, parents, aggressor, victim, social worker
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Seznam tabulek a grafů; Příloha č. 2: Vzor návrhu na výchovné opatření; Příloha č. 3: Dotazník z roku 2012; Příloha č. 4: Dotazník z roku 2007
Rozsah práce:	102 stran
Jazyk práce:	Český

Seznam literatury

- BENDL, S. *Prevence a řešení šikany ve škole*. Praha: ISV naklad. 2003. s. 198. ISBN 80-86642-08-9.
- ČÁP, Jan. - MAREŠ, Jiří. *Psychologie pro učitele*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 656. ISBN 80-7178-463-X
- FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997, s. 383. ISBN 80-7178-063-4.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. s. 407. ISBN 80-7367- 040-2.
- KOHOUTEK, Rudolf a kol. *Základy pedagogické psychologie*. Brno: Akademické nakladatelství, 1996, s. 184. ISBN 80-8586-794-X.
- KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001. str. 255. ISBN 80-7178-513-X.
- KOLÁŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál 2011. s. 336. ISBN 978-80-7367-871-5.
- KOLÁŘ, P. *Skrytý svět šikanování ve školách*, 1.vyd. Praha, Portál, 1997. s. 127. ISBN 80-7178-1231.
- NOVÁK, T. *Právo a rodina*, měsíčník, 2011, roč. 13, č. 10, s. 24. ISSN 1212-866X.
- PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. Praha, G plus G, 1999. s. 180. ISBN 80-86103-21-8.
- ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi, Jak dát dětem ve škole pocit bezpečí*. Praha, Portál, 1995. s. 95. ISBN 80-7178-049-9.
- ŘÍČAN, P., Janošová, P. *Jak na šikanu*. 1.vyd. Praha: GRADA, 2010. s. 155. ISBN 978-80-247-2991- 6.
- STŘELEČEK, S. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. 2. vyd. Brno, 2004. s. 155. ISBN 80- 86633-21-7.
- VÁGNEROVÁ, K. a kolektiv. *Minimalizace šikany. Praktické rady pro rodiče*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. s. 152. ISBN 978-80-7367-611-7.

Internetové zdroje:

Ceskaasociaceskolnichmetodikuprevence.cz. [online]. 2004 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.casmp.cz/>

KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. [online]. 2001 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=1>

KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. [online]. 2001 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.poradenskecentrum.cz/pet-stupnu-sikany.php>

KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*. [online]. 1997 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.poradenskecentrum.cz/sikana-rodice.php>

KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*. [online]. 1997 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z <http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-dozept/253-sikana-a-paragrafy>

KOPECKÝ, K. *Možnost virtuálního vzdělávání pro malé a střední podniky v ČR*. [online]. 2009 [cit. 2013-01-30]. Dostupné z <http://www.sexting.cz/>

MŠMT. *Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/>

MŠMT. *Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. [online]. 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicke-pokyny>

Univerzita Palackého v Olomouci Ministerstvo [online]. 2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z <http://www.kyber-sikana.eu/jak-se-branit/>

Ústav lékařské biofyziky. [online]. 2012 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z <http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika3.pdf>

Základní škola Šumperk, Sluneční. *O škole*. [online]. 2006 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z <http://www.iv-zs-sumperk.cz/o-skole/charakteristika-skoly/>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam tabulek a grafů

Příloha č. 2: Vzor návrhu na výchovné opatření

Příloha č. 3: Dotazník z roku 2012

Příloha č. 4: Dotazník z roku 2007

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1 Rozdělení jednotlivých tříd

Graf č. 1 Rozdělení žáků podle pohlaví v roce 2007 a v roce 2012

Tabulka č. 2 Pohlaví a věk žáků

Graf č. 2 Rozdělení žáků podle věku v roce 2007 a v roce 2012

Tabulka č. 3 S kým dítě žije v jedné domácnosti

Graf č. 3 S kým dítě žije v jedné domácnosti

Tabulka č. 4 Jsi rád v této třídě?

Graf č. 4 Jsi rád v této třídě?

Tabulka č. 5 Pokud častěji ano, tak proč?

Graf č. 5 Pokud častěji ano, tak proč?

Tabulka č. 6 Pokud častěji ne, tak proč?

Graf č. 6 Pokud častěji ne, tak proč?

Tabulka č. 7 Máš ve třídě dobrého kamaráda (y)?

Graf č. 7 Máš ve třídě dobrého kamaráda (y)?

Tabulka č. 8 Kolik máš kamarádů?

Graf č. 8 Kolik máš kamarádů?

Tabulka č. 9 Jaké bylo tvoje poslední vysvědčení?

Graf č. 9 Jaké bylo tvoje poslední vysvědčení?

Tabulka č. 10 Jakou známku jsi dostal (a) na vysvědčení z chování?

Graf č. 10 Jakou známku jsi dostal (a) na vysvědčení z chování?

Tabulka č. 11 Vyskytuje se šikanování ve vaší škole?

Graf č. 11 Vyskytuje se šikanování ve vaší škole?

Tabulka č. 12 Znáš někoho, komu ve škole ubližují?

Graf č. 12 Znáš někoho, komu ve škole ubližují?

Tabulka č. 13 Byl(a) jsi svědkem toho, že je ubližováno tvému spolužákovi jinými spolužáky ze školy?

Graf č. 13 Byl(a) jsi svědkem toho, že je ubližováno tvému spolužákovi jinými spolužáky ze školy?

Tabulka č. 14 Zasáhl(a) bys, kdybys viděl(a), že někdo někoho šikanuje?

Graf č. 14 Zasáhl(a) bys, kdybys viděl(a), že někdo někoho šikanuje?

Tabulka č. 15 Proč bys pomohl(a), nepomohl(a), zavolal(a) dospělou osobu

Graf č. 15 Proč bys pomohl(a), nepomohl(a), zavolal(a) dospělou osobu

Tabulka č. 16 Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?

Graf č. 16 Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?

Tabulka č. 17 Ublížíval nebo ubližuje někdo ze třídy tobě?

Graf č. 17 Ublížíval nebo ubližuje někdo ze třídy tobě?

Tabulka č. 18 Pokud ano, jak ti ubližují?

Graf č. 18 Pokud ano, jak ti ubližují?

Tabulka č. 19 Jak často ti bylo ubližováno?

Graf č. 19 Jak často ti bylo ubližováno?

Tabulka č. 20 Kde se to děje?

Graf č. 20 Kde se to děje?

Tabulka č. 21 Řekl(a) jsi o tom někomu?

Graf č. 21 Řekl(a) jsi o tom někomu?

Tabulka č. 22 Pomohl ti ten, komu jsi to řekl(a)?

Graf č. 22 Pomohl ti ten, komu jsi to řekl(a)?

Tabulka č. 23 Byl potrestán ten, kdo ti ubližoval?

Graf č. 23 Byl potrestán ten, kdo ti ubližoval?

Tabulka č. 24 Víš, co znamená pojem kyberšikana?

Graf č. 24 Víš, co znamená pojem kyberšikana?

Tabulka č. 25 Co si představíš pod pojmem kyberšikana?

Graf č. 25 Co si představíš pod pojmem kyberšikana?

Tabulka č. 26 Stal(a) ses obětí kyberšikany?

Graf č. 26 Stal(a) ses obětí kyberšikany?

Tabulka č. 27 Pokud jsi odpověděl(a) Ano, nebo Nejsm si jistý(á), popiš, jakým způsobem se to stalo.

Graf č. 27 Pokud jsi odpověděl(a) Ano, nebo Nejsm si jistý(á), popiš, jakým způsobem se to stalo.

Tabulka č. 28 Komu bys řekl(a) o šikaně?

Graf č. 28 Komu bys řekl(a) o šikaně?

Tabulka č. 29 Myslíš si, že je dobrý nápad požádat o pomoc učitele?

Graf č. 29 Myslíš si, že je dobrý nápad požádat o pomoc učitele?

Tabulka č. 30 Řekl(a) bys o tom, že ti někdo ubližuje, rodičům?

Graf č. 30 Řekl(a) bys o tom, že ti někdo ubližuje, rodičům?

Tabulka č. 31 Kdo si myslíš, že by ti nejvíce mohl pomoci?

Graf č. 31 Kdo si myslíš, že by ti nejvíce mohl pomoci?

Tabulka č. 32 Myslíš, že vaše škola dokáže ochránit své žáky před šikanou?

Graf č. 32 Myslíš, že vaše škola dokáže ochránit své žáky před šikanou?

Tabulka č. 33 Řekl vám někdo z učitelů, co máte dělat, když vás někdo začne šikanovat?

Graf č. 33 Řekl vám někdo z učitelů, co máte dělat, když vás někdo začne šikanovat?

Tabulka č. 34 Pořádala vaše škola přednášky týkající se šikany?

Graf č. 34 Pořádala vaše škola přednášky týkající se šikany?

Tabulka č. 35 Jak si myslíš, že by měl být potrestán někdo, kdo ubližuje jinému?

Graf č. 35 Jak si myslíš, že by měl být potrestán někdo, kdo ubližuje jinému?

Tabulka č. 36 Představ si situaci, že by ses stal(a) ředitelem školy a měl(a) jsi jeho pravomoci. Co všechno bys v ní změnil(a), aby nedocházelo k šikanování?

Graf č. 36 Představ si situaci, že by ses stal(a) ředitelem školy a měl(a) jsi jeho pravomoci. Co všechno bys v ní změnil(a), aby nedocházelo k šikanování?

N Á V R H

na zahájení řízení o výchovném opatření u nezletilé/ho ....., nar. ....

Navrhovatel: Městský úřad v Šumperku, odbor sociálních věcí

Sp.zn. SOC

Rodiče nezletilé/ho:

Matka: jméno, příjmení, narození, stav, trvale bytem, zaměstnání

Otec: jméno, příjmení, narození, stav, trvale bytem, zaměstnání

Odůvodnění:

Nezletilý/á se narodil/a za trvání druhovského poměru paní ..... a pana ..... Ze vztahu rodičů pocházejí ještě další děti ..... Rodina obývá obecní byt o velikosti 2 + 1, který je zařízený nejnútnejším a většinou starším nábytkem. Domácnost je celkem udržovaná, v době našich návštěv je shledáván běžný provozní nepořádek. Děti přespávají v dětském pokoji, matka a otec spí v obývacím pokoji, který slouží i jako ložnice. Přes týden však péči o děti zabezpečuje pouze matka, která je bez zaměstnání. Otec pracuje mimo bydliště, kde bydlí na ubytovně.

V evidenci našeho oddělení je rodina od ..... z důvodu zahájení soudního řízení o výchovu nezletilých dětí. Šetřeními v rodině uskutečněnými v té době v místě trvalého bydliště na adrese ..... bylo zjištěno, že péče o děti ze strany rodičů je nedostatečná především po stránce vedení domácnosti, a z toho důvodu stanovil Okresní soud v Šumperku nad nezletilými dětmi dohled. Toto opatření splnilo svůj účel, a proto byl dohled časem zrušen.

První výchovné problémy s nezletilým/ou se objevily v ....., kdy odcizil mobilní telefon. S nezletilým/ou byl proveden výchovný pohovor a při té příležitosti byla vyžádána i zpráva ze základní školy, kde v té době navštěvoval .... třídu. V lednu v té době bylo její/jeho chování až na menší výtky v pořádku, ale další zpráva ze školy již vypovídá o zásadním zhoršení. Chování nezl. se dle zprávy neslučuje se školním řádem, měl/a 6 neomluvených hodin a také se hrubě a nevhodně chová ke spolužákům i mladším žákům, kterým vyhrožuje, fyzicky ubližuje a ničí jim školní pomůcky. Ve vyučování nepracuje, nepíše si záznamy, vyrušuje vulgárními nadávkami a mluvením. K vyučujícím je drzý/á a nerespektuje jejich pokyny.

Kvůli jeho/jejím chování pak byla svolána výchovná komise, na kterou se však rodiče nedostavili po písemném ani opakovaném telefonickém vyzvání. O řešení problému neprojevíli zájem.

S rodinou poté byla navázána bližší spolupráce a na základě dalšího agresivního chování byl/a nezletilý/á odeslán/a na vyšetření do psychiatrické ambulance. Vyšetření proběhlo dne .... se závěrem hyperkinetická porucha chování, byla nasazena medikace s plánovanými dalšími kontrolami.

K dalším návštěvám u psychiatra však nedošlo, nezletilý/á spolupráci odmítal/a a matka hledala výmluvy, proč ke kontrolám nedochází. Podobný vztah rodina zaujala i k orgánu sociálně právní ochrany dětí a na plánované pohovory s kurátorem se buď nedostavila bez omluvy, nebo až na několikátou urgenci. V několika případech musel být pohovor uskutečněn v místě bydliště, protože matka ani nereagovala na opakované telefonáty.

Chování ve škole se přes všechna opatření a domluvy nedařilo usměrnit do přijatelných mezí, a tak již od počátku školního roku .... se problémy objevovaly znovu. Nezletilý/á stále fyzicky napadal/a žáky školy, neplnil/a školní povinnosti, ničil/a

ostatním školní pomůcky, byl/a drzý/á i na pedagogický sbor. Při jednání dne ..... matka přislíbila do protokolu, že se dítě podrobí výchovnému pobytu ve Středisku výchovné péče v .....

Prostřednictvím kurátora byl tedy domluven nástup do zařízení. Ovšem tento nástup byl několikrát odložen, protože na to někdy zapomněli úplně, jindy byl/a nezletilý/á nemocný/á (opakovaně), pak rodiče neměli peníze.

Ve škole byla situace stále neúnosnější, na vedení školy si přicházeli stěžovat rodiče ostatních dětí, že jim nezletilý/á ubližuje. Na nátlak kurátora a upozornění, že bude podán návrh na ústavní výchovu, nezletilý/á nakonec do zařízení nastoupil/a dne ... s tím, že absolvuje dvouměsíční terapeuticko-výchovný pobyt. Avšak po pár dnech si pro něj/ni matka přijela s tím, že se jí po synovi/dceři stýská, a odvezla si ho/ji domů.

Nezletilý/á po návratu zase sliboval/a, že jeho/její chování bude dobré, a vzal/a na vědomí, že v opačném případě bude podán návrh na výchovné opatření. Netrvalo to však dlouho a problémy ve škole se opět objevily. Nezletilý/á se opět chová nevhodně a vulgárně k vyučujícím i spolužákům, některé napadá i fyzicky. Jeho/její jednání nese znaky šikany, žáci vyhledávají lékařské ošetření.

Na výchovné komisi ve škole dne .... matka přislíbila řešení ve formě změny školy. O tomto jednala s vedením školy, ale dosud k přestupu stále nedošlo. Pro přechodné období byl/a nezletilý/á opět kurátorem upozorněn/a na nutnost dobrého chování do přestupu i po přestupu na novou školu a riziko podání návrhu na nařízení ÚV. Přesto škola oznamuje po tomto pohovoru další nevhodné chování.

Domníváme se, že výchova nezletilého/ho je vážným způsobem narušena, dosavadní opatření nevedla k nápravě, a proto vzhledem k výše uvedenému navrhuje, aby soud zahájil řízení o výchovném opatření u nezletilého/ho, nar. .... , bytem .....

.....

kurátor pro mládež

DOTAZNÍK

Instrukce: Zakřížkuj nebo doplň odpověď

NEPODEPISUJ SE!

Milí žáci, jmenuji se Martina Sládková a jsem studentkou bakalářského studia na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, oboru Sociální pedagogika. Chtěla bych Vás požádat o spolupráci při vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který bude použit jako výzkumný materiál k mé bakalářské práci. Cílem je zjištění skutečné situace týkající se šikany na vaší škole. (V případě nedostatku místa pro své vyjádření využijte stranu 4)

1. Třída: .....

2. Pohlaví: chlapec dívka

3. Věk: .....

4. S kým bydlíš (např. s rodiči, pouze s mámou, pouze s tátou, se sourozencem, s mámou a jejím partnerem, s tátou a jeho partnerkou, babičkou,...).

.....

5. Jsi rád (a) v této třídě? častěji Ano častěji Ne

➤ Pokud častěji Ano, tak proč?

.....

➤ Pokud častěji Ne, tak proč?

.....

6. Máš ve třídě dobrého kamaráda (y)? Ano Ne

➤ Kolik: jednoho dva tři více .....

7. Jaké bylo tvoje poslední vysvědčení?

jedničky a dvojky, případně samé jedničky několik trojek

několik čtyřek jedna i více pětěk.

8. Jakou známku jsi dostal (a) na vysvědčení z chování?

jedničku dvojku trojku

9. Vyskytuje se šikanování ve vaší škole?

určitě Ne   Ano, jen někdy   Ano, velmi často   Nevím

10. Znáš někoho, komu ve škole ubližují?   Ano   Ne

11. Byl (a) jsi svědkem toho, že je ubližováno tvému spolužákovi jinými spolužáky ze školy?

Ano   Ne

12. Zasáhl (a) bys, kdybys viděl (a), že někdo někoho šikanuje?

Ano   Ne   - zavolał (a) bych dospělou osobu

➤ Proč bych pomohl (a), nepomohl (a), zavolał (a), nezavolał (a) dospělou osobu

.....

13. Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?

určitě Ne   Ano, jen někdy   Ano, velmi často

14. Ubližoval nebo ubližuje někdo ze třídy tobě?

Ano, často   Ano, několikrát   Ano, jen jednou   Ne, nikdy

* Pokud Ano, jak ti ubližují? (Stačí, když zaškrtněš, co se ti stalo, ale můžeš to popsat i vlastními slovy, můžeš zaškrtnout i více možností)

Ignorování   Posměch   Pomluvy   Ponižování

Nadávky   Bití   Fackování   Kopání

Rány pěstí   jinak – jak? .....

* Jak často ti bylo ubližováno? .....

* Kde se to děje? .....

Ve škole:

na chodbě   ve třídě   v šatně   na WC   v jídelně

Mimo školu:

cestou do školy   nebo ze školy   v bytě spolužáka   u nás doma

jinde, tak kde? .....

* Řekl (a) jsi o tom někomu? Ano Ne

* Pomohl ti ten, komu jsi to řekl(a)? Ano Ne

* Byl potrestán ten, kdo ti ubližoval? Ano Ne

15. Víš, co znamená pojem kyberšikana? Ano Ne

nejsem si jistý/á

16. Co si představíš pod pojmem kyberšikana?

.....
.....

17. Stal/a ses obětí kyberšikany? Ano Ne nejsem si jistý/á

* Pokud jsi odpověděl/a Ano, nebo Nejsem si jistý/á, popiš, jakým způsobem se to stalo.

.....

18. Komu bys řekl (a) o šikaně? .....

19. Myslíš si, že je dobrý nápad požádat o pomoc učitele? Ano Ne

20. Řekl (a) bys o tom, že ti někdo ubližuje, rodičům? Ano Ne

21. Kdo si myslíš, že by ti nejvíce mohl pomoci? .....

22. Myslíš, že vaše škola dokáže ochránit své žáky před šikanou?

Ano Ne Nevím

23. Řekl vám někdo z učitelů, co máte dělat, když vás někdo začne šikanovat?

Ano Ne

24. Pořádala vaše škola přednášky týkající se šikany?

Ano Ne

25. Jak si myslíš, že by měl být potrestán někdo, kdo ubližuje jinému?

.....
.....
.....

26. Představ si situaci, že by ses stal/a ředitelem školy a měl/a jsi jeho pravomoci. Co všechno bys v ní změnil/a, aby nedocházelo k šikanování?

.....
.....
.....

Děkuji za upřímné odpovědi a za čas, který jste mi věnovali.

V případě nedostatku místa pro své vyjádření využijte stranu 4
Prostor pro vaše odpovědi, popř. jakékoliv další sdělení

DOTAZNÍK

Instrukce: Zakroužkuj, doplň nebo podtrhni odpověď

NEPODEPISUJ SE!

1. Třída: .....

2. Pohlaví: chlapec / dívka

3. Věk: .....

4. Jsi rád(a) v této třídě? - častěji ano - častěji ne

- Pokud častěji ano, tak proč?

.....

- Pokud častěji ne, tak proč?

.....

5. Máš ve třídě dobrého kamaráda(y)? - Ano - Ne

- Kolik - jednoho
- dva
- tři
- více .....

6. Jaké bylo tvoje poslední vysvědčení

- jedničky a dvojky, případně samé jedničky;

- několik trojek;

- několik čtyřek;

- jedna i více pětěk.

7. Jakou známku jsi dostal(a) na vysvědčení z chování

- jedničku

- dvojku

- trojku

8. Vyskytuje se šikanování ve vaší škole?

- určitě ne

- ano, jen někdy

- ano, velmi často

- nevím

9. Znáš někoho, komu ve škole ubližují?

- Ano

- Ne

10. Byl(a) jsi svědkem toho, že je ubližováno tvému spolužákovi jinými spolužáky ze školy?

- Ano

- Ne

11. Zasáhl(a) bys, kdybys viděl(a), že někdo někoho šikanuje?

- Ano

- Ne

- zavolal(a) bych dospělou osobu

- Proč bys pomohl(a), nepomohl(a), zavolal(a) dospělou osobu

.....

12. Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?

- určitě ne

- ano, jen někdy

- ano, velmi často

19. Jak si myslíš, že by měl být potrestán někdo, kdo ubližuje jinému?

.....

.....

.....

20. Pořádala vaše škola přednášky týkající se šikany? - Ano - Ne

Děkuji za upřímné odpovědi a za čas, který jste mi věnovali.